הלכות מכירה

משנה תורה לרמב״ם

geulaquiz.com

פרק א

א הַמֹּקֵחַ אֵינוֹ נִקְנֶה בִּדְבָרִים. וַאֲפִלּוּ הֵעִידוּ עָלָיו עֵדִים. כֵּיצַד. בַּיִת זֶה אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. יַיִן זֶה אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. עֶבֶד זֶה אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. וּפָסְקוּ הַדָּמִים וְרָצָה הַלּוֹקֵחַ וְאָמַר קָנִיתִי. וְרָצָה הַמּוֹכֵר וְאָמַר מָכַרְתִּי. וְאָמְרוּ לָעֵדִים הֱווּ עָלֵינוּ עֵדִים שֶׁמָּכַר זֶה וְשֶׁלָּקַח זֶה. הֲרֵי זֶה אֵינוֹ כְלוּם וּכְאִלּוּ לֹא הָיוּ בֵּינֵיהֶם דְּבָרִים מֵעוֹלָם. וְכֵן בְּנוֹתֵן מַתָּנָה וּמְקַבְּלָהּ׃

ב אֲבָל אִם נִקְנָה הַמֹּקָּח בְּאֶחָד מֵהַדְּבָרִים שֶׁהוּא נִקְנֶה בָּהֶם קָנָה הַלּוֹקֵחַ וְאֵינָן צְרִיכִין לְעֵדִים כְּלָל וְאֵין אֶחָד מֵהֶן יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ׃

ג וּבְמָה יִקָּנֶה הַמֹּקָּח. הַקַּרְקָעוֹת בְּאֶחָד מִשְּׁלֹשָׁה דְּבָרִים. בְּכֶסֶף. אוֹ בִּשְׁטָר. אוֹ בַּחֲזָקָה׃

ד כֵּיצַד בְּכֶסֶף. מָכַר לוֹ בַּיִת מָכַר לוֹ שָׂדֶה וְנָתַן לוֹ הַדָּמִים קָנָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמָקוֹם שֶׁאֵין כּוֹתְבִין אֶת הַשִּׁטָר. אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁדַּרְכָּן לִכְתֹּב שְׁטַר מֶכֶר לֹא קָנָה עַד שֶׁיִּכְתֹּב אֶת הַשִּׁטָר. וְאֵין קַרְקַע נִקְנֵית בְּפָחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה׃

ה הִתְנָה הַלּוֹקֵחַ וְאָמַר אִם רָצִיתִי אֶקְנֶה בְּכֶסֶף אוֹ אֶקְנֶה בִּשְׁטָר. וְנָתַן הַכֶּסֶף עַל תְּנַאי זֶה. הֲרֵי זֶה קָיָם וְאֵין הַמּוֹכֵר יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ מִפְּנֵי הַתְּנַאי. וְהַלּוֹקֵחַ יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ עַד שֶׁיִּכְתֹּב אֶת הַשִּׁטָר. וְכֵן אִם הִתְנָה הַמּוֹכֵר כָּזֶה׃

ו הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ תֵּן מָנֶה לְפְלוֹנִי וְיִקָּנֶה בֵּיתִי לְךָ. כֵּינָן שֶׁנָּתַן קָנָה הַבַּיִת מִדִּין עָרֵב׃

ז כֵּיצַד בִּשְׁטָר. כָּתַב לוֹ עַל הַנְּיָר אוֹ עַל הַחֶרֶס אוֹ עַל הֶעָלֶה שָׂדִי נְתוּנָה לְךָ שָׂדִי מְכוּרָה לְךָ כֵּינָן שֶׁהִגִּיעַ הַשִּׁטָר לְיָדוֹ קָנָה. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם עֵדִים כְּלָל. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַשִּׁטָר שָׁוֶה כְּלוּם. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמוֹכֵר שָׂדֶה מִפְּנֵי רָעָתָהּ. אֲבָל בִּשְׁאָר קַרְקָעוֹת אַף עַל פִּי שֶׁהִגִּיעַ שְׁטָר שֶׁל מֶכֶר לְיָדוֹ וַאֲפִלּוּ הָיוּ בּוֹ עֵדִים לֹא קָנָה עַד שֶׁיִּתֵּן אֶת הַדָּמִים׃

ח כֵּיצַד בַּחֲזָקָה. מָכַר לוֹ בַּיִת מָכַר לוֹ שָׂדֶה אוֹ שָׁנָתַן אוֹתָהּ בְּמַתָּנָה כֵּינָן שֶׁנָּעַל אוֹ גָּדַר אוֹ פָּרַץ כָּל שֶׁהוּא וְהוּא שֶׁיּוֹעִיל בְּמַעֲשָׂיו הֲרֵי זֶה קָנָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהֶחֱזִיק בִּפְנֵי הַמּוֹכֵר אוֹ הַנּוֹתֵן. אֲבָל שֶׁלֹּא בִּפְנֵי הַמּוֹכֵר אוֹ הַנּוֹתֵן צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר לוֹ לֵךְ חַזֵּק וּקְנֵה וְאַחַר כָּךְ אִם הֶחֱזִיק קָנָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ בִּפְנֵי הַבְּעָלִים׃

ט הַמּוֹכֵר בַּיִת לַחֲבֵרוֹ וּמָסַר לוֹ אֶת הַמַּפְתֵּחַ הֲרֵי זֶה כְּמִי שֶׁאָמַר לוֹ לֵךְ חַזֵּק וּקְנֵה. וְכֵן הַמּוֹכֵר אֶת הַבּוֹר כֵּינָן שֶׁמָּסַר לוֹ דְּלִיּוֹ הֲרֵי זֶה כְּמִי שֶׁאָמַר לוֹ לֵךְ חַזֵּק וּקְנֵה, וּכְשֶׁהֶחֱזִיק יִקְנֶה׃

י כֵּיצַד הַמַּחֲזִיק בִּנְעִילָה קָנָה. כְּגוֹן שֶׁמָּכַר בַּיִת אוֹ חָצֵר וְהָיָה הַמַּפְתֵּחַ פָּתוּחַ וְנָעַל הַלּוֹקֵחַ אֶת הַמַּפְתֵּחַ וְחָזַר וּפָתְחוֹ הֲרֵי זֶה הֶחֱזִיק וְקָנָה. שֶׁהֲרֵי נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ שִׁמּוּשׁ הַמּוֹעִיל׃

יא כֵּיצַד הַמַּחֲזִיק בִּגְדִירָה כָּל שֶׁהוּא קָנָה. כְּגוֹן שֶׁהָיָה שָׁם גָּדֵר וְהָיוּ עוֹלִין בְּנַחַת. וְהוֹסִיף עָלָיו כָּל שֶׁהוּא וְהִשְׁלִימוֹ לַעֲשָׂרָה וְנִמְצָא שֶׁאֵין עוֹלִין אֶלָּא בְּדֹחַק. הֲרֵי זֶה הוֹעִיל וְקָנָה. וְכֵן אִם הָיְתָה שָׁם פִּרְצָה וְהָיוּ נִכְנָסִים בָּהּ בְּדֹחַק וְהִרְחִיב הוּא בָּהּ כָּל שֶׁהוּא עַד שֶׁנִּמְצָא נִכְנָס בְּרֶוַח. הֲרֵי הוֹעִיל וְקָנָה׃

יב נָתַן צְרוֹר וְהוֹעִיל. כְּגוֹן שֶׁחִבֵּר בּוֹ הַמַּיִם לַשָּׂדֶה. אוֹ נָטַל צְרוֹר וְהוֹעִיל כְּגוֹן שֶׁפָּתַח בִּנְטִילָתוֹ הַמַּיִם לַשָּׂדֶה. הֲרֵי זֶה קָנָה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

יג הַמּוֹכֵר שָׂדֶה לַחֲבֵרוֹ בְּצַד שָׂדֵהוּ. אוֹ שְׁנָתָנָהּ לוֹ בְּמַתָּנָה. כֵּינָן שֶׁדָּשׁ אֶת הַמַּצַר שֶׁבֵּין שְׁתֵּי הַשָּׂדוֹת וְנַעֲשׂוּ שְׁתֵּיהֶן כְּשָׂדֶה אַחַת קָנָה. אֲבָל אִם הָלַךְ בָּהּ לְאָרְכָּהּ וּלְרָחְבָּהּ אֵין הִלּוּךְ זֶה מוֹעִיל כְּלוּם. וְאִם שִׁבֵּיל שֶׁל כְּרָמִים מָכַר לוֹ הוֹאִיל וְנַעֲשָׂה לְהִלּוּךְ קָנָה בְּהִלּוּךְ׃

יד וְכַמָּה שִׁעוּר רֹחַב הַדֶּרֶךְ שֶׁיִּקָּנֶה בְּהִלּוּכוֹ. אִם הָיָה מְסֻיָּם בִּמְחִצּוֹת קָנָה כְּדֵי שֶׁיַּגְבִּיהַּ רֶגֶל וְיַנִּיחַ רֶגֶל בְּצִדָּהּ. וְאִם אֵין שָׁם מְחִצּוֹת קָנָה בָּרֹחַב כְּדֵי שֶׁתְּהֵיֶה עַל רֹאשׁוֹ חֲבִילָה שֶׁל שָׁרִיגִים וְיָסֹב בָּהּ׃

טו הָיְתָה הַקַּרְקַע צְחִיחַ סֶלַע שֶׁאֵין בָּהּ לֹא גֶּדֶר וְלֹא פִּרְצָה. וְאֵינָהּ בַּת זְרִיעָה. הֲרֵי הַחֲזָקָה שֶׁקּוֹנָה אוֹתָהּ שִׁטִּיחַת פֵּרוֹת אוֹ הַעֲמָדַת בְּהֵמָה שָׁם וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה מִשְּׁאָר הַתַּשְׁמִישׁ׃

טז הַמּוֹכֵר שָׂדֶה לַחֲבֵרוֹ וְנִכְנַס בָּהּ הַלּוֹקֵחַ וּזְרָעָהּ אוֹ נָרָהּ. אוֹ שֶׁאָסַף פֵּרוֹת הָאִילָן אוֹ זְמָרוֹ וְכָל כַּיּוֹצֵא בִּדְבָרִים אֵלּוּ הֲרֵי זֶה קָנָה שֶׁהֲרֵי הֶחֱזִיק. וְאֵין אֶחָד מֵהֶן יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ. וְכֵן אִם אָסַף הַמּוֹכֵר סַל שֶׁל פֵּרוֹת וְנָתַן לַלּוֹקֵחַ. קָנָה לוֹקֵחַ מִיָּד בַּחֲזָקָה. שֶׁהֲרֵי גִּלָּה דַּעְתּוֹ שֶׁהִקְנָה לוֹ שָׂדֶה זוֹ קִנְיָן גָּמוּר וְנַעֲשׂוּ פֵּרוֹתֶיהָ שֶׁלּוֹ׃

יז הָעַכּו״ם אֵינוֹ קוֹנֶה בַּחֲזָקָה. אֶלָּא בִּשְׁטָר הוּא שֶׁקוֹנֶה עִם נְתִינַת הַכֶּסֶף. וְיִשְׂרָאֵל הַבָּא מֵחֲמַת הָעַכּו״ם וְהֶרֵי הוּא כְּעַכּו״ם וְאֵינוֹ קוֹנֶה אֶלָּא בִּשְׁטָר. כָּל הַמְחֻבָּר לַקַּרְקַע הֶרֵי הוּא כְּקַרְקַע. וְנִקְנֶה אוֹ בְּכֶסֶף אוֹ בִּשְׁטָר אוֹ בַּחֲזָקָה. וְאִם אֵינוֹ צָרִיךְ לַקַּרְקַע כְּגוֹן עֲנָבִים הָעוֹמְדוֹת לִבְצֹר הֶרֵי זֶה כְּמִטַּלְטְלִין לִקְנְיָן וְיֵשׁ לָהֶן אוֹנָאָה:

יח כֵּיצַד שֶׁהַקַּרְקַע נִקְנֶה בְּכֶסֶף בִּשְׁטָר וּבַחֲזָקָה. כָּךְ שְׁכִירוּת הַקַּרְקַע נִקְנֶה בְּכֶסֶף לְבַדּוֹ אוֹ בִּשְׁטָר לְבַדּוֹ אוֹ בַּחֲזָקָה. וְאֵין אֶחָד מֵהֶן יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ:

יט הַמּוֹכֵר לַחֲבֵרוֹ עֲשָׂר שָׂדוֹת בְּעֶשֶׂר מְדִינוֹת. כֵּיוָן שֶׁהֶחְזִיק בְּאַחַת מֵהֶן קָנָה כֻּלָּן. וַאֲפִלּוּ הָיְתָה אַחַת מֵהֶן הַר גָּבוֹהַּ וְהַשֵּׁנִית מְצוּלָה שֶׁהֲרֵי תַּשְׁמִישׁ שֶׁל זוֹ אֵינָהּ תַּשְׁמִישׁ שֶׁל זוֹ. אַף עַל פִּי כֵן כֵּיוָן שֶׁהֶחְזִיק בְּאַחַת מֵהֶן קָנָה הַשְּׁאָר:

כ בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים. שֶׁנָּתַן דְּמֵי כֻּלָּן. אֲבָל אִם לֹא נָתַן דְּמֵי כֻּלָּן לֹא קָנָה אֶלָּא כְּנֶגֶד מְעוֹתָיו. לְפִיכָךְ אִם הָיוּ הַכֹּל בְּמַתָּנָה קָנָה כֻּלָּן. וְכֵן בִּשְׁכִירוּת כֵּיוָן שֶׁהֶחְזִיק בְּאַחַת מֵהֶן קָנָה כֻּלָּן כָּל זְמַן הַשְּׁכִירוּת. הָיוּ מִקְצָת הַקַּרְקָעוֹת בְּמֶכֶר וּמִקְצָתָן בִּשְׁכִירוּת. כֵּיוָן שֶׁהֶחְזִיק בֵּין בְּמִכְירָה בֵּין בִּשְׁכִירוּת קָנָה הַכֹּל:

פרק ב

א עֶבֶד כְּנַעֲנִי הֶרֵי הוּא כְּקַרְקַע לִקְנְיָה וְנִקְנֶה בְּכֶסֶף וּבִשְׁטָר אוֹ בַּחֲזָקָה:

ב וּמַה הִיא הַחֲזָקָה בְּקִנְיַן עֲבָדִים. שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן כְּדַרְכָּךְ שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁין בַּעֲבָדִים בְּפְנֵי רַבּוֹ. כֵּיצַד. הִתִּיר לוֹ מִנְעָלוֹ אוֹ שֶׁהִנְעִיל לוֹ מִנְעָלוֹ. אוֹ שֶׁהוֹלִיךְ כֵּלָיו לְבֵית הַמֶּרְחָץ. אוֹ שֶׁהִפְשִׁיטוֹ אוֹ סָכוֹ אוֹ גֵּרְדוֹ אוֹ הִלְבִּישׁוֹ אוֹ הִגְבִּיהַּ אֶת רַבּוֹ קָנָה. וְכֵן אִם הִגְבִּיהַּ הָרַב אֶת הָעֶבֶד קָנָה:

ג תְּקָפוֹ וְהֶבִיאוֹ אֶצְלוֹ קָנָה. שֶׁהָעֲבָדִים נִקְנִין בִּמְשִׁיכָה כָּזוֹ. אֲבָל אִם קָרָא לָעֶבֶד וּבָא אֶצְלוֹ. אוֹ שֶׁאָמַר לוֹ רַבּוֹ הָרִאשׁוֹן לְךָ אֵצֶל הַלּוֹקֵחַ וְהָלַךְ אֶצְלוֹ. לֹא קָנָה עַד שֶׁיִּמְשְׁכֶנּוּ בִּתְקִיפָה אוֹ שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ. וְאִם הֶחֱזִיק בּוֹ שֶׁלֹּא בִּפְנֵי הָרַב צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר לוֹ לֵךְ חֲזֵק וּקְנֵה:

ד עֶבֶד קָטָן הֶרֵי הוּא כִּבְהֵמָה וְקוֹנִין אוֹתוֹ בִּדְבָרִים שֶׁקוֹנִין בָּהֶן הַבְּהֵמָה וּבִדְבָרִים שֶׁקוֹנִין בָּהֶן הָעֲבָדִים. לְפִיכָךְ נִקְנֶה בִּמְשִׁיכָה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא תּוֹקְפוֹ:

ה הַבְּהֵמָה בֵּין דַּקָּה בֵּין גַּסָּה נִקְנֵית בִּמְשִׁיכָה אַף עַל פִּי שֶׁאֶפְשָׁר לְהַגְבִּיהַּ אוֹתָהּ לֹא הִצְרִיכוּהוּ לְהַגְבִּיהַּ. מִפְּנֵי שֶׁמִּתְחַבֶּטֶת בָּאָרֶץ. וְאִם הִגְבִּיהַּ קָנָה. וְהַהַגְבָּהָה קוֹנָה בְּכָל מָקוֹם. אֲבָל הַמְּשִׁיכָה אֵין קוֹנִין בָּהּ אֶלָּא בִּסְמָטָא אוֹ בְּחָצֵר שֶׁל שְׁנֵיהֶם וְאֵין קוֹנִין בָּהּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְלֹא בְּחָצֵר שֶׁאֵינָהּ שֶׁל שְׁנֵיהֶם:

ו כֵּיצַד קוֹנִין אֶת הַבְּהֵמָה בִּמְשִׁיכָה. אֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם מְשָׁכָהּ וְהָלְכָה אוֹ שֶׁרָכַב עָלֶיהָ וְהָלְכָה בּוֹ שֶׁקָּנָה. אֶלָּא אֲפִלּוּ קָרָא לָהּ וּבָאָה אוֹ שֶׁהִכִּישָׁהּ בְּמַקֵּל וְרָצָה בְּפָנָיו כֵּיוָן שֶׁעָקְרָה יָד וְרֶגֶל קָנָאָהּ. וְהוּא שֶׁיִּמְשׁךְ בִּפְנֵי הַבְּעָלִים. אֲבָל אִם מָשַׁךְ שֶׁלֹּא בִּפְנֵי הַבְּעָלִים צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר לוֹ קֹדֶם שֶׁיִּמְשׁךְ לֵךְ מְשׁךְ וּקְנֵה:

ז הַמּוֹכֵר עֵדֶר לַחֲבֵרוֹ אוֹ שֶׁנָּתַן לוֹ בְּמַתָּנָה. כֵּיוָן שֶׁמָּסַר לוֹ מַשְׁכּוֹנִית, הִיא הַבְּהֵמָה הַמְהֻלֶּכֶת בְּרֹאשׁ הָעֵדֶר וְהַכֹּל נִמְשָׁכִים אַחֲרֶיהָ, אֵין צָרִיךְ לוֹמַר לוֹ מְשׁךְ וּקְנֵה. שֶׁמְּסִירַת בְּהֵמָה זוֹ כְּמִי שֶׁאָמַר לוֹ לֵךְ מְשׁךְ וּקְנֵה. וְכֵיוָן שֶׁמָּשַׁךְ לוֹ הָעֵדֶר קָנָה וְאַף עַל פִּי שֶׁמָּשַׁךְ שֶׁלֹּא בְּפָנָיו:

ח הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ מְשׁךְ וְתִקְנֶה אוֹ חֲזֵק וְתִקְנֶה וְכִיוֹצֵא בִּדְבָרִים אֵלּוּ וְהָלַךְ וּמָשַׁךְ אוֹ שֶׁהֶחְזִיק לֹא קָנָה שֶׁמַּשְׁמָע תִּקְנֶה לְהַבָּא וַעֲדַיִן לֹא הִקְנָה לוֹ. אֶלָּא צָרִיךְ הַמּוֹכֵר אוֹ הַנּוֹתֵן לוֹמַר לוֹ לֵךְ חֲזֵק וּקְנֵה אוֹ מְשׁךְ וּקְנֵה וְכִיוֹצֵא בִּדְבָרִים אֵלּוּ שֶׁמַּשְׁמָעָן שֶׁיִּקְנֶה עַתָּה בְּעֵת שֶׁיִּמְשׁךְ אוֹ יַחֲזִיק:

ט הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ מְשׁךְ פֵּרָה זוֹ וְלֹא תִּקְנֶה אֶלָּא לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם וּמָשַׁךְ לֹא קָנָה. וְאִם אָמַר לוֹ קְנֵה מֵעַכְשָׁו וּלְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם קְנֵה. וַאֲפִלּוּ הָיְתָה עוֹמֶדֶת בָּאֲגַם בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים. שֶׁזֶּה כְּמִי שֶׁהִקְנָה אוֹתוֹ מֵעַתָּה עַל תְּנַאי נַעֲשָׂה הַתְּנַאי נִתְקַיֵּם הַקְּנְיָן. וְכָל הָאוֹמֵר עַל מְנָת כְּאוֹמֵר מֵעַכְשָׁו דְּמִי:

י הַמּוֹכֵר בְּהֵמָה לַחֲבֵרוֹ אוֹ נָתְנָהּ לוֹ בְּמַתָּנָה וְאָמַר קְנֵה אוֹתָהּ כְּדַרְכָּךְ שְׁבְנֵי אָדָם קוֹנִין. אִם מָשַׁךְ אוֹ הִגְבִּיהָהּ קָנָה. אֲבָל אִם רָכַב עָלֶיהָ. אִם בַּשָּׂדֶה קָנָה. וְאִם בָּעִיר לֹא קָנָה. לְפִי שֶׁאֵין דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לִרְכֹּב בָּעִיר. לְפִיכָךְ אִם הָיָה אָדָם חָשׁוּב שֶׁדַּרְכּוֹ לִרְכֹּב בָּעִיר. אוֹ אָדָם מְזֻלְזָל בְּיוֹתֵר שֶׁאֵינוֹ מַקְפִּיד עַל הִלּוּכוֹ בָּעִיר רוֹכֵב. כְּגוֹן הַמְטַפְּלִין בִּגְדוּל הַבְּהֵמוֹת אוֹ הָעֲבָדִים. אוֹ שֶׁהָיְתָה אִשָּׁה. אוֹ שֶׁהָיָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהָרַבִּים דּוֹרְסִין שָׁם. הֶרֵי זֶה קוֹנֶה בִּרְכִיבָה. וְהוּא שֶׁתְּהַלֵּךְ בּוֹ:

פרק ג

א אֶחָד הַבְּהֵמָה וְאֶחָד שְׁאָר הַמִּטַּלְטְלִין נִקְנִין בְּמָעוֹת דִּין תּוֹרָה. וּמִשֶּׁנָּתַן אֶת הַמָּעוֹת קָנָה וְאֵין אֶחָד מֵהֶן יוֹכֵל לַחְזֹר בּוֹ. אֲבָל חֲכָמִים תִּקְּנוּ שֶׁלֹּא יְקַנּוּ הַמִּטַּלְטְלִין אֶלָּא בְּהַגְבָּהָה אוֹ בִּמְשִׁיכַת דָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהַגְבִּיהַּ:

ב כֵּיצַד. הַמַּקֵּבֶץ עֵצִים אוֹ פִּשְׁתָּן וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן וְעָשָׂה מֵהֶן טָעוּן גָּדוֹל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַגְבִּיהוֹ. אֵינוֹ נִקְנֶה בִּמְשִׁיכָה. שֶׁהֲרֵי אֶפְשָׁר לְהַתִּיר הָאֶגֶד וּלְהַגְבִּיהוֹ עֵץ עֵץ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. אֲבָל אִם הָיָה טָעוּן שֶׁל אֱגוֹזִים אוֹ שֶׁל פִּלְפְּלִין אוֹ שֶׁל שְׁקָדִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן וְהָיָה גָּדוֹל שֶׁאֵין אֶחָד יוּכַל לְהַגְבִּיהוֹ. הֲרֵי זֶה נִקְנֶה בִּמְשִׁיכָה. שֶׁאִם יַתִּירוּ יִתְפָּרֵד וְיִהְיֶה לוֹ בּוֹ טֹרַח גָּדוֹל. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ג הַסְּפִינָה הוֹאִיל וְאִי אֶפְשָׁר לְהַגְבִּיהָהּ וְיֵשׁ בִּמְשִׁיכָתָהּ טֹרַח גָּדוֹל וְאֵינָהּ נִמְשֶׁכֶת אֶלָּא לָרַבִּים. לֹא הִצְרִיכוּהָ מְשִׁיכָה אֶלָּא נִקְנֵית בִּמְסִירָה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. וְאִם אָמַר לוֹ הַמּוֹכֵר לֵךְ מְשׁוֹךְ וּקְנֵה אֵינוֹ קוֹנֶה הַסְּפִינָה עַד שֶׁיִּמְשְׁכֶנָּה כֻּלָּהּ וְיוֹצִיאֶנָּהּ מִכָּל הַמָּקוֹם שֶׁהָיְתָה בּוֹ. שֶׁהֲרֵי הִקְפִּיד הַמּוֹכֵר שֶׁלֹּא יִקְנֶה זֶה אֶלָּא בִּמְשִׁיכָה:

ד נִמְצֵאתָ לָמֵד שֶׁהַלּוֹקֵחַ מִטַּלְטָלִין אַף עַל פִּי שֶׁנָּתַן כָּל הַדָּמִים יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ. וְכֵן הַמּוֹכֵר יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ עַד שֶׁיַּגְבִּיהַ אוֹ יִמְשׁוֹךְ דָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהַגְבִּיהַ אוֹ נִמְסַר לוֹ דָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהַמְשִׁיךְ קָנָה וְאֵין אֶחָד מִשְּׁנֵיהֶם יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ. וְכוֹפִין אֶת הַלּוֹקֵחַ לִתֵּן אֶת הַדָּמִים:

ה וְלָמָּה תִּקְּנוּ חֲכָמִים דָּבָר זֶה בְּמִטַּלְטָלִין. גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִתֵּן הַלּוֹקֵחַ דְּמֵי הַחֵפֶץ וְקֹדֶם שֶׁיַּקְנֶה יֹאבַד בְּאֹנֶס. וּכְגוֹן שֶׁנִּפְלָה דְּלֵקָה וְנִשְׂרַף. אוֹ בָּאוּ לִסְטִים וּנְטָלוּהוּ. אִם יִהְיֶה בִּרְשׁוּת הַלּוֹקֵחַ יִתְמַהְמֵהַּ הַמּוֹכֵר וְלֹא יַצִּילֵהוּ. לְפִיכָךְ הֶעֱמִידוּהוּ חֲכָמִים בִּרְשׁוּת הַמּוֹכֵר כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל וַיַּצִּיל הַחֵפֶץ. שֶׁאִם אָבַד חַיָּב לְשַׁלֵּם:

ו נִמְצֵאתָ אוֹמֵר שֶׁאִם נָתַן דְּמֵי הַמֶּקַח וְנֶאֱנַס קֹדֶם שֶׁיַּקְנֶה. וְאָמַר לוֹ הַלּוֹקֵחַ תֵּן לִי מֻקָּחִי אוֹ הַחְזֵר לִי אֶת מְעוֹתַי. וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ עֵדִים שֶׁאָבַד בְּאֹנֶס וְלֹא הָיָה בַּמּוֹכֵר כֹּחַ לְהַצִּילוֹ וְלֹא נִתְרַשֵּׁל בַּדָּבָר. הֲרֵי זֶה מַחְזִיר אֶת הַדָּמִים. שֶׁהֲרֵי תִּקְּנוּ חֲכָמִים מִשִּׁכְבָה. לְפִיכָךְ אִם הָיָה בֵּיתוֹ שֶׁל לוֹקֵחַ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הַחֵפֶץ שֶׁנִּמְכַּר מֻשְׁכָּר לַמּוֹכֵר לֹא תִּקְּנוּ לוֹ חֲכָמִים מִשִּׁכְבָה. שֶׁהֲרֵי הַמֶּקַח בִּרְשׁוּת הַלּוֹקֵחַ. וּמִשֶּׁנָּתַן אֶת הַדָּמִים נִקְנָה הַמֶּקַח וְאֵין אֶחָד מֵהֶן יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ:

ז וְכֵן הַשּׁוֹכֵר הַמָּקוֹם שֶׁאוֹתָן הַמִּטַּלְטָלִין הַנִּמְכָּרִין מֻנָּחִין בּוֹ קָנָה. וְאֵין אֶחָד מֵהֶן יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִגְבִּיהַּ וְלֹא מָשַׁךְ וְלֹא נִמְסְרוּ לוֹ. שֶׁהֲרֵי נַעֲשָׂה בִּרְשׁוּתוֹ. וּכְבָר בֵּאַרְנוּ שֶׁשְּׁכִירוּת קַרְקַע נִקְנֵית בְּכֶסֶף אוֹ בִּשְׁטָר אוֹ בַּחֲזָקָה:

ח הַמַּקְנֶה קַרְקַע וּמִטַּלְטָלִין כְּאֶחָד כֵּיוָן שֶׁקָּנָה קַרְקַע בְּכֶסֶף אוֹ בִּשְׁטָר אוֹ בַּחֲזָקָה נִקְנוּ הַמִּטַּלְטָלִין עִמָּהֶם בֵּין שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם בְּמָכֶר אוֹ בְּמַתָּנָה. בֵּין שֶׁמָּכַר מִטַּלְטָלִין וְנָתַן קַרְקַע. בֵּין שֶׁמָּכַר הַקַּרְקַע וְנָתַן הַמִּטַּלְטָלִין. כֵּיוָן שֶׁקָּנָה קַרְקַע קָנָה מִטַּלְטָלִין:

ט בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיוּ אוֹתָן הַמִּטַּלְטָלִין צְבוּרִין בְּאוֹתָהּ קַרְקַע. אֲבָל אִם הָיוּ בְּמָקוֹם אַחֵר צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר לוֹ קְנֵה מִטַּלְטָלִין אַגַּב קַרְקַע. אֲפִלּוּ הָיוּ הַמִּטַּלְטָלִין בִּמְדִינָה אַחֶרֶת וְאָמַר לוֹ קְנֵה אוֹתָם עַל גַּבֵּי קַרְקַע פְּלוֹנִית כֵּיוָן שֶׁקָּנָה הַקַּרְקַע נִקְנוּ הַמִּטַּלְטָלִין אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן צְבוּרִין בְּתוֹכָהּ. וְאִם לֹא אָמַר קְנֵה אַגַּב קַרְקַע לֹא קָנָה. וְקַרְקַע כָּל שֶׁהִיא קוֹנִין עַל גַּבָּהּ כָּל מִטַּלְטָלִין שֶׁיִּרְצֶה:

י הִקְנָה הַשָּׂדֶה לְאֶחָד וְהַמִּטַּלְטָלִין לְאַחֵר אַף עַל פִּי שֶׁאָמַר לוֹ קְנֵה הַמִּטַּלְטָלִין עַל גַּבֵּי קַרְקַע וְהֶחֱזִיק הָאֶחָד בַּקַּרְקַע לֹא קָנָה הַשֵּׁנִי הַמִּטַּלְטָלִין. וְאִם תִּפָּשֵׁן אַחַר שֶׁחָזַר בּוֹ הַמַּקְנֶה אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ. שֶׁהֲרֵי תִּפָּשֵׁן אַחַר שֶׁקָּנָה חֲבֵרוֹ הַקַּרְקַע שְׁנִקְנוּ אִלּוּ עַל גַּבּוֹ:

יא הַמַּקְנֶה עֲבָדִים וְקַרְקָעוֹת כְּאֶחָד הֶחֱזִיק בַּעֲבָדִים לֹא קָנָה הַקַּרְקָעוֹת. הֶחֱזִיק בְּקַרְקָעוֹת לֹא קָנָה עֲבָדִים עַד שֶׁיִּהְיוּ עוֹמְדִין בְּתוֹךְ הַקַּרְקַע. וְאַף עַל פִּי שֶׁאָמַר לוֹ קְנֵה עֲבָדִים עַל גַּבֵּי קַרְקַע לֹא קָנָה עַד שֶׁיִּהְיוּ בְּתוֹכָהּ. שֶׁהָעֶבֶד מְהַלֵּךְ לְדַעַת עַצְמוֹ:

יב הַמַּקְנֶה עֲבָדִים וּמִטַּלְטָלִין כְּאֶחָד מָשַׁךְ הַמִּטַּלְטָלִין לֹא קָנָה הָעֲבָדִים הֶחֱזִיק בַּעֲבָדִים לֹא קָנָה הַמִּטַּלְטָלִין. אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ הַמִּטַּלְטָלִין עַל גַּב הָעֶבֶד. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה כָּפוּת שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ יָכוֹל לְהַלֵּךְ:

יג הַמַּקְנֶה בְּהֵמָה וְכֵלִים שֶׁעַל גַּבָּהּ כְּאֶחָד אַף עַל פִּי שֶׁמָּשַׁךְ הַבְּהֵמָה וּקְנָאָהּ לֹא קָנָה הַכֵּלִים שֶׁעֲלֶיהָ עַד שֶׁיַּגְבִּיהַ אוֹ יִמְשׁוֹךְ הַכֵּלִים עַצְמָן אִם אֵין דַּרְכָּן לְהַגְבִּיהָן. שֶׁהַבְּהֵמָה חֶצֶר הַמִּתְהַלֶּכֶת הִיא וְאֵין מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ קָנוּי לְבַעְלָהּ. לְפִיכָךְ אִם הָיְתָה הַבְּהֵמָה כְּפוּתָה קָנָה אַף כֵּלִים שֶׁעֲלֶיהָ:

יד אָמַר לוֹ הַמַּקְנֶה מְשׁוֹךְ בְּהֵמָה וּקְנֵה כֵּלִים שֶׁעֲלֶיהָ. הוֹאִיל וְלֹא הִקְנָה לוֹ גּוּף הַבְּהֵמָה אַף עַל פִּי שֶׁמְּשָׁכָהּ וְהִיא כְּפוּתָה לֹא קָנָה כֵּלִים שֶׁעֲלֶיהָ עַד שֶׁיִּמְשׁוֹךְ הַכֵּלִים עַצְמָן:

טו הָיָה עָצִיץ נָקוּב לְאֶחָד וְהָיוּ הַזְּרָעִים שֶׁבּוֹ לְאַחֵר. הִקְנָה הֶעָצִיץ לְבַעַל הַזְּרָעִים כֵּיוָן שֶׁמָּשַׁךְ קָנָה. הִקְנָה הַזְּרָעִים לְבַעַל הֶעָצִיץ לֹא קָנָה עַד שֶׁיַּחֲזִיק בַּזְּרָעִים עַצְמָן:

טז הָיָה הֶעָצִיץ וְהַזְּרָעִים שָׁבוּ לְאֶחָד וְהִקְנָה הַכֹּל לְאַחֵר וְהֶחֱזִיק בָּעָצִיץ לִקְנוֹת הַזְּרָעִים אַף הֶעָצִיץ לֹא קָנָה. הֶחֱזִיק בַּזְּרָעִים קָנָה הֶעָצִיץ. וְזֶהוּ שֶׁשָּׁנִינוּ נְכָסִים שֶׁאֵין לָהֶן אַחֲרָיוּת נִקְנִים עִם נְכָסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אַחֲרָיוּת. שֶׁהַזְּרָעִים שֶׁבְּעָצִיץ נָקוּב זְרוּעִים הֵם בָּאָרֶץ וְכָל הַמְחֻבָּר לַקַּרְקַע הֲרֵי הוּא כְּקַרְקַע כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ׃

יז כְּבָר בֵּאַרְנוּ שֶׁכָּל הָעוֹמֵד לִבְצוֹר כִּבְצוֹר דָּמִי וְאֵינוֹ נִקְנֶה אֶלָּא בְּהַגְבָּהָה אוֹ בִּשְׁאָר דְּבָרִים שֶׁנִּקְנִים בָּהֶן הַמִּטַּלְטְלִים׃

יח פִּשְׁתָּן כְּשֶׁהוּא מְחֻבָּר לַקַּרְקַע וְיָבֵשׁ שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לַקַּרְקַע וְאָמַר לוֹ יַפֶּה לִי קַרְקַע כָּל שֶׁהוּא וּקְנֵה כָּל מַה שֶּׁעָלֶיהָ. כֵּיוָן שֶׁתָּלַשׁ כָּל שֶׁהוּא קָנָה הַכֹּל מִפְּנֵי הַתְּנַאי הַזֶּה. אֲבָל אִם (אָמַר לוֹ) הִקְנָה לוֹ הַפִּשְׁתָּן הַזֶּה בְּמֶכֶר אוֹ בְּמַתָּנָה לֹא קָנָה אֶלָּא מַה שֶּׁתָּלַשׁ שֶׁהֲרֵי הִגְבִּיהוֹ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

פרק ד

א כְּלִיוֹ שֶׁל אָדָם כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשׁוּת לְהַנִּיחוֹ קָנָה לוֹ. כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסוּ הַמִּטַּלְטְלִין בְּתוֹךְ הַכְּלִי אֵין אֶחָד מֵהֶן יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ וַהֲרֵי זֶה כְּמוֹ שֶׁהִגְבִּיהָן אוֹ כְּמוֹ שֶׁהֵנִּיחוּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. לְפִיכָךְ אֵין כְּלִיוֹ שֶׁל אָדָם קוֹנֶה לוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְלֹא בִּרְשׁוּת הַמּוֹכֵר. אֶלָּא אִם אָמַר לוֹ הַמַּקְנֶה לְךָ וּקְנֵה בִּכְלִי זֶה. וְכֵן אִם קָנָה הַכְּלִי תְּחִלָּה וְהִגְבִּיהוֹ וְאַחַר כָּךְ הִנִּיחוֹ שָׁם בִּרְשׁוּת הַמּוֹכֵר וְחָזַר וְקָנָה מִמֶּנּוּ הַפֵּרוֹת. כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסוּ בְּתוֹךְ כְּלִי זֶה קָנָה אוֹתָם. מִפְּנֵי שֶׁהַנָּאַת הַמּוֹכֵר בְּמִכְירַת הַכְּלִי אֵינוֹ מַקְפִּיד עַל מְקוֹמוֹ׃

ב כֵּיצַד שֶׁאֵין כְּלִיוֹ שֶׁל לוֹקֵחַ קוֹנֶה לוֹ בִּרְשׁוּת מוֹכֵר כָּךְ אֵין כְּלִיוֹ שֶׁל מוֹכֵר קוֹנֶה לַלּוֹקֵחַ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בִּרְשׁוּת הַלּוֹקֵחַ׃

ג מְסִירָה אֵינָהּ קוֹנָה אֶלָּא בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבְחָצֵר שֶׁאֵינָהּ שֶׁל שְׁנֵיהֶם. וְהַמְּשִׁיכָה אֵינָהּ קוֹנָה אֶלָּא בְּסִמְטָא אוֹ בְּחָצֵר שֶׁל שְׁנֵיהֶם. וְהַגְבָּהָה קוֹנָה בְּכָל מָקוֹם׃

ד דָּבָר הַנִּקְנֶה בִּמְשִׁיכָה אִם הָיָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּמְשָׁכוֹ הַלּוֹקֵחַ לִרְשׁוּתוֹ אוֹ לְסִמְטָא. כֵּיוָן שֶׁהוֹצִיא מִקְצַת הַחֵפֶץ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים קָנָה׃

ה טָעוּן שֶׁל פֵּרוֹת שֶׁהָיָה מֻנָּח בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּמְשָׁכוֹ לוֹקֵחַ לִרְשׁוּתוֹ אוֹ לְסִמְטָא אַחַר שֶׁפָּסַק הַדָּמִים קָנָה אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא מָדַד. וְכֵן אִם מְדָדָן הַלּוֹקֵחַ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים קָנָה רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן בְּהַגְבָּהָה׃

ו הָיָה מוֹכֵר מוֹדֵד לְתוֹךְ כְּלִיוֹ שֶׁל לוֹקֵחַ לֹא קָנָה שֶׁאֵין כְּלִיוֹ שֶׁל לוֹקֵחַ קוֹנֶה לוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. הָיוּ הַפֵּרוֹת בִּרְשׁוּת הַלּוֹקֵחַ כֵּיוָן שֶׁקִּבֵּל עָלָיו הַמּוֹכֵר לִמְכֹּר קָנָה לוֹקֵחַ וְאַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא מָדַד. הָיוּ בִּרְשׁוּת הַמּוֹכֵר אוֹ בִּרְשׁוּת הַמַּפְקִדִין אֶצְלוֹ לֹא קָנָה הַלּוֹקֵחַ עַד שֶׁיַּגְבִּיהַּ הַפֵּרוֹת אוֹ עַד שֶׁיּוֹצִיאֵם מֵרְשׁוּתוֹ בִּשְׁכִירוּת מְקוֹמָן וְכַיּוֹצֵא בּוֹ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ׃

ז הָיוּ הַפֵּרוֹת בְּסִמְטָא אוֹ בְּחָצֵר שֶׁל שְׁנֵיהֶם. וַאֲפִלּוּ הָיוּ בִּרְשׁוּת לוֹקֵחַ וְהָיוּ בְּתוֹךְ כְּלִיוֹ שֶׁל מוֹכֵר וְקִבֵּל עָלָיו הַמּוֹכֵר לִמְכֹּר וְהִתְחִיל הַמּוֹכֵר לְמַדֵּד בְּתוֹךְ כְּלִיוֹ שֶׁל מוֹכֵר. אִם אָמַר לוֹ כּוֹר בִּשְׁלִשִׁים סֶלַע אֲנִי מוֹכֵר לְךָ יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ אֲפִלּוּ בְּסָאָה אַחֲרוֹנָה הוֹאִיל וַעֲדַיִן הַפֵּרוֹת בְּכֵלָיו וְלֹא גָּמַר כָּל הַמִּדָּה וְכֵלָיו שֶׁל מוֹכֵר אֵינוֹ קוֹנֶה לַלּוֹקֵחַ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בִּרְשׁוּת הַלּוֹקֵחַ. וְאִם אָמַר לוֹ כּוֹר בִּשְׁלִשִׁים סְאָה בְּסֶלַע רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן קָנָה שֶׁכֵּיוָן שֶׁפָּסְקוּ הַדָּמִים עַל כָּל סְאָה וּסְאָה כָּל סְאָה שֶׁגִּבְּיהַּ הַמּוֹכֵר וְיָצְרָה אוֹתָהּ נִגְמְרָה מְכִירָתָהּ. הוֹאִיל וְאֵין הַפֵּרוֹת בִּרְשׁוּת הַמּוֹכֵר וְלֹא בִּרְשׁוּת הַלּוֹקֵחַ. וְאִלּוּ לֹא הָיָה הַפֵּרוֹת בְּכֵלָיו שֶׁל מוֹכֵר כֵּיוָן שֶׁהֵן בִּרְשׁוּת לוֹקֵחַ קָנָה מִשֶּׁפָּסַק אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא מָדַד כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ׃

ח וְכֵן הַמּוֹכֵר יַיִן אוֹ שֶׁמֶן לַחֲבֵרוֹ בְּסִמְטָא אוֹ בְּחָצֵר שֶׁל שְׁנֵיהֶם אוֹ בִּרְשׁוּת לוֹקֵחַ. וְהָיְתָה הַמִּדָּה שֶׁל סַרְסוּר. עַד שֶׁלֹּא נִתְמַלְּאת הַמִּדָּה הֲרֵי הֵן שֶׁל מוֹכֵר. מִשֶּׁנִּתְמַלְּאת הַמִּדָּה הֲרֵי הֵן בִּרְשׁוּת לוֹקֵחַ. וְאֵין אֶחָד מֵהֶן יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ׃

ט וְכֵן פֵּרוֹת שֶׁהָיוּ צְבוּרִין בְּסִמְטָא אוֹ בְּחָצֵר שֶׁל שְׁנֵיהֶם וְהַמִּדָּה אֵינָהּ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן וְהָיָה הַמּוֹכֵר מוֹדֵד. עַד שֶׁלֹּא נִתְמַלְּאת הַמִּדָּה הֲרֵי הִיא בִּרְשׁוּת הַמּוֹכֵר. וּמִשֶּׁנִּתְמַלְּאת הַמִּדָּה הֲרֵי הִיא בִּרְשׁוּת לוֹקֵחַ׃

י הָיְתָה הַמִּדָּה שֶׁל אֶחָד מֵהֶן. וְהָיוּ בָהּ רִשְׁמִין לִידַע חֲצָיָהּ. שְׁלִישָׁהּ. וּרְבִיעָהּ. וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ לְרִשָּׁם מִן הָרִשָּׁמִים קָנָה רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן. וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְמַלְּאת הַמִּדָּה. שֶׁכָּל רִשָּׁם מֵהֶם כְּמִדָּה בִּפְנֵי עַצְמָהּ. שֶׁהֲרֵי שֶׁל אֶחָד מֵהֶן הִיא הַמִּדָּה וְהוּא סוֹמֵךְ עַל הָרִשָּׁמִים שָׁבָהּ׃

יא זֶה כְּלָל גָּדוֹל יִהְיֶה בְּיָדֶךָ. הַקּוֹנֶה אֶת הַמִּטַּלְטְלִין אִם פָּסַק הַדָּמִים וְאַחַר כָּךְ הִגְבִּיהַּ קָנָה. וְאִם הִגְבִּיהַּ תְּחִלָּה וְהִנִּיחַ וְאַחַר כָּךְ פָּסַק הַדָּמִים לֹא קָנָה בְּאוֹתָהּ הַגְבָּהָה עַד שֶׁיַּגְבִּיהַּ אַחַר שֶׁפָּסַק. אוֹ יִמְשֹׁךְ דָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהַגְבִּיהַּ׃

יב הָיָה דָּבָר הַנִּמְכָּר דָּמָיו קְצוּבִין וִידוּעִין וְהִגְבִּיהוֹ קָנָהוּ. אַף עַל פִּי שֶׁפָּסַק אַחַר שֶׁהִגְבִּיהַּ. וְהוּא הַדִּין בִּשְׁאָר דְּבָרִים שֶׁקּוֹנִין בָּהֶם אֶת הַמִּטַּלְטְלִין שֶׁצָּרִיךְ לִקְנוֹת בָּהֶם אַחַר שֶׁיִּפְסֹק הַדָּמִים. אֶלָּא אִם כֵּן דָּמָיו קְצוּבִין כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ׃

יג לְפִיכָךְ הַמּוֹשֵׁךְ חֲמָרִים וּפוֹעֲלִים וְהִכְנִיסָן לְתוֹךְ בֵּיתוֹ. אִם מָדַד עַד שֶׁלֹּא פָּסַק הַדָּמִים אֲפִלּוּ הָיָה הַלּוֹקֵחַ הוּא הַמּוֹדֵד. אוֹ שֶׁפָּסַק הַדָּמִים וְאַחַר כָּךְ מָדַד הַמּוֹכֵר. שְׁנֵיהֶם יְכוֹלִין לַחְזֹר בָּהֶן. פֵּרְקָן הַלּוֹקֵחַ וְהִכְנִיסָן לְתוֹךְ בֵּיתוֹ. אִם פָּסַק הַדָּמִים וְאַחַר כָּךְ מָדַד הַמּוֹכֵר אֵין שְׁנֵיהֶם יְכוֹלִין לַחְזֹר בָּהֶן שֶׁהֲרֵי סָמְכָה דַּעְתּוֹ לִמְכֹּר. וְאִם מָדַד עַד שֶׁלֹּא פָּסַק שְׁנֵיהֶם יְכוֹלִין לַחְזֹר בָּהֶם שֶׁהֲרֵי לֹא סָמְכָה דַּעְתּוֹ עֲדַיִן לִמְכֹּר. וַאֲפִלּוּ מָדַד הַלּוֹקֵחַ:

יד הַנּוֹטֵל כֵּלִים מִן הָאֻמָּן עַל מְנָת לְבַקְּרָן. אִם הָיוּ דָּמָיו קְצוּבִין וְנֶאֱנַס בְּיָדוֹ חַיָּב בְּדָמָיו. הוֹאִיל וְדָמָיו קְצוּבִין מֵעֵת שֶׁהִגְבִּיהוֹ נַעֲשָׂה בִּרְשׁוּתוֹ. וְהוּא שֶׁיַּגְבִּיהֶנּוּ כְּדֵי לִקְנוֹת אֶת כֻּלּוֹ וְיִהְיֶה אוֹתוֹ חֵפֶץ הַנִּמְכָּר חָבִיב עַל הַלּוֹקֵחַ. אֲבָל חֵפֶץ שֶׁהַמּוֹכֵר קָץ בּוֹ וְהוּא מְבַקֵּשׁ וְרוֹדֵף לְמָכְרוֹ הֲרֵי הוּא בִּרְשׁוּת הַמּוֹכֵר עַד שֶׁיִּפְסֹק הַדָּמִים וְיַגְבִּיהֶנּוּ הַלּוֹקֵחַ אַחַר שֶׁפָּסַק:

טו אֶחָד הַמּוֹשֵׁךְ אוֹ הַמַּגְבִּיהַּ אוֹ הַמַּחֲזִיק בְּעַצְמוֹ אוֹ שֶׁאָמַר לְאַחֵר לְהַגְבִּיהַּ אוֹ לְמָשְׁךְ לוֹ אוֹ לְהַחֲזִיק לוֹ הֲרֵי זֶה קָנָה לוֹ. וְכֵן בִּשְׁאָר דַּרְכֵי הַקִּנְיָה:

פרק ה

א כָּל הַמַּטַּלְטְלִין קוֹנִין זֶה אֶת זֶה. כֵּיצַד. הֶחְלִיף פָּרָה בַּחֲמוֹר אוֹ יַיִן בְּשֶׁמֶן אַף עַל פִּי שֶׁמַּקְפִּידִין עַל הַדָּמִים וְשִׁעֲרוּ כַּמָּה שָׁוֶה זֶה וְכַמָּה שָׁוֶה זֶה וְאַחַר כָּךְ הֶחְלִיפוּ. כֵּיוָן שֶׁמָּשַׁךְ הָאֶחָד אוֹ הִגְבִּיהוּ קָנָה הַשֵּׁנִי הַמַּטַּלְטְלִין הָאֲחֵרִים בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם וְנַעֲשׂוּ בִּרְשׁוּתוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא מְשָׁכָן:

ב הֶחְלִיף חֲמוֹר בְּפָרָה וְטָלָה וּמָשַׁךְ הַפָּרָה וַעֲדַיִן לֹא מָשַׁךְ אֶת הַטָּלֶה לֹא קָנָה שֶׁאֵין כָּאן מְשִׁיכָה גְּמוּרָה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּהֶן:

ג דָּמִים שֶׁאֵין מַקְפִּידִין עֲלֵיהֶם הֲרֵי הֵן כִּשְׁאָר מַטַּלְטְלִין וְקוֹנִין. כֵּיצַד. הֲרֵי שֶׁחָפַן מָעוֹת בְּלֹא מִשְׁקָל וּבְלֹא מִנְיָן אֶלָּא נָטָלָן אַכְסָרָה. וְאָמַר לוֹ מִכֹּר לִי פָּרָתְךָ אוֹ יַיִן זֶה בְּאֵלּוּ וְנָתַן לוֹ אֶת הַדָּמִים קָנָה וְאֵין אֶחָד מֵהֶם יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ. שֶׁזֶּה דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מָצוּי הוּא וְלֹא הִצְרִיכוּ בּוֹ מְשִׁיכָה:

ד וְכֵן רָאוּבֵן שֶׁמָּכַר מַטַּלְטְלִין לְשִׁמְעוֹן בַּחֲמִשִּׁים זוּז. וְקָנָה שִׁמְעוֹן הַמַּטַּלְטְלִין וְנִתְחַיֵּב בְּדָמִים. וְאַחַר שֶׁנִּתְחַיֵּב שִׁמְעוֹן בַּחֲמִשִּׁים זוּז אֵלּוּ הָיָה לוֹ יַיִן אוֹ בְּהֵמָה אוֹ עֶבֶד וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן מִשְּׁאָר הַמַּטַּלְטְלִין וְהָיָה רוֹצֶה לְמָכְרָן. וְאָמַר לוֹ רָאוּבֵן מְכֹר אוֹתוֹ לִי בַּחֲמִשִּׁים זוּז שֶׁיֵּשׁ לִי בְּיָדְךָ דְּמֵי הַמֶּכֶר וְאָמַר לוֹ הֵן. קָנָה רָאוּבֵן הַמַּטַּלְטְלִין בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵן וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא מָשַׁךְ וְלֹא הִגְבִּיהַּ. שֶׁגַּם זֶה דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מָצוּי הוּא וְלֹא הִצְרִיכוּ בּוֹ מְשִׁיכָה. אֲבָל אִם הָיָה חוֹב לוֹ עָלָיו שֶׁלֹּא מֵחֲמַת הַמֶּכֶר וְאָמַר לוֹ מִכֹּר לִי מַטַּלְטְלִין בַּחוֹב שֶׁיֵּשׁ לִי אֶצְלְךָ וְרָצוּ שְׁנֵיהֶם. לֹא קָנָה עַד שֶׁיַּגְבִּיהַּ. אוֹ יִמְשׁוֹךְ דָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהַגְבִּיהַּ. אוֹ יִקְנֶה בְּאֶחָד מֵהַדְּרָכִים שֶׁהַמַּטַּלְטְלִין נִקְנִין בָּהּ:

ה הַקַּרְקָעוֹת וְהָעֲבָדִים וְהַבְּהֵמָה וּשְׁאָר כָּל הַמַּטַּלְטְלִין כָּל אֶחָד מֵהֶן נִקְנֶה בַּחֲלִיפִין וְהוּא הַנִּקְרָא קִנְיָן. וְעִקַּר הַדֶּרֶךְ הַזֹּאת שֶׁיִּתֵּן הַקּוֹנֶה לַמַּקְנֶה כְּלִי כָּל שֶׁהוּא וְיֹאמַר לוֹ קְנֵה כְּלִי זֶה חֶלֶף הֶחָצֵר. אוֹ הַיַּיִן. אוֹ הַבְּהֵמָה. אוֹ הָעֶבֶד שֶׁמָּכַרְתָּ לִי בְּכָךְ וְכָךְ. כֵּיוָן שֶׁהִגְבִּיהַּ הַמּוֹכֵר אֶת הַכְּלִי וְקָנָהוּ קָנָה הַלּוֹקֵחַ אוֹתוֹ הַקַּרְקַע אוֹ אוֹתָן הַמַּטַּלְטְלִין אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא מְשָׁכָן וְלֹא נָתַן הַדָּמִים. וְאֵין אֶחָד מֵהֶן יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ:

ו אֵין קוֹנִין אֶלָּא בִּכְלִים וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה. וְאֵין קוֹנִין בְּדָבָר שֶׁאָסוּר בַּהֲנָאָה. וְלֹא בִּפֵּרוֹת וְלֹא בְּמַטְבֵּעַ. וְאֵין קוֹנִין בְּכֵלָיו שֶׁל מוֹכֵר אֶלָּא בְּכֵלָיו שֶׁל לוֹקֵחַ:

ז הִקְנָה אֶחָד כְּלִי לַמּוֹכֵר כְּדֵי שֶׁיִּקְנֶה הַלּוֹקֵחַ אוֹתוֹ הַמִּמְכָּר זָכָה הַלּוֹקֵחַ. וְאַף עַל פִּי שֶׁהִקְנָה לוֹ הַכְּלִי עַל מְנָת לְהַחְזִירוֹ נִקְנָה הַמִּקָּח וְזָכָה בּוֹ הַלּוֹקֵחַ. שֶׁהַמַּתָּנָה עַל מְנָת לְהַחְזִיר שְׁמָהּ מַתָּנָה. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא תָּפַס הַמּוֹכֵר כָּל הַכְּלִי שֶׁהִקְנָהוּ חֵלֶף מִמְכָּרוֹ אֶלָּא אֲחַז מִקְצָתוֹ וְאָחַז הַמַּקְנֶה לוֹ מִקְצָתוֹ קָנָה הַלּוֹקֵחַ. וְהוּא שֶׁאָחַז מִמֶּנּוּ כְּדֵי שִׁעוּר כְּלִי אוֹ יֹאחֲזֶנּוּ אֲחִיזָה שֶׁהוּא יָכוֹל לְנַתֵּק אֶת כָּל הַכְּלִי מִיַּד הַמַּקְנֶה לוֹ. לְפִיכָךְ אִם הִקְנָה לוֹ בְּמִקָּצַת הַבֶּגֶד צָרִיךְ שֶׁיֶּאֱחֹז מִן הַבֶּגֶד שָׁלֹשׁ אֲצָבָעוֹת. שֶׁאִם יִפְסֹק מִמָּקוֹם שֶׁאָחַז הֲרֵי הוּא כְּלִי בִּפְנֵי עַצְמוֹ. שֶׁשָּׁלֹשׁ אֲצָבָעוֹת מִבֶּגֶד קָרוּי כְּלִי כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּעִנְיַן טֻמְאַת בְּגָדִים. וְכֵן אִם אָחַז פָּחוֹת מִשָּׁלֹשׁ וְהָיָה יָכוֹל לְנַתֵּק כָּל הַכְּלִי קָנָה:

ח זֶה שֶׁכּוֹתְבִין בִּשְׁטָרוֹת וְקָנִינָא מִפְּלוֹנִי בִּכְלִי הַכָּשֵׁר לִקְנוֹת בּוֹ. בִּכְלִי לְהוֹצִיא פֵּרוֹת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן. הַכָּשֵׁר לְהוֹצִיא אִסּוּרֵי הֲנָאָה. לִקְנוֹת בּוֹ לְהוֹצִיא כֵּלָיו שֶׁל מוֹכֵר:

ט זֶה הַקִּנְיָן אֵין צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּפְנֵי עֵדִים. אֶלָּא אִם הָיָה בֵּינוֹ וּבֵין חֲבֵרוֹ קָנָה. שֶׁלֹּא הִצְרִיכָה תּוֹרָה עֵדִים בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת אֶלָּא לְכוֹפֵר. אֲבָל הַמּוֹכֵר אוֹ הַנּוֹתֵן אוֹ הַשּׁוֹכֵר אוֹ הַמַּשְׁאִיל וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן אֵין צָרִיךְ עֵדִים. וְכֵינָן שֶׁקָּנָה הַקּוֹנֶה בְּדֶרֶךְ אֶחָד מִן הַדְּרָכִים שֶׁקּוֹנִין בָּהֶן. בֵּין בְּהַגְבָּהָה. בֵּין בִּמְשִׁיכָה. בֵּין בִּמְסִירָה. בֵּין בְּקִנְיָן. בֵּין בְּכֶסֶף. בֵּין בִּשְׁטָר אוֹ בַּחֲזָקָה קָנָה. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם עֵדִים:

י הַמּוֹכֵר אוֹ הַנּוֹתֵן שֶׁקָּנוּ מִיָּדוֹ יֵשׁ לְכָל אֶחָד מֵהֶן לַחְזֹר בּוֹ כָּל זְמַן שֶׁעוֹסְקִין בְּאוֹתוֹ עִנְיָן. וַאֲפִלּוּ עַל פִּי שֶׁהַקִּנְיָן בִּפְנֵי עֵדִים. וְאִם הִפְסִיק הָעִנְיָן אֵין אֶחָד מֵהֶם יָכוֹל לַחְזֹר אֲפִלּוּ עַל פִּי שֶׁאֵין בֵּינֵיהֶן עֵדִים. וּכְשֵׁם שֶׁחוֹזֵר הַמּוֹכֵר וְהַנּוֹתֵן כָּךְ חוֹזֵר הַלּוֹקֵחַ וְהַמְקַבֵּל כָּל זְמַן שֶׁעֲסוּקִין בְּאוֹתוֹ עִנְיָן מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁאָר דַּרְכֵי הַקִּנְיָה׃

יא יֵשׁ דְּבָרִים הַרְבֵּה שֶׁאֵינָן צְרִיכִין קִנְיָן וְאֵין לְקִנְיָן בָּהֶם טַעַם. כְּגוֹן הַמְשַׁחְרֵר אֶת עַבְדּוֹ. וְהַמְגָרֵשׁ אִשְׁתּוֹ. אוֹ עוֹשֶׂה שָׁלִיחַ. אוֹ הַמּוֹסֵר מוֹדָעָה. אוֹ הַמְבַטֵּל מוֹדָעָה. אוֹ הַמּוֹחֵל לַחֲבֵרוֹ חוֹב אוֹ פִּקָּדוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּיָדוֹ. וְכָל כַּיּוֹצֵא בִּדְבָרִים אֵלּוּ׃

יב נֶהֱגוּ רֹב הַמְקוֹמוֹת לְהַקְנוֹת לְמִקְצָת אֵלּוּ הַדְּבָרִים אוֹ כַּיּוֹצֵא בְּאֵלּוּ. וְאוֹמְרִים וְקָנִינוּ מִפְּלוֹנִי שֶׁעָשָׂה פְּלוֹנִי שָׁלִיחַ. אוֹ שֶׁמָּחַל לִפְלוֹנִי חוֹב שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֶצְלוֹ. אוֹ שֶׁבִּטֵּל הַמּוֹדָעָה שֶׁמָּסַר עַל גֵּט זֶה וְכַיּוֹצֵא בְּאֵלּוּ. אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ׃

יג קִנְיָן זֶה שֶׁנֶּהֱגוּ לְהַקְנוֹת בְּאֵלּוּ הַדְּבָרִים אֵינוֹ מוֹעִיל כְּלוּם. אֶלָּא לְהוֹדִיעַ שֶׁאֵינוֹ אוֹמֵר דְּבָרִים אֵלּוּ כִּמְשַׂחֵק וּמְהַתֵּל אֶלָּא שֶׁגָּמַר בְּלִבּוֹ וְאָמַר כָּךְ אָמַר. לְפִיכָךְ אִם אָמַר בְּלֵב שָׁלֵם אֲנִי אָמַרְתִּי וְגָמַרְתִּי לַעֲשׂוֹת דָּבָר זֶה אֵין צָרִיךְ דָּבָר אַחֵר כְּלָל׃

יד הַדְּבָרִים שֶׁאֵין בָּהֶן מַמָּשׁ אֵין הַקִּנְיָן מוֹעִיל בָּהֶן. כֵּיצַד. הֲרֵי שֶׁכָּתַב בִּשְׁטָר וְקָנִינוּ מִפְּלוֹנִי שֶׁיֵּלֵךְ בִּסְחוֹרָה עִם פְּלוֹנִי. אוֹ שֶׁיַּחְלְקוּ הַשָּׂדֶה שֶׁבֵּינֵיהֶם. אוֹ שֶׁיִּשְׁתַּתְּפוּ שְׁנֵיהֶם בְּאֻמָּנוּת. וְכַיּוֹצֵא בִּדְבָרִים אֵלּוּ כֻּלָּן. הֲרֵי זֶה קִנְיַן דְּבָרִים וְאֵינוֹ מוֹעִיל כְּלוּם. שֶׁהֲרֵי לֹא הִקְנָה לַחֲבֵרוֹ דָּבָר מְסֻיָּם וְיָדוּעַ. לֹא עִקָּר וְלֹא פֵּרוֹת עִקָּר הַיָּדוּעַ׃

פרק ו

א הַפֵּרוֹת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין קוֹנִין בָּהֶן כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. הֲרֵי נִקְנִין בְּקִנְיַן כִּשְׁאָר הַמִּטַּלְטְלִין. אֲבָל הַמַּטְבֵּעַ כְּשֵׁם שֶׁאֵין קוֹנִין בּוֹ כָּךְ אֵינוֹ נִקְנֶה בְּקִנְיָן. נִמְצָא הַמַּטְבֵּעַ אֵינוֹ נִקְנֶה בְּקִנְיָן וְאֵינוֹ נַעֲשֶׂה הוּא עַצְמוֹ קִנְיָן לִקְנוֹת כִּשְׁאָר דְּבָרִים׃

ב לְשׁוֹנוֹת שֶׁל זָהָב וְשֶׁל כֶּסֶף הֲרֵי הֵן כַּעֲשָׂשִׂיוֹת שֶׁל בַּרְזֶל אוֹ שֶׁל נְחשֶׁת. וְהַכֹּל כִּשְׁאָר הַמִּטַּלְטְלִין הֵן. וְנִקְנִין בְּקִנְיָן וְקוֹנִין זֶה אֶת זֶה בְּהַחְלָפָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. אֲבָל הַמַּטְבְּעוֹת שֶׁל כֶּסֶף אוֹ דִּינָרִין שֶׁל זָהָב. אוֹ הַמָּעוֹת שֶׁל נְחשֶׁת. הֲרֵי הֵן כֵּלָּן דְּמִים כְּנֶגֶד שְׁאָר הַמִּטַּלְטְלִין. וְהַנּוֹתֵן אֶת אֶחָד מֵהֶן דְּמֵי הַמִּטַּלְטְלִין לֹא קָנָה עַד שֶׁיִּמְשֹׁךְ אוֹ יַגְבִּיהַּ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְאֵין אֶחָד מֵהֶן נִקְנֶה בְּקִנְיָן וְלֹא נַעֲשֶׂה קִנְיָן׃

ג בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּזְמַן שֶׁקּוֹנֶה שְׁאָר מִטַּלְטְלִין בְּאֶחָד מִמִּינֵי מַטְבְּעוֹת אֵלּוּ אוֹ עֲבָדִים וְקַרְקָעוֹת. אֲבָל הַדִּינָרִין שֶׁל זָהָב לְגַבֵּי מַטְבְּעוֹת שֶׁל כֶּסֶף הֲרֵי הֵן כְּפֵרוֹת. וְכֵן הַמָּעוֹת שֶׁל נְחשֶׁת כְּמוֹ פֵּרוֹת לְגַבֵּי מַטְבְּעוֹת שֶׁל כֶּסֶף׃

ד כֵּיצַד. נָתַן לוֹ דִּינָר שֶׁל זָהָב בְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה דִּינָר שֶׁל כֶּסֶף נִקְנֶה הַכֶּסֶף אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא בָּא הַכֶּסֶף לְיָדוֹ. וְחַיָּב לִתֵּן לוֹ עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה דִּינָר שֶׁל כֶּסֶף כְּמוֹ שֶׁפָּסַק עִמּוֹ. אִם חָדָשִׁים חָדָשִׁים אִם יְשָׁנִים יְשָׁנִים. אֲבָל אִם נָתַן לוֹ עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה כֶּסֶף בְּדִינַר זָהָב לֹא קָנָה עַד שֶׁיִּקַּח הַדִּינָר שֶׁל זָהָב. וְכָל אֶחָד יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ׃

ה נָתַן לוֹ שִׁלֹּשִׁים אִיסָר שֶׁל נְחשֶׁת בְּדִינָר שֶׁל כֶּסֶף. נִקְנֶה הַדִּינָר שֶׁל כֶּסֶף וְחַיָּב לִתֵּן לוֹ כְּמוֹ שֶׁפָּסַק עִמּוֹ. אִם דִּינָר חָדָשׁ חָדָשׁ אִם יָשָׁן יָשָׁן. אֲבָל אִם נָתַן לוֹ דִּינָר שֶׁל כֶּסֶף בִּשְׁלֹשִׁים אִיסָר. לֹא קָנָה עַד שֶׁיִּקַּח הָאִיסָרוֹת שֶׁל נְחשֶׁת. וְכָל אֶחָד מֵהֶן יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ׃

ו וְכֵן מָעוֹת הָרָעוֹת שֶׁפָּסְלָתָן מַלְכוּת אוֹ הַמְּדִינָה אוֹ דִּינָרִין שֶׁאֵינָן יוֹצְאִין בְּאוֹתָהּ מְדִינָה וְאֵין נוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין בָּהֶן עַד שֶׁמְּשַׁנִּין אוֹתָן לְמַטְבֵּעַ אַחֵר. הֲרֵי הֵן כְּפֵרוֹת לְכָל דָּבָר וְנִקְנִין בְּקִנְיָן. וְקוֹנִין אֶת הַמָּעוֹת. וְאֵין הַמָּעוֹת קוֹנוֹת אוֹתָן כִּשְׁאָר כָּל הַפֵּרוֹת׃

ז הַמַּטְבֵּעַ אֵין לוֹ דֶּרֶךְ שֶׁיִּזְכֶּה בּוֹ מִי שֶׁאֵינוֹ בִּרְשׁוּתוֹ אֶלָּא עַל גַּבֵּי קַרְקַע. כְּגוֹן שֶׁקָּנָה הַקַּרְקַע וְעַל גַּבּוֹ הַמָּעוֹת. אוֹ שֶׁיִּשְׁכֹּר אֶת מְקוֹם הַמָּעוֹת. כֵּיוָן שֶׁזָּכָה בַּקַּרְקַע בְּכֶסֶף אוֹ בִּשְׁטָר אוֹ בַּחֲזָקָה אוֹ בְּקִנְיָן זָכָה בַּמָּעוֹת. וְהוּא שֶׁיִּהְיוּ אוֹתָן הַמָּעוֹת קַיָּמִין כְּגוֹן שֶׁיִּהְיוּ מֻפְקָדִין בְּמָקוֹם אֶחָד. אֲבָל רָאוּבֵן שֶׁהָיָה לוֹ חוֹב עַל שִׁמְעוֹן וְהִקְנָה לְלֵוִי קַרְקַע וְעַל גַּבָּהּ חוֹב שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵצֶל שִׁמְעוֹן נִרְאֶה לִי שֶׁלֹּא קָנָה הַחוֹב׃

ח הָיוּ עוֹמְדִים שְׁלָשְׁתָּן וְאָמַר לוֹ מָנֶה שֶׁיֵּשׁ לִי בְּיָדְךָ בֵּין פִּקָּדוֹן בֵּין מִלְוֶה תְּנֵהוּ לָזֶה. קָנָה לֵוִי. וְאֵין אֶחָד מִשְּׁלָשְׁתָּן יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ. וְדָבָר זֶה אָמְרוּ חֲכָמִים שֶׁהִיא הֲלָכָה שֶׁאֵין לָהּ טַעַם לְפִיכָךְ אֵין לְמִדִּין מִמֶּנָּה לְדִין אַחֵר׃

ט הָיָה רָאוּבֵן חַיָּב לְשִׁמְעוֹן מֵאָה זוּז. וְאָמַר לְלֵוִי תֵּן לְשִׁמְעוֹן מֵאָה זוּז אֵלּוּ שֶׁאֲנִי חַיָּב לוֹ עַד שֶׁאֶתֵּן לְךָ אוֹ עַד שֶׁאַעֲשֶׂה עִמְּךָ חֶשְׁבּוֹן. וְאָמַר לוֹ הֵן וְקִבֵּל שִׁמְעוֹן. כָּל אֶחָד מִשְּׁלָשְׁתָּן יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ. וַאֲפִלּוּ פָּרַע לֵוִי לְשִׁמְעוֹן מִקְצָת חוֹבוֹ. לְפִיכָךְ אִם לֹא פָּרַע לֵוִי לְשִׁמְעוֹן חוֹזֵר שִׁמְעוֹן וְתוֹבֵעַ אֶת רָאוּבֵן בִּשְׁאָר

חוֹבוֹ׃

י הַמּוֹכֵר שְׂטַר חוֹב לַחֲבֵרוֹ אוֹ נְתָנוֹ לוֹ בְּמַתָּנָה. אֵינוֹ נִקְנֶה בִּמְסִירַת הַשְּׂטָר לְיָדוֹ. שֶׁלֹּא מָסַר לוֹ אֶלָּא הָרְאָיָה שֶׁבּוֹ וְאֵין הָרְאָיָה נִתְפֶּסֶת בַּיָּד׃

יא וְכֵיצַד יִקְנֶה הַשְּׂטָר. שֶׁיִּכְתֹּב לוֹ הַמַּקְנֶה קְנֵה שְׂטָר פְּלוֹנִי וְכָל הַשִּׁעְבּוּד שֶׁיֵּשׁ בּוֹ וְיִמְסֹר לוֹ הַשְּׂטָר וְנִמְצָא שֶׁנִּקְנָה בִּכְתִיבָה וּמְסִירָה. וְאֵין צָרִיךְ עֵדִים לְעִנְיַן קִנְיָתוֹ אֲבָל צָרִיךְ עֵדִים לְעִנְיַן תְּבִיעָתוֹ. שֶׁהֲרֵי הַנִּתְבָּע אוֹמֵר לוֹ מִי יֹאמַר שֶׁבַּעַל דְּבָרִים שֶׁלִּי כָּתַב וּמָסַר לָךְ׃

יב קִנְיַן הַשְּׂטָרוֹת בַּדֶּרֶךְ הַזֹּאת מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים. אֲבָל מִן הַתּוֹרָה אֵין הָרְאָיוֹת נִקְנוֹת אֶלָּא גּוּף הַדָּבָר בִּלְבַד קָנוּי. לְפִיכָךְ הַמּוֹכֵר שְׂטַר חוֹב לַחֲבֵרוֹ עֲדַיִן יָכוֹל לִמְחל. וַאֲפִלּוּ יוֹרְשׁוֹ מוֹחֲלוֹ׃

יג הָאִשָּׁה שֶׁהִכְנִיסָה שְׂטַר חוֹב לְבַעְלָהּ אֵינָהּ יְכוֹלָה לִמְחל אֶלָּא מִדַּעַת בַּעְלָהּ מִפְּנֵי שֶׁיָּדָהּ כְּיָדוֹ׃

יד הַמַּקְנֶה לַחֲבֵרוֹ קַרְקַע כָּל שֶׁהוּא וְהִקְנָה לוֹ עַל גַּבֵּהּ שְׂטַר חוֹב הֲרֵי זֶה קָנָה הַשְּׂטָר בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא בִּלֹּא כְּתִיבָה וּבִלֹּא מְסִירָה. וְנִרְאֶה לִי שֶׁגַּם זֶה יָכוֹל לִמְחל אַחַר שֶׁמְּכָרוֹ. וְכֵן הַמּוֹכֵר קַרְקַע וְכָתַב הַשְּׂטָר וְאֵין הַלּוֹקֵחַ עִמּוֹ כֵּיוָן שֶׁהֶחְזִיק הַלּוֹקֵחַ בַּקַּרְקַע נִקְנָה הַשְּׂטָר בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא׃

טו הָאוֹמֵר זְכוּ בְּשָׂדֶה זוֹ לִפְלוֹנִי וְכִתְבוּ לוֹ אֶת הַשְּׂטָר וְהֶחֱזִיק הַזּוֹכֶה לוֹ בַּקַּרְקַע. יֵשׁ לַנּוֹתֵן לַחְזֹר בַּשְּׂטָר עַד שֶׁיִּגִּיעַ לְיַד בַּעַל הַמַּתָּנָה. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַחְזֹר בַּשָּׂדֶה׃

טז אָמַר לָהֶם זְכוּ לוֹ בַּשָּׂדֶה עַל מְנָת שֶׁתִּכְתְּבוּ לוֹ אֶת הַשְּׂטָר. אַף עַל פִּי שֶׁהֶחְזִיקוּ לוֹ בַּשָּׂדֶה חוֹזֵר מִזֶּה וּמִזֶּה עַד שֶׁיִּגִּיעַ שְׂטַר הַמַּתָּנָה לִידֵי מְקַבֵּל הַמַּתָּנָה׃

פרק ז

א מִי שֶׁנָּתַן הַדָּמִים וְלֹא מָשַׁךְ הַפֵּרוֹת. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִקְנוּ הַמִּטַּלְטְלִין כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. כָּל הַחוֹזֵר בּוֹ בֵּין לוֹקֵחַ בֵּין מוֹכֵר לֹא עָשָׂה מַעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל וְחַיָּב לְקַבֵּל מִי שֶׁפָּרַע. וַאֲפִלּוּ נָתַן הָעֲרֵבוֹן כָּל הַחוֹזֵר מְקַבֵּל מִי שֶׁפָּרַע׃

ב וְכֵיצַד מְקַבֵּל מִי שֶׁפָּרַע. אוֹרְרִין אוֹתוֹ בְּבֵית דִּין וְאוֹמְרִין מִי שֶׁפָּרַע מֵאַנְשֵׁי דּוֹר הַמַּבּוּל וּמֵאַנְשֵׁי דּוֹר הַפַּלָּגָה וּמֵאַנְשֵׁי סְדוֹם וַעֲמוֹרָה וּמִמִּצְרַיִם שֶׁטָּבְעוּ בַּיָּם הוּא יִפָּרַע מִמִּי שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד בְּדִבּוּרוֹ. וְאַחַר כָּךְ יַחְזְרוּ הַדָּמִים׃

ג הַנּוֹתֵן דְּמֵי הַמִּטַּלְטְלִין אוֹ מִקְצַת הַדָּמִים וְחָזַר בּוֹ הַלּוֹקֵחַ וְאָמַר לוֹ הַמּוֹכֵר בֹּא וְטֹל מְעוֹתֶיךָ. הֲרֵי הַמָּעוֹת אָצְלוֹ כְּמוֹ פִּקָּדוֹן. וְאִם נִגְנְבוּ אוֹ אָבְדוּ אֵינוֹ חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן. אֲבָל אִם חָזַר בּוֹ הַמּוֹכֵר הֲרֵי הַמָּעוֹת בִּרְשׁוּתוֹ וְחַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן. וְאַף עַל פִּי שֶׁחָזַר בּוֹ וְאָמַר לַלּוֹקֵחַ בּוֹא וְטֹל אֶת שֶׁלְּךָ. עַד שֶׁיְּקַבֵּל עָלָיו מִי שֶׁפָּרַע וְיֹאמַר לוֹ אַחַר כָּךְ בּוֹא וְטֹל אֶת שֶׁלְּךָ׃

ד מִי שֶׁהָיָה לוֹ חוֹב אֶצֶל חֲבֵרוֹ וְאָמַר לוֹ מְכֹר לִי חָבִית שֶׁל יַיִן בַּחוֹב שֶׁיֵּשׁ לִי אֶצְלְךָ וְרָצָה הַמּוֹכֵר. הֲרֵי זֶה כְּמִי שֶׁנָּתַן הַדָּמִים עַתָּה. וְכָל הַחוֹזֵר בּוֹ מְקַבֵּל מִי שֶׁפָּרַע. לְפִיכָךְ אִם מָכַר לוֹ קַרְקַע בְּחוֹבוֹ אֵין אֶחָד מֵהֶן יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין מְעוֹת הַמַּלְוֶה מְצוּיוֹת בְּשָׁעַת הַמֶּכֶר׃

ה הַלּוֹקֵחַ מֵחֲבֵרוֹ קַרְקַע אוֹ עֲבָדִים אוֹ שְׂאָר מִטַּלְטְלִין וּפָסְקוּ הַדָּמִים וְהִנִּיחַ מִשְׁכּוֹן עַל הַדָּמִים לֹא קָנָה. וְכָל הָרוֹצֶה לַחְזֹר מִשְּׁנֵיהֶם חוֹזֵר וְאֵינוֹ חַיָּב לְקַבֵּל מִי שֶׁפָּרַע׃

ו מָכַר לוֹ בִּדְבָרִים בִּלְבַד וּפָסְקוּ הַדָּמִים. וְרָשַׁם הַלּוֹקֵחַ רֹשֶׁם עַל הַמַּקָּח כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ סִימָן יָדוּעַ שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָתַן מֵהַדָּמִים כְּלוּם כָּל הַחוֹזֵר בּוֹ אַחַר שֶׁרָשַׁם מְקַבֵּל מִי שֶׁפָּרַע. וְאִם מִנְהַג הַמְּדִינָה הוּא שֶׁיִּקְנֶה הָרֹשֶׁם קִנְיָן גָּמוּר נִקְנָה הַמַּקָּח. וְאֵין אֶחָד מֵהֶן יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ. וְיִהְיֶה זֶה חַיָּב לִתֵּן דָּמִים׃

ז דָּבָר בָּרוּר הוּא שֶׁאֵין דִּין זֶה אֶלָּא בְּשֶׁרָשַׁם בִּפְנֵי הַמּוֹכֵר. אוֹ שֶׁאָמַר לוֹ הַמּוֹכֵר רְשֹׁם מַקָּחֶךָ. שֶׁהֲרֵי גָּמַר לְהַקְנוֹתָן כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בַּחֲזָקָה וּבִמְשִׁיכָה׃

ח הַנּוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בִּדְבָרִים בִּלְבַד הֲרֵי זֶה רְאוּי לַעֲמֹד לוֹ בְּדִבּוּרוֹ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא לָקַח מִן הַדָּמִים כְּלוּם וְלֹא רָשַׁם וְלֹא הִנִּיחַ מַשְׁכּוֹן. וְכָל הַחוֹזֵר בּוֹ בֵּין לוֹקֵחַ בֵּין מוֹכֵר אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ חַיָּב לְקַבֵּל מִי שֶׁפָּרַע הֲרֵי זֶה מִפְחֲסֵרֵי אֲמָנָה וְאֵין רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶנּוּ׃

ט וְכֵן מִי שֶׁאָמַר לַחֲבֵרוֹ לִתֵּן לוֹ מַתָּנָה וְלֹא נָתַן הֲרֵי זֶה מִפְחֲסֵרֵי אֲמָנָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמַתָּנָה מוּעֶטֶת שֶׁהֲרֵי סְמָכָה דַּעְתּוֹ שֶׁל מְקַבֵּל כְּשֶׁהִבְטִיחוֹ. אֲבָל בְּמַתָּנָה מְרֻבָּה אֵין בָּהּ חֶסְרוֹן אֲמָנָה. שֶׁהֲרֵי לֹא הֶאֱמִין זֶה שֶׁיִּתֵּן לוֹ דְּבָרִים אֵלּוּ עַד שֶׁיִּקְנֶה אוֹתָן בְּדְבָרִים שֶׁקּוֹנִין בָּהֶן׃

י הַנּוֹתֵן מָעוֹת לַחֲבֵרוֹ לִקְנוֹת לוֹ קַרְקַע אוֹ מִטַּלְטְלִין וְהִנִּיחַ מָעוֹת חֲבֵרוֹ אֶצְלוֹ וְהָלַךְ וְקָנָה לְעַצְמוֹ בְּמָעוֹתָיו מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי וַהֲרֵי הוּא מִכְּלַל הָרַמָּאִין׃

יא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה הַמּוֹכֵר אוֹהֵב אוֹתוֹ וּמְכַבְּדוֹ וּמוֹכֵר לוֹ וְאֵינוֹ מוֹכֵר לוֹ לְמִשְׁלְחוֹ חֲבֵרִי זֶה מַתָּר לִקְנוֹת לְעַצְמוֹ. וְהוּא שֶׁיַּחֲזֹר וְיוֹדִיעוֹ. וְאִם מִפַּחַד שֶׁמָּא יָבוֹא אַחֵר וִיקַדְּמֶנּוּ לִקְנוֹת חֲבֵרִי זֶה קוֹנֶה לְעַצְמוֹ וְאַחַר כָּךְ מוֹדִיעוֹ:

יב הוֹרוּ מִקְצַת הַמּוֹרִים שֶׁאִם קָנָה לְעַצְמוֹ בְּמֵעוֹת חֲבֵרוֹ אַחַר שֶׁזִּקְפָן עָלָיו מִלְוֶה חֲבֵרִי קָנָה לְעַצְמוֹ. וּמְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ כְּשֶׁאָמַר זָקַפְתִּי אוֹתָם הַמָּעוֹת עַל עַצְמִי בְּמִלְוֶה. וַאֲנִי אוֹמֵר שֶׁאֵין דִּין זֶה דִּין אֱמֶת. אֶלָּא הַמּקַח שֶׁל מְשַׁלֵּחַ כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּדִין הָעֵסֶק:

יג שְׁלֹשָׁה שֶׁנָּתְנוּ מָעוֹת לְאֶחָד לִקְנוֹת לָהֶם הַמּקַח. אִם הָיוּ הַמָּעוֹת מְעֹרָבוֹת וְקָנָה בְּמִקְצָת הַדָּמִים אַף עַל פִּי שֶׁהָיְתָה כַּוָּנַת הַשָּׁלִיחַ שֶׁזֶּה שֶׁקָּנָה לְאֶחָד מֵהֶן חֲבֵרִי הַמּקַח שֶׁל כֻּלָּן וְחוֹלְקִין אוֹתוֹ לְפִי מְעוֹתֵיהֶן:

יד הָיוּ מָעוֹת שֶׁל אֶחָד מֵהֶן צְרוּרִין וַחֲתוּמִין אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה בְּלֵב הַשָּׁלִיחַ הַזֶּה שֶׁיַּקְנֶה הַמּקַח לְכֻלָּן לֹא קָנָה אֶלָּא זֶה שֶׁנִּקְנָה הַמּקַח בְּמְעוֹתָיו בִּלְבַד:

פרק ח

א הַמּוֹכֵר שָׂדֶה לַחֲבֵרוֹ בְּאֶלֶף זוּז וְנָתַן לוֹ מִקְצַת הַדָּמִים וְהָיָה יוֹצֵא וְנִכְנָס וְתוֹבֵעַ שְׁאָר הַדָּמִים אֲפִלּוּ לֹא נִשְׁאַר לוֹ אֶלָּא זוּז אֶחָד לֹא קָנָה הַלּוֹקֵחַ אֶת כֻּלָּהּ אַף עַל פִּי שֶׁכָּתַב הַשְּׁטָר אוֹ הֶחֱזִיק:

ב חָזַר בּוֹ הַלּוֹקֵחַ. יַד הַמּוֹכֵר עַל הָעֶלְיוֹנָה. רָצָה אוֹמֵר לוֹ הֵילַךְ מְעוֹתֶיךָ אוֹ קְנֵה מִן הַקַּרְקַע כְּנֶגֶד הַמָּעוֹת שֶׁנָּתַתָּ לִי וְנוֹתֵן לוֹ מִן הַזְּבוּרִית שֶׁבָּהּ. וְאִם חָזַר הַמּוֹכֵר יַד הַלּוֹקֵחַ עַל הָעֶלְיוֹנָה רָצָה אוֹמֵר לוֹ תֵּן לִי מְעוֹתַי אוֹ תֵּן לִי קַרְקַע כְּנֶגֶד מְעוֹתַי וְנוֹטֵל מִן הַיָּפָה שֶׁבָּהּ. וְאִם לֹא הָיָה יוֹצֵא וְנִכְנָס וְתוֹבֵעַ קָנָה הַלּוֹקֵחַ אֶת כֻּלָּהּ וְאֵין אֶחָד מֵהֶן יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ. וּשְׁאָר הַדָּמִים עָלָיו כְּשְׁאָר הַחוֹבוֹת:

ג מָכַר שָׂדֶהוּ מִפְּנֵי רָעָתָהּ. אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יוֹצֵא וְנִכְנָס וְתוֹבֵעַ שְׁאָר הַדָּמִים קָנָה הַכֹּל. וְאֵין הַלּוֹקֵחַ יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ. שֶׁזֶּה שֶׁתּוֹבֵעַ וְרוֹדֵף לֹא מִפְּנֵי שֶׁעֲדַיִן לֹא גָּמַר וְהִקְנָה. אֶלָּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחְזֹר בּוֹ הַלּוֹקֵחַ:

ד וְכֵן הַדִּין בְּמוֹכֵר מִטַּלְטְלִין אַף עַל פִּי שֶׁמָּשַׁךְ הַלּוֹקֵחַ הַפֵּרוֹת וְהוֹצִיאָן לִרְשׁוּתוֹ וְהַמּוֹכֵר נִכְנָס וְיוֹצֵא עַל שְׁאָר הַדָּמִים לֹא קָנָה. וְיַד הַחוֹזֵר בּוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ אֶלָּא אִם כֵּן מָכַר מִפְּנֵי רָעַת מְכָרוֹ וַחֲבֵרִי זֶה קָנָה הַכֹּל:

ה לָקַח שְׁוֶה מֵאָה בְּמָאתַיִם וְהַמּוֹכֵר יוֹצֵא וְנִכְנָס לִתְבֹּעַ שְׁאָר הַדָּמִים. חֲבֵרִי זֶה סָפֵק אִם הוּא כְּמוֹכֵר שָׂדֶהוּ מִפְּנֵי רָעָתָהּ וְאֵינוֹ תּוֹבֵעַ אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁמָּכַר בְּיוֹתֵר. אוֹ אֵינוֹ כְּמוֹכֵר שָׂדֶהוּ מִפְּנֵי רָעָתָהּ וְזֶה שֶׁתּוֹבֵעַ מִפְּנֵי שֶׁעֲדַיִן לֹא גָּמַר לְהַקְנוֹתוֹ עַד שֶׁיִּקַּח כָּל הַדָּמִים. לְפִיכָךְ הָרוֹצֶה לַחְזֹר מִשְּׁנֵיהֶם אֵינוֹ יָכוֹל לַחְזֹר. וְאִם תָּפַס הַמּוֹכֵר מִמּקַח שֶׁמָּכַר כְּנֶגֶד הַמָּעוֹת שֶׁנִּשְׁאֲרוּ לוֹ אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ:

ו הַקּוֹנֶה דָּבָר מֵחֲבֵרוֹ וְנָתַן לוֹ הַדָּמִים וְטָעָה בְּמִנְיַן הַמָּעוֹת. וּלְאַחַר זְמַן תְּבָעוֹ הַמּוֹכֵר וְאָמַר לוֹ מֵאָה שֶׁנָּתַתָּ לִי אֵינָם אֶלָּא תִּשְׁעִים. נִקְנָה הַמּקַח וּמַחֲזִיר לוֹ הָעֲשָׂרָה אֲפִלּוּ אַחַר כַּמָּה שָׁנִים. בֵּין בְּקַרְקַע בֵּין בְּמִטַּלְטְלִין:

ז הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ כְּשֶׁאֶמְכֹּר שָׂדֶה זוֹ חֲבֵרִי הִיא מְכוּרָה לְךָ מֵעַכְשָׁו בְּמֵאָה זוּז וְקָנָה מִיָּדוֹ עַל כָּךְ וּלְאַחַר זְמַן מְכָרָהּ לְאַחֵר בְּמֵאָה. קָנָה הָרִאשׁוֹן. מְכָרָהּ בְּיוֹתֵר עַל מָנָה קָנָה אַחֲרוֹן. שֶׁלֹּא אָמַר לוֹ אֶלָּא כְּשֶׁאֶמְכֹּר שֶׁיִּהְיֶה מוֹכֵר מַדַּעְתּוֹ תְּחִלָּה וְזֶה לֹא הָיָה רוֹצֶה לִמְכֹּר וְלֹא מָכַר אֶלָּא מִפְּנֵי הַתּוֹסֶפֶת שֶׁהוֹסִיף זֶה עַל שָׁוְיוֹ. וְנִמְצָא כְּמִי שֶׁנֶּאֱנַס וּמָכַר:

ח אָמַר לוֹ כְּשֶׁאֶמְכְּרֶנָּה חֲבֵרִי הִיא קְנוּיָה לְךָ מֵעַכְשָׁו כְּמָה שֶׁיְּשׁוּמוּ אוֹתָהּ בֵּית דִּין שֶׁל שְׁלֹשָׁה. אֲפִלּוּ עַל פִּי שְׁנַיִם מִן הַשְּׁלֹשָׁה. אָמַר לוֹ כְּמוֹ שֶׁיְּאמְרוּ שְׁלֹשָׁה עַד שֶׁיְּאמְרוּ הַשְּׁלֹשָׁה. וְכֵן אִם אָמַר לוֹ כְּמוֹ שֶׁיְּשׁוּמוּ אוֹתָהּ בֵּית דִּין שֶׁל אַרְבָּעָה עַד שֶׁיְּשׁוּמוּ הָאַרְבָּעָה כֻּלָּן וְיִסְכְּמוּ וְיִמְכֹּר לְאַחֵר כְּמוֹ שֶׁיַּסְכִּימוּ. וְאַחַר כָּךְ יִקְנֶה הָרִאשׁוֹן. שָׁמוּ אוֹתָהּ שְׁלֹשָׁה אוֹ אַרְבָּעָה וְאָמַר הַמּוֹכֵר עַד שֶׁיָּבוֹאוּ שְׁלֹשָׁה אֲחֵרִים אוֹ אַרְבָּעָה וְיָשׁוּמוּ אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ שֶׁחֲבֵרַי קָנוּ מִיָּדוֹ תְּחִלָּה שֶׁמָּכַר מֵעַכְשָׁו:

פרק ט

א הַמּוֹכֵר לַהֶקְדֵּשׁ וְאָמַר לוֹ הַגִּזְבָּר בְּכַמָּה אַתָּה מוֹכֵר חֻפָּץ זֶה וְאָמַר בַּעֲשָׂרָה אֲפִלּוּ הָיָה שָׁוֶה מֵאָה כֵּיוָן שֶׁאָמַר בַּעֲשָׂרָה אֵינוֹ [יָכוֹל] לַחְזֹר בּוֹ. שֶׁאֲמִירָה לְגַבּוֹהַּ כִּמְסִירָה לְהֶדְיוֹט:

ב הַגִּזְבָּר שֶׁקָּנָה לַהֶקְדֵּשׁ אוֹ שֶׁמָּכַר יָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה. כֵּיצַד. נָתַן דָּמִים שֶׁל הֶקְדֵּשׁ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא מָשַׁךְ הַפֵּרוֹת אִם הוּקְרוּ קָנָה כְּדִין תּוֹרָה. וְאִם הוּזְלוּ הַפֵּרוֹת חוֹזֵר שֶׁחֲרֵי לֹא מָשַׁךְ. וְלֹא יְהֵא כֹּחַ הֶדְיוֹט חָמוּר מִכֹּחַ הַהֶקְדֵּשׁ. וְכֵן אִם מָכַר חֻפָּץ שֶׁל הֶקְדֵּשׁ וּמְשָׁכוֹ הַלּוֹקֵחַ וְלֹא נָתַן דָּמִים וְהוּזַל הַחֻפָּץ קָנָה. שֶׁלֹּא יְהֵא כֹּחַ

הֶדְיוֹט חָמוּר מִכֹּחַ הֶקְדֵּשׁ. וְאִם הוּקַר הַחֹפֶץ חוֹזֵר בּוֹ שֶׁהֲרֵי לֹא לָקַח הַגִּזְבָּר דָּמִים. וְהַהֶקְדֵּשׁ אֵינוֹ נִקְנֶה אֶלָּא בְּכֶסֶף שֶׁנֶּאֱמַר וְנָתַן הַכֶּסֶף וְקָם לוֹ. וְאֵין הַגִּזְבָּר חַיָּב לְקַבֵּל מִי שֶׁפָּרַע׃

ג נִכְסֵי יְתוֹמִים חֲרֵי הֵן כְּהֶקְדֵּשׁ. כֵּיצַד. יְתוֹמִים שֶׁמָּכְרוּ פֵּרוֹת וְנִמְשְׁכוּ מֵהֶן הַפֵּרוֹת וַעֲדַיִן לֹא לָקְחוּ הַדָּמִים וְהוּקְרוּ הַפֵּרוֹת חוֹזְרִין בָּהֶן. שֶׁאֵין נִכְסֵי יְתוֹמִים נִקְנִין אֶלָּא בְּכֶסֶף כְּהֶקְדֵּשׁ. הוּזְלוּ הַפֵּרוֹת לֹא יִהְיֶה כֹּחַ הֶדְיוֹט יוֹתֵר חָמוּר מִכֹּחָן׃

ד וְכֵן אִם לָקְחוּ הַדָּמִים וַעֲדַיִן לֹא נִמְשְׁכוּ פֵּרוֹתֵיהֶן וְהוּקְרוּ. חוֹזְרִין כִּשְׁאָר הַהֶדְיוֹטוֹת. אֲבָל אִם הוּזְלוּ הַפֵּרוֹת וְרָצוּ הַלָּקוֹחוֹת לַחְזֹר בָּהֶן. חוֹזְרִין וּמְקַבְּלִין מִי שֶׁפָּרַע כְּדִינָם עִם שְׁאָר הָעָם. שֶׁאִם נְחַיֵּב אוֹתָם לִקַּח הַפֵּרוֹת כְּדִין תּוֹרָה חֲרֵי זוֹ רָעָה לַיְתוֹמִים. שֶׁאִם יִהְיֶה דִּינָם כָּךְ כְּשֶׁיִּצְטָרְכוּ לִמְכֹּר לֹא יִמְצְאוּ מִי יִתֵּן לָהֶם דָּמִים׃

ה וְכֵן יְתוֹמִים שֶׁלָּקְחוּ פֵּרוֹת וּמָשְׁכוּ הַפֵּרוֹת וְלֹא נָתְנוּ הַדָּמִים וְהוּקְרוּ לֹא יִהְיֶה כֹּחַ הֶדְיוֹט גָּדוֹל מִכֹּחָן. וְאִם הוּזְלוּ הַפֵּרוֹת אֵינָן חוֹזְרִין. שֶׁזּוֹ רָעָה לָהֶם כְּשֶׁיִּצְטָרְכוּ לִקְנוֹת פֵּרוֹת לֹא יִמְצְאוּ מִי שֶׁיִּמְכֹּר לָהֶם׃

ו נָתְנוּ הַדָּמִים וְלֹא מָשְׁכוּ הַפֵּרוֹת וְהֻזְּלוּ הַפֵּרוֹת חוֹזְרִין. לֹא יִהְיֶה כֹּחַ הֶדְיוֹט גָּדוֹל מִכֹּחָן. הוּקְרוּ אִם רָצוּ הַמּוֹכְרִים לַחְזֹר בָּהֶן חוֹזְרִין וּמְקַבְּלִין מִי שֶׁפָּרַע. שֶׁאִם יִהְיֶה דִּינָם שֶׁיִּקְנוּ בִּנְתִינַת הַמָּעוֹת יֹאמַר לָהֶם הַמּוֹכֵר נִשְׁרְפוּ הַפֵּרוֹת שֶׁלָּקַחְתֶּם אוֹ אָבְדוּ בְּאֹנֶס וּכְבָר נַעֲשׂוּ בִּרְשׁוּתְכֶם מִשְּׁעַת נְתִינַת הַמָּעוֹת׃

ז בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים בַּשָּׁנָה הֶעֱמִידוּ דִּבְרֵיהֶם עַל דִּין תּוֹרָה בְּבָשָׂר מִפְּנֵי שֶׁהָעָם כֻּלָּן צְרִיכִין לָבָשָׂר. וְאֵלּוּ הֵן. עֶרֶב יוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל חַג. וְעֶרֶב יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח. וְעֶרֶב הָעֲצֶרֶת. וְעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה. כֵּיצַד. הָיָה לַסַּבָּח שׁוֹר אֲפִלּוּ שָׁוֶה מֵאָה דִּינָרִין וְלָקַח דִּינָר אֶחָד מִן הַלּוֹקֵחַ כְּדֵי לִתֵּן לוֹ בָּשָׂר כְּשֶׁיִּשְׁחֹט וְלֹא נִתְקַבְּצוּ לוֹ כָּל דְּמֵי הַשּׁוֹר אֵינוֹ יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ. אֶלָּא מַשְׁחִיטִין אֶת הַסַּבָּח בַּעַל כָּרְחוֹ. וְכוֹפִין אוֹתוֹ לִשְׁחֹט וְלִתֵּן הַבָּשָׂר לַלּוֹקֵחַ. לְפִיכָךְ אִם מֵת הַשּׁוֹר מֵת לַלּוֹקֵחַ׃

פרק י

א מִי שֶׁאָנַסוּהוּ עַד שֶׁמָּכַר וְלָקַח דְּמֵי הַמֻּקָּח. אֲפִלּוּ תָּלוּהוּ עַד שֶׁמָּכַר מִמְּכָרוֹ מִמְּכָר בֵּין בְּמִטַּלְטְלִין בֵּין בְּקַרְקָעוֹת שֶׁמִּפְּנֵי אָנְסוֹ גָּמַר וּמָקָנָה. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא לָקַח הַדָּמִים בִּפְנֵי הָעֵדִים. לְפִיכָךְ אִם מָסַר מוֹדָעָה קֹדֶם שֶׁיִּמְכֹּר וְאָמַר לִשְׁנֵי עֵדִים דְּעוּ שֶׁזֶּה שֶׁאֲנִי מוֹכֵר חֶפֶץ פְּלוֹנִי אוֹ שָׂדֶה פְּלוֹנִי לִפְלוֹנִי מִפְּנֵי שֶׁאֲנִי אָנוּס. חֲרֵי הַמִּמְכָּר בָּטֵל. וַאֲפִלּוּ הֶחֱזִיק כַּמָּה שָׁנִים מוֹצִיאִין אוֹתָהּ מִיָּדוֹ וּמַחֲזִיר הַדָּמִים׃

ב וּצְרִיכִין הָעֵדִים לֵידַע שֶׁהוּא מוֹכֵר מִפְּנֵי הָאֹנֶס וְשֶׁהוּא אָנוּס וַדַּאי. לֹא שֶׁיִּסְמְכוּ עַל פִּיו. וְכָל מוֹדָעָה שֶׁאֵין כָּתוּב בָּהּ וְאָנוּ הָעֵדִים יָדַעְנוּ שֶׁפְּלוֹנִי זֶה אָנוּס הָיָה אֵינָהּ מוֹדָעָה׃

ג בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמוֹכֵר אוֹ בְּעוֹשֶׂה פְּשָׁרָה. אֲבָל בְּמַתָּנָה אוֹ בְּמִחְילָה אִם מָסַר מוֹדָעָה קֹדֶם מַתָּנָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ אָנוּס חֲרֵי הַמַּתָּנָה בְּטֵלָה. שֶׁאֵין הוֹלְכִין בְּמַתָּנָה אֶלָּא אַחַר גִּלּוּי דַּעַת הַנּוֹתֵן שֶׁאִם אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַקְנוֹת בְּכָל לִבּוֹ לֹא קָנָה הַמְקַבֵּל מַתָּנָה. וְהַמְּחִילָה מַתָּנָה הִיא׃

ד אֶחָד הָאוֹנֵס אֶת חֲבֵרוֹ בְּשֶׁהִכָּהוּ אוֹ תְּלָאָהוּ עַד שֶׁמָּכַר אוֹ שֶׁהִפְחִידוֹ בְּדָבָר שֶׁאִפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת בֵּין בִּידֵי עַכּוּ״ם בֵּין בִּידֵי יִשְׂרָאֵל חֲרֵי זֶה אוֹנֵס. וּמַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁשָּׂכַר פַּרְדֵּס מֵחֲבֵרוֹ לְעֶשֶׂר שָׁנִים וְלֹא הָיָה שָׂטָר חוֹב בְּיַד הַמַּשְׂכִּיר וְאַחַר שֶׁאָכְלוֹ הַשּׂוֹכֵר שָׁלֹשׁ שָׁנִים אָמַר לוֹ אִם לֹא תִּמְכְּרֵנוּ לִי אֶכְבֹּשׁ שָׂטָר שְׁכִירוּת וְאֶטְעַן שֶׁהוּא לָקוּחַ בְּיָדִי וְאָמְרוּ חֲכָמִים שֶׁזֶּה אוֹנֵס. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. לְפִיכָךְ אִם תְּבָעוֹ הַמַּשְׂכִּיר בְּבֵית דִּין וְכָפַר בּוֹ וְטָעַן שֶׁהַפַּרְדֵּס שֶׁלּוֹ וְאַחַר כָּךְ מָסַר הַמַּשְׂכִּיר מוֹדָעָה וְאַחַר כָּךְ מָכַר לַשּׂוֹכֵר שֶׁכָּפַר בּוֹ חֲרֵי הַמִּמְכָּר בָּטֵל. שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לוֹ עֵדִים שֶׁהוּא אָנוּס. וְהֵם הָעֵדִים שֶׁכָּפַר בִּפְנֵיהֶם בְּבֵית דִּין וְהֵם עֵדֵי הַמּוֹדָעָה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

ה בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּאֹנֶס שֶׁחֲרֵי הוּא חַמְסָן מִפְּנֵי שֶׁכּוֹפֶה אֶת הַמּוֹכֵר לִמְכֹּר שֶׁלֹּא בִּרְצוֹנוֹ. אֲבָל הַגּוֹזֵל וְהַחוֹזֵק בְּגַזְלָן וְאַחַר כָּךְ לָקַח שָׂדֶה שֶׁגָּזַל אֵין הַמּוֹכֵר צָרִיךְ לִמְסֹר מוֹדָעָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת גְּזֵלָה׃

ו עֲדֵי הַמּוֹדָעָה יֵשׁ לָהֶם לַחְתֹּם הֵם עַצְמָן בְּאוֹתוֹ הַמִּמְכָּר שֶׁנִּמְסְרָה לָהֶם הַמּוֹדָעָה עָלָיו וְאֵין בְּכָךְ כְּלוּם. וַאֲפִלּוּ אָמַר לָהֶם בִּפְנֵי הָאֹנֶס בִּרְצוֹנִי מָכַרְתִּי בְּלֹא אֹנֶס חֲרֵי הַמּוֹדָעָה קַיֶּמֶת. כְּשֵׁם שֶׁאָנַסוֹ שֶׁמָּכַר בְּלֹא רָצוֹן כָּךְ אָנַסוֹ עַד שֶׁאָמַר בִּרְצוֹנִי אֲנִי מוֹכֵר׃

ז וְכֵן אִם הוֹדָה בִּפְנֵיהֶם שֶׁלָּקַח הַדָּמִים אַחַר שֶׁמָּסַר מוֹדָעָה עַל כָּךְ אֵינוֹ חַיָּב לְהַחְזִיר כְּלוּם. שֶׁהָאוֹנֵס אָנְסוֹ עַד שֶׁיּוֹדֶה וְהָעֵדִים כְּבָר יָדְעוּ שֶׁהוּא אָנוּס. אֲבָל אִם מָנָה הַדָּמִים בִּפְנֵיהֶם חַיָּב לְהַחְזִיר׃

ח הֵעִידוּ עָלָיו עֵדֵי הַמֶּכֶר שֶׁבִּטֵּל הַמּוֹדָעָה חֲרֵי הַמּוֹדָעָה בְּטֵלָה. וְאִם אָמַר לְעֵדֵי הַמּוֹדָעָה הֱיוּ יוֹדְעִין שֶׁכָּל קִנְיָן שֶׁאֲנִי לוֹקֵחַ לְבַטֵּל הַמּוֹדָעָה וּמוֹדָעֵי דְּמוֹדָעֵי שֶׁהַכֹּל בָּטֵל וְאֵינִי אוֹמֵר כָּךְ אֶלָּא מִפְּנֵי הָאֹנֶס שֶׁאֻתָּם יוֹדְעִין וְאֵין בְּדַעְתִּי לְהַקְנוֹת לְזֶה הָאֹנֶס לְעוֹלָם. חֲרֵי הַמֶּכֶר בָּטֵל. וְאַף עַל פִּי שֶׁקָּנוּ מִיָּדוֹ לְבַטֵּל הַמּוֹדָעָה עַל הַדֶּרֶךְ שֶׁבֵּאַרְנוּ׃

פרק יא

א הַמַּקְנֶה בֵּין קַרְקַע בֵּין מִטַּלְטְלִין וְהִתְנָה תְּנָאִין שֶׁאֶפְשָׁר לְקַיְּמָן. בֵּין שֶׁהִתְנָה הַמַּקְנֶה בֵּין שֶׁהִתְנָה הַקּוֹנֶה. אִם נִתְקַיְּמוּ הַתְּנָאִין נִקְנָה הַדָּבָר שֶׁהֻקְנָה. וְאִם לֹא נִתְקַיְּמוּ הַתְּנָאי לֹא קָנָה. וּכְבָר בֵּאַרְנוּ מִשְׁפְּטֵי הַתְּנָאִים בְּהִלְכוֹת אִישׁוּת׃

ב בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁקָּנָה בְּדֶרֶךְ מִן הַדְּרָכִים שֶׁקּוֹנִין בָּהֶן וַחֲרֵי יֵשׁ עָלָיו לְקַיֵּם אֶת הַתְּנָאי. אֲבָל אִם לֹא קָנָה עַתָּה וְהִתְנָה עִמּוֹ שֶׁאִם נִתְקַיְּמוּ הַתְּנָאי זֶה יִקְנֶה וְאִם לֹא נִתְקַיְּמוּ לֹא יִקְנֶה אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְקַיְּמוּ הַתְּנָאי לֹא קָנָה. שֶׁזּוֹ אַסְמַכְתָּא הִיא. שֶׁחֲרֵי סָמַךְ קִנְיָתוֹ לַעֲשׂוֹת כָּךְ וְכָךְ וְכָל אַסְמַכְתָּא אֵינָהּ קוֹנָה שֶׁחֲרֵי לֹא גָּמַר בְּלִבּוֹ לְהַקְנוֹתוֹ׃

ג כֵּיצַד. הַמּוֹכֵר בַּיִת לַחֲבֵרוֹ אוֹ נְתָנוֹ לוֹ בְּמַתָּנָה עַל מְנָת שֶׁיֵּלֵךְ עִמּוֹ לִירוּשָׁלַיִם בְּיוֹם פְּלוֹנִי. וְהֶחֱזִיק זֶה בַּבַּיִת. חֲרֵי זֶה קָנָה כְּשֶׁיֵּלֵךְ עִמּוֹ לִירוּשָׁלַיִם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. וְאִם עָבַר אוֹתוֹ הַיּוֹם וְלֹא הָלַךְ לֹא קָנָה. אֲבָל אִם הִתְנָה וְאָמַר לוֹ אִם תֵּלֵךְ עִמִּי לִירוּשָׁלַיִם בְּיוֹם פְּלוֹנִי אוֹ אִם תָּבִיא לִי דָּבָר פְּלוֹנִי אוֹ אִם תִּתֵּן לְךָ בַּיִת זֶה אוֹ אֶמְכְּרֶנּוּ לְךָ בְּכָךְ וְכָךְ. וְהָלַךְ עִמּוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם אוֹ שֶׁהֵבִיא לוֹ. אַף עַל פִּי שֶׁהֶחֱזִיק בַּבַּיִת אַחַר שֶׁקִּיֵּם הַתְּנָאי לֹא קָנָה שֶׁזּוֹ הִיא אַסְמַכְתָּא. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

ד לְפִיכָךְ הַנּוֹתֵן עֵרָבוֹן לַחֲבֵרוֹ וְאָמַר לוֹ אִם אֲנִי חוֹזֵר בִּי עֵרְבוֹנִי מָחוּל לְךָ וְהַלָּה אוֹמֵר וְאִם אֲנִי חוֹזֵר בִּי אֶכְפֹּל לְךָ עֵרְבוֹנְךָ. אִם חָזַר בּוֹ הַלּוֹקֵחַ קָנָה זֶה הָעֵרָבוֹן שֶׁחֲרֵי הוּא תַּחַת יָדוֹ. וְאִם חָזַר בּוֹ הַמּוֹכֵר אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לִכְפֹּל הָעֵרָבוֹן שֶׁזּוֹ אַסְמַכְתָּא הִיא וְאַסְמַכְתָּא לֹא קָנָה׃

ה וְכֵן מִי שֶׁפָּרַע מִקָּצָת חוֹבוֹ וְהִשְׁלִישׁ אֶת הַשְּׁטָר וְאָמַר לוֹ אִם לֹא נָתַתִּי לְךָ עַד יוֹם פְּלוֹנִי תֵּן לוֹ שְׁטָרוֹ וְהִגִּיעַ זְמַן וְלֹא נָתַן לוֹ. לֹא יִתֵּן הַשָּׁלִישׁ אֶת הַשְּׁטָר שֶׁזּוֹ אַסְמַכְתָּא הִיא׃

ו וְכֵן כָּל תְּנָאִין שֶׁמַּתְנִין בְּנֵי אָדָם בֵּינֵיהֶן. אַף עַל פִּי שֶׁהֵן בְּעֵדִים וּבִשְׁטָר. אִם יִהְיֶה כָּךְ אוֹ אִם תַּעֲשֶׂה כָּךְ אֶתֵּן לְךָ מָנֶה אוֹ אֶקְנֶה לְךָ בַּיִת זֶה. וְאִם לֹא יִהְיֶה אוֹ לֹא תַּעֲשֶׂה לֹא אֶקְנֶה לְךָ וְלֹא אֶתֵּן לְךָ. אַף עַל פִּי שֶׁעָשָׂה אוֹ שֶׁהָיָה הַדָּבָר לֹא קָנָה. שֶׁכָּל הָאוֹמֵר אִם יִהְיֶה לֹא גָּמַר וְהֶקְנָה. שֶׁחֲרֵי דַּעְתּוֹ עֲדַיִן סוֹמֶכֶת שֶׁמָּא יִהְיֶה אוֹ שֶׁמָּא לֹא יִהְיֶה׃

ז כָּל הָאוֹמֵר קְנֵה מֵעַכְשָׁו אֵין כָּאן אַסְמַכְתָּא כְּלָל וְקָנָה. שֶׁאִלּוּ לֹא גָּמַר לְהַקְנוֹתוֹ לֹא הִקְנָהוּ מֵעַכְשָׁו. כֵּיצַד. אִם בָּאתִי מִכָּאן וְעַד יוֹם פְּלוֹנִי קְנֵה בַּיִת זֶה מֵעַכְשָׁו וְקָנוּ מִיָּדוֹ עַל כָּךְ. חֲרֵי זֶה קָנָה אִם בָּא בְּתוֹךְ הַזְּמַן שֶׁקָּבַע. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

ח מִי שֶׁמָּכַר חֲצֵרוֹ אוֹ שָׂדֵהוּ. וּפֵרֵשׁ בִּשְׁעַת הַמְּכִירָה שֶׁהוּא מוֹכֵר כְּדֵי לִילֵךְ לְמָקוֹם פְּלוֹנִי אוֹ מִפְּנֵי הַמָּטָר שֶׁנִּמְנַע כְּדֵי לִקְנוֹת חִטִּים בִּדְמֵי חֲצֵרוֹ חֲרֵי זֶה כְּמוֹכֵר עַל תְּנַאי. לְפִיכָךְ אִם יָרַד הַמָּטָר אַחַר שֶׁמָּכַר. אוֹ בָּאוּ חִטִּין וְהוּזְלוּ. אוֹ נִמְנַע הַדֶּרֶךְ לֵילֵךְ לְאוֹתָהּ הָאָרֶץ. אוֹ שֶׁלֹּא נִסְתַּיֵּעַ לוֹ לַעֲלוֹת אוֹ לִקְנוֹת חִטִּים. חֲרֵי זֶה מַחְזִיר אוֹתָן הַדָּמִים וְתַחְזֹר לוֹ קַרְקַע. שֶׁחֲרֵי פֵּרֵשׁ שֶׁאֵינוֹ מוֹכֵר אֶלָּא לַעֲשׂוֹת דָּבָר פְּלוֹנִי וַחֲרֵי לֹא נַעֲשָׂה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּהֶן׃

ט אֲבָל הַמּוֹכֵר סְתָם אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה בְּלִבּוֹ שֶׁמִּפְּנֵי כָּךְ וְכָךְ הוּא מוֹכֵר. וְאַף עַל פִּי שֶׁמַּרְאִין הַדְּבָרִים שֶׁאֵינוֹ מוֹכֵר אֶלָּא לַעֲשׂוֹת כָּךְ וְכָךְ וְלֹא נַעֲשָׂה אֵינוֹ חוֹזֵר. שֶׁחֲרֵי לֹא פֵּרֵשׁ וּדְבָרִים שֶׁבַּלֵּב אֵינָן דְּבָרִים׃

י מִי שֶׁהֻקְנָה לַחֲבֵרוֹ וְהִתְנָה עָלָיו עַל מְנָת שֶׁתִּתֵּן מִקָּח זֶה אוֹ תִּמְכְּרֶנּוּ לְפְלוֹנִי. אִם נְתָנוֹ אוֹ מְכָרוֹ לְאוֹתוֹ פְּלוֹנִי קָנָה. וְאִם לֹא קִיֵּם הַתְּנָאי וּמְכָרוֹ לְאַחֵר אוֹ שֶׁלֹּא מְכָרוֹ וְלֹא נְתָנוֹ בַּזְּמַן שֶׁקָּבַע לוֹ לֹא קָנָה. וְכֵן הַמּוֹכֵר אוֹ הַלּוֹקֵחַ שֶׁהִתְנוּ שֶׁיַּחְזִיר לוֹ הַמִּקָּח בִּזְמַן פְּלוֹנִי אוֹ כְּשֶׁיִּתֵּן לוֹ הַמָּעוֹת. חֲרֵי הַמֶּכֶר קַיָּם וְיַחְזִיר כְּשֶׁהִתְנָה׃

יא מָכַר קַרְקַע לַחֲבֵרוֹ וְהִתְנָה הַמּוֹכֵר וְאָמַר לַלּוֹקֵחַ כְּשֶׁיִּהְיוּ לִי מָעוֹת תַּחְזִיר לִי הַקַּרְקַע זוֹ חֲרֵי הַפֵּרוֹת שֶׁל מוֹכֵר. מָכַר לוֹ סְתָם וְאָמַר לוֹ הַלּוֹקֵחַ מִדַּעְתּוֹ כְּשֶׁיִּהְיוּ לְךָ מָעוֹת תְּבִיאֵם לִי וַאֲנִי אַחְזִיר לְךָ קַרְקַע זוֹ. חֲרֵי הַתְּנַאי קַיָּם וְהַלּוֹקֵחַ אוֹכֵל פֵּרוֹת. וְאֵין בָּזֶה אֲבַק רִבִּית שֶׁחֲרֵי מִדַּעְתּוֹ חִיֵּב עַצְמוֹ בִּתְנַאי זֶה׃

יב מַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה שֶׁשָּׁלְחָה רְאוּבֵן לִקְנוֹת לָהּ חָצֵר מִשִּׁמְעוֹן שֶׁהָיָה קְרוֹבוֹ וְאָמַר שִׁמְעוֹן הַמּוֹכֵר לִרְאוּבֵן הַשָּׁלִיחַ אִם יִהְיוּ לִי מָעוֹת תַּחְזִיר לִי פְּלוֹנִית קְרוֹבָתִי קַרְקַע זוֹ. וֶהֱשִׁיבוּ רְאוּבֵן וְאָמַר לוֹ אַתָּה וּפְלוֹנִית קְרוֹבִים כְּמוֹ אַחִים. כְּלוֹמַר הַדָּבָר קָרוֹב שֶׁהִיא תַּחְזִיר לְךָ וְאֵינָהּ מַקְפֶּדֶת עַל זוֹ. וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים

וְאָמְרוּ חֲבֵרַי זֶה הַשָּׁלִיחַ לֹא קָנָה כְּלוּם שֶׁחֲבֵרַי לֹא סָמְכָה דַּעְתּוֹ שֶׁל קָרוֹב זֶה עַל דִּבְרֵי הַשָּׁלִיחַ מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הֻשִׁיבוּ תְּשׁוּבָה בְּרוּרָה וְנִמְצָא שֶׁלֹּא גָּמַר וְלֹא הִקְנָה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

יג אַסְמַכְתָּא שֶׁקָּנוּ מְיָדוֹ עָלֶיהָ בְּבֵית דִּין חָשׁוּב חֲבֵרַי זֶה קָנָה. וְהוּא שֶׁיִּתְפֹּס זְכִיּוֹתָיו בְּבֵית דִּין. וְהוּא שֶׁלֹּא יִהְיֶה אָנוּס:

יד כֵּיצַד. חֲבֵרַי שֶׁהִתְפִּיס שְׁטָרוֹ אוֹ שׁוֹבְרוֹ בְּבֵית דִּין. וְקָנוּ מְיָדוֹ שֶׁאִם לֹא בָּא בְּיוֹם פְּלוֹנִי יִנָּתֵן שְׁטָר זֶה לְבַעַל דִּינוֹ וְהִגִּיעַ הַיּוֹם וְלֹא בָּא חֲבֵרַי אֶלּוּ נוֹתְנִים. וְאִם עִכְּבוֹ נָהָר אוֹ חֹלִי מִלְּבוֹא לֹא יִתְּנוּ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה בְּבֵית דִּין חָשׁוּב:

טו הַמְחַיֵּב עַצְמוֹ בְּמָמוֹן לְאַחַר בְּלֹא תְּנַאי כְּלָל. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיָה חַיָּב לוֹ כְּלוּם חֲבֵרַי זֶה חַיָּב. שֶׁדָּבָר זֶה מַתָּנָה הִיא וְאֵינָהּ אַסְמַכְתָּא. כֵּיצַד. הָאוֹמֵר לְעֵדִים הֱווּ עָלַי עֵדִים שֶׁאֲנִי חַיָּב לִפְלוֹנִי מָנֶה. אוֹ שֶׁכָּתַב לוֹ בִּשְׁטָר הֲרֵינִי חַיָּב לְךָ מָנֶה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם עֵדִים. אוֹ שֶׁאָמַר לוֹ בִּפְנֵי עֵדִים חֲרֵינִי חַיָּב לְךָ מָנֶה בִּשְׁטָר. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא אָמַר אַתֶּם עֵדַי. הוֹאִיל וְאָמַר בִּשְׁטָר חֲרֵי זֶה כְּמִי שֶׁאָמַר הֱווּ עָלַי עֵדִים וְחַיָּב לְשַׁלֵּם. אַף עַל פִּי שֶׁשְּׁנֵיהֶם מוֹדִים וְהָעֵדִים יוֹדְעִים שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ אֶצְלוֹ כְּלוּם. שֶׁחֲבֵרַי חַיָּב עַצְמוֹ. כְּמוֹ שֶׁיִּשְׁתַּעְבֵּד הֶעָרֵב. וְכָזֶה הוֹרוּ רַב הַגְּאוֹנִים:

טז חַיָּב עַצְמוֹ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב. כְּגוֹן שֶׁאָמַר חֲרֵינִי חַיָּב לָזוּן אוֹתְךָ אוֹ לְכַסּוֹת חֲמֵשׁ שָׁנִים. אַף עַל פִּי שֶׁקָּנוּ מְיָדוֹ לֹא נִשְׁתַּעְבֵּד. שֶׁזּוֹ כְּמוֹ מַתָּנָה הִיא וְאֵין כָּאן דָּבָר יָדוּעַ וּמְצוּי שֶׁנְּתָנוֹ בְּמַתָּנָה. וְכֵן הוֹרוּ רַבּוֹתַי:

יז וּמִפְּנֵי מָה הַפּוֹסֵק עִם אִשְׁתּוֹ שֶׁיִּהְיֶה זָן אֶת בִּתָּהּ חַיָּב לְזוּנָהּ. מִפְּנֵי שֶׁפָּסַק בִּשְׁעַת נִשּׂוּאִין וְהַדָּבָר דּוֹמֶה לְדְבָרִים הַנִּקְנִין בַּאֲמִירָה:

יח כְּשֶׁהָיוּ חֲכָמֵי סָפָרַד רוֹצִים לְהַקְנוֹת בְּאַסְמַכְתָּא כָּךְ הָיוּ עוֹשִׂין. קוֹנִין מִזֶּה שֶׁהוּא חַיָּב לַחֲבֵרוֹ מֵאָה דִּינָרִין. וְאַחַר שֶׁחַיֵּב עַצְמוֹ קוֹנִין מִבַּעַל חוֹבוֹ שֶׁכָּל זְמַן שֶׁיִּהְיֶה כָּךְ אוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה כָּךְ חֲבֵרַי הַחוֹב זֶה מָחוּל לוֹ מַעַכְשָׁו. וְאִם לֹא יִהְיֶה אוֹ לֹא יַעֲשֶׂה חֲרֵינִי תּוֹבְעוֹ בְּמָמוֹן שֶׁחַיֵּב עַצְמוֹ בּוֹ. וְעַל דֶּרֶךְ זוֹ הָיִינוּ עוֹשִׂין בְּכָל הַתְּנָאִין שֶׁבֵּין אָדָם לְאִשְׁתּוֹ בְּשִׁדּוּכִין וּבְכָל הַדְּבָרִים הַדּוֹמִין לָהֶם:

פרק יב

א אָסוּר לַמּוֹכֵר אוֹ לַקּוֹנֶה לְהוֹנוֹת אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה יד) "וְכִי תִמְכְּרוּ מִמְכָּר לַעֲמִיתֶךָ אוֹ קָנֹה מִיַּד עֲמִיתֶךָ אַל תּוֹנוּ". וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה אֵינוֹ לוֹקֶה מִפְּנֵי שֶׁנִּתַּן לְהִשָּׁבוֹן. וּבֵין שֶׁהוֹנָה בְּמֵזִיד בֵּין שֶׁלֹּא יָדַע שֶׁיֵּשׁ בְּמֶכֶר זֶה הוֹנָיָה חַיָּב לְשַׁלֵּם:

ב וְכַמָּה תְּהֵא הוֹנָיָה וְיִהְיֶה חַיָּב לְהָשִׁיב. שְׁתוּת בְּשָׁוֶה. כֵּיצַד. חֲרֵי שָׁמָכַר שְׁוֶה שֵׁשׁ בְּחָמֵשׁ. אוֹ שְׁוֶה שֵׁבַע בְּשֵׁשׁ. אוֹ שְׁוֶה חָמֵשׁ בְּשֵׁשׁ. אוֹ שְׁוֶה שֵׁשׁ בְּשֶׁבַע. חֲרֵי זֶה הוֹנָיָה וְנִקְנֶה הַמֹּקָּח וְחַיָּב הַמְאַנֶּה לְשַׁלֵּם אֶת הַהוֹנָיָה וּלְהַחֲזִירָהּ כֻּלָּהּ לַמִּתְאַנֶּה:

ג הָיְתָה הַהוֹנָיָה פָּחוֹת מִזֶּה בְּכָל שֶׁהוּא. כְּגוֹן שֶׁמָּכַר שְׁוֶה שִׁשִּׁים דִּינָר בַּחֲמִשִּׁים וּפְרוּטָה. אֵינוֹ חַיָּב לְהַחְזִיר כְּלוּם. שֶׁכָּל פָּחוֹת מִשְּׁתוּת חֲרֵי הַכֹּל לְמִחל בּוֹ:

ד הָיְתָה הַהוֹנָיָה יְתֵרָה עַל הַשְּׁתוּת בְּכָל שֶׁהוּא. כְּגוֹן שֶׁמָּכַר שְׁוֶה שִׁשִּׁים בַּחֲמִשִּׁים פָּחוֹת פְּרוּטָה. בָּטֵל מֹקָּח. וְהַמִּתְאַנֶּה יָכוֹל לְהַחְזִיר הַחֵפֶץ וְלֹא יִקְנֶה כְּלָל. אֲבָל הַמְאַנֶּה אוֹתוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לַחְזֹר אִם רָצָה זֶה וְקִבֵּל. וְאַף עַל פִּי שֶׁבָּטֵל הַמֹּקָּח. אֵין הַמְאַנֶּה חַיָּב לְהַחְזִיר עַד שֶׁתִּהְיֶה הַהוֹנָיָה יֶתֶר עַל פְּרוּטָה. הָיְתָה פְּרוּטָה בְּשָׁוֶה אֵינוֹ מַחְזִיר שֶׁאֵין הוֹנָיָה לִפְרוּטוֹת:

ה עַד מָתַי יִהְיֶה לוֹ לַחְזֹר וְלִתְבַּע הַהוֹנָיָה אוֹ לְבַטֵּל הַמֹּקָּח. עַד כְּדֵי שֶׁיִּרְאֶה לְתַגָּר אוֹ לְקָרוֹבוֹ. וְאִם שָׁהָה יוֹתֵר מִזֶּה אֲפִלּוּ לָקַח שָׁוֶה מֵאָה בְּמָאתַיִם אֵינוֹ חוֹזֵר:

ו בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּלוֹקֵחַ שֶׁחֲבֵרַי הַמֹּקָּח בְּיָדוֹ וּמַרְאֶהוּ. אֲבָל הַמּוֹכֵר חוֹזֵר בְּהוֹנָיָה לְעוֹלָם. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּבִטּוּל מֹקָּח שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ דְּמֵי זֶה שֶׁמָּכַר עַד שֶׁיִּרְאֶה כְּמוֹתוֹ שֶׁנִּמְכַּר בַּשּׁוּק. לְפִיכָךְ אִם הָיָה הַמֹּקָּח דָּבָר שֶׁאֵין בְּמִינוֹ שִׁנּוּי וְהוּא כֵּלוֹ שָׁוֶה כְּגוֹן פִּלְפְּלִין וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן חֲרֵי זֶה אֵינוֹ חוֹזֵר אֶלָּא עַד כְּדֵי שֶׁיִּשְׁאַל עַל שַׁעַר שֶׁבַּשּׁוּק בִּלְבַד:

ז וְכֵן אִם נוֹדַע שֶׁבָּא לְיָדוֹ כְּמִכָּרוֹ וְיָדַע שֶׁטָּעָה וְלֹא תָּבַע אֵינוֹ יוּכַל לַחְזֹר וְלִתְבַּע שֶׁחֲרֵי מָחַל:

ח כְּשֵׁם שֶׁהוֹנָיָה לְהֶרְיוֹט כָּךְ הוֹנָיָה לְתַגָּר אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בָּקִי. וּכְשֵׁם שֶׁהוֹנָיָה בִּפְרוֹת וּבִבְהֵמָה כָּךְ יֵשׁ דִּין הוֹנָיָה בְּמַטְבְּעוֹת:

ט כֵּיצַד. חֲרֵי שֶׁהָיָה דִּינָר שֶׁל זָהָב בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה דִּינָר שֶׁל כֶּסֶף וְצַרְפָה בְּעֶשְׂרִים דִּינָר אוֹ בְּעֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה חֲרֵי זֶה מַחְזִיר אֶת הַהוֹנָיָה. הָיָה יֶתֶר עַל זֶה בָּטֵל הַצֵּרוּף. פָּחוֹת מִכָּאן מְחִילָה:

י וְכֵן אִם הָיָה הַסֶּלַע חֲסֵרָה שְׁתוּת וְהָיוּ מוֹצִיאִין הַסְּלָעִים בְּמִנְיָן וְלֹא בְּמִשְׁקָל מַחְזִיר הַהוֹנָיָה:

יא עַד מָתַי חַיָּב לְהַחְזִיר הַדִּינָר אוֹ הַפָּלַע. בַּכְּרָכִים עַד כְּדֵי שֶׁיִּרְאֶה לַשַּׁלְחָנִי. בִּכְפָרִים שֶׁאֵין הַשַּׁלְחָנִי מָצוּי שָׁם יֵשׁ לוֹ לְהַחְזִיר עַד עַרְבֵי שַׁבָּתוֹת. שֶׁאֵין מַכִּיר הַפָּלַע וְחֶסְרוֹנָהּ וְדָמֶיהָ אֶלָּא הַשַּׁלְחָנִי. וְהוּא הַדִּין לְמוֹכֵר סְפָרִים אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ לַלּוֹקֵחַ לַחְזוֹר עַד שֶׁיַּרְאֶה אוֹתָם לְתַגָּרִים הַבְּקִיאִים בָּהֶן בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵן. שֶׁאֵין הַכֹּל בְּקִיאִים בִּדְבָרִים אֵלּוּ. לְפִיכָךְ אִם לֹא הָיָה מַכִּיר בְּאוֹתָהּ מְדִינָה וְהוֹלִיךְ הַמֹּקָּח לְמָקוֹם אַחֵר. אוֹ שֶׁבָּא הַבָּקִי לְאַחַר זְמַן מְרֻבֶּה וְהוֹדִיעוֹ שֶׁטָּעָה. הֲרֵי זֶה חוֹזֵר:

יב הַנּוֹתֵן סֶלַע חֲסֵרָה לַחֲבֵרוֹ אִם הָיָה מַכִּירָהּ אֲפִלּוּ לְאַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ הֲרֵי זֶה מַחְזִירָהּ. וְאִם הָיָה אֶפְשָׁר לְהוֹצִיאָהּ עַל יְדֵי הַדְּחַק אֵינוֹ יָכוֹל לְהַחְזִירָהּ לְאַחַר זְמַן אֶלָּא אִם כֵּן קִבְּלָהּ מִמֶּנּוּ בְּמִדַּת חֲסִידוּת:

יג הַמּוֹכֵר לַחֲבֵרוֹ שְׁוֶה אַרְבַּע בְּחָמֵשׁ שֶׁהֲרֵי הַמֹּקָּח בָּטֵל כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ וְלֹא הִסְפִּיק לְהַרְאוֹת לְתַגָּר אוֹ לְקֵרוֹבוֹ עַד שֶׁהוּקַר וְעָמַד בְּשֶׁבַע. לוֹקֵחַ יָכוֹל לַחְזוֹר בּוֹ וְלֹא הַמּוֹכֵר. שֶׁהֲרֵי הַלּוֹקֵחַ אוֹמֵר לַמּוֹכֵר אִלּוּ לֹא הוֹנֵיתַנִי לֹא הָיִיתָ יָכוֹל לַחְזוֹר וְעַתָּה שֶׁהוֹנֵיתַנִי תַּחְזוֹר הֵיאַךְ יִהְיֶה הַחוֹטֵא נִשְׂכָּר:

יד וְכֵן מוֹכֵר שֶׁמָּכַר שְׁוֶה חָמֵשׁ בְּאַרְבַּע וְזָל וְעָמַד בְּשָׁלֹשׁ. מוֹכֵר יָכוֹל לַחְזוֹר בּוֹ וְלֹא לוֹקֵחַ. שֶׁהֲרֵי אוֹמֵר לוֹ הַמּוֹכֵר לַלּוֹקֵחַ לֹא מִפְּנֵי שֶׁהוֹנֵיתַנִי תַּחְזוֹר בָּךְ:

טו הַמּוֹכֵר שְׁוֶה חָמֵשׁ בְּשֵׁשׁ וְלֹא הִסְפִּיק לְהַרְאוֹתוֹ עַד שֶׁהוּקַר וְעָמַד בִּשְׁמוֹנָה. הֲרֵי הַמּוֹכֵר חַיָּב לְהַחְזִיר הָאַחַת שֶׁל הוֹנָיָה שֶׁהֲרֵי נִקְנָה הַמֹּקָּח וְחַיָּב לְהַחְזִיר וּכְשֶׁהוֹקִיר בִּרְשׁוּת לוֹקֵחַ הוּקַר. וְכֵן אִם מָכַר שְׁוֶה שֵׁשׁ בְּחָמֵשׁ וְהוּזְלוּ וְעָמְדוּ עַל שָׁלֹשׁ. הֲרֵי הַלּוֹקֵחַ חַיָּב לְהַחְזִיר סֶלַע אַחַת שֶׁל הוֹנָיָה. שֶׁהֲרֵי נִקְנָה הַמֹּקָּח וּבִרְשׁוּת הַלּוֹקֵחַ הוּזַל:

פרק יג

א הַמַּחְלִיף כֵּלִים בִּכֵּלִים אוֹ בְּהֵמָה בִּבְהֵמָה אֲפִלּוּ מַחַט בְּשִׁירִים אוֹ טָלֶה בְּסוּס אֵין לוֹ הוֹנָיָה. שֶׁזֶּה רוֹצֶה בְּמַחַט יוֹתֵר מִן הַשִּׁירִים. אֲבָל הַמַּחְלִיף פֵּרוֹת בִּפְרוֹת בֵּין שֶׁשָּׁמוּ אוֹתָם קֹדֶם הַמְּכִירָה בֵּין שֶׁשָּׁמוּ אוֹתָם אַחַר מְכִירָה יֵשׁ לָהֶן הוֹנָיָה:

ב הַלּוֹקֵחַ בְּדָמִים אַכְסָרָה כְּגוֹן שֶׁחָפַן מִמָּעוֹת וְאָמַר לוֹ מְכֹר לִי פָּרָתְךָ בְּאֵלּוּ. אַף עַל פִּי שֶׁקּוֹנֶה בַּחֲלִיפִין קָנָה וּמַחֲזִיר הוֹנָאָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְהוּא הַדִּין לְלוֹקֵחַ פֵּרוֹת אַכְסָרָה בְּסֶלַע אוֹ בִּשְׁתַּיִם שֶׁקָּנָה וּמַחֲזִיר אוֹנָאָה. בַּעַל הַבַּיִת שֶׁמָּכַר כְּלֵי תַּשְׁמִישׁוֹ אֵין לוֹ הוֹנָיָה. שֶׁאֲלוּלֵי לֹא הִרְבּוּ לוֹ הַדָּמִים לֹא הָיָה מוֹכֵר לוֹ כְּלֵי תַּשְׁמִישׁוֹ:

ג הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ עַל מְנָת שֶׁאֵין לְךָ עָלַי אוֹנָיָה יֵשׁ לוֹ עָלָיו הוֹנָיָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּסָתָם שֶׁאֵין יוֹדֵעַ כַּמָּה הוֹנָיָה יֵשׁ בּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּמְחל. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם אָמַר לוֹ עַל מְנָת שֶׁאֵין בּוֹ הוֹנָיָה שֶׁהֲרֵי יֵשׁ בּוֹ. אֲבָל בְּמְפֹרָשׁ אֵין לוֹ הוֹנָיָה שֶׁכָּל תְּנַאי שֶׁבַּמָּמוֹן קַיָּם:

ד כֵּיצַד. מוֹכֵר שֶׁאָמַר לַלּוֹקֵחַ חֻפָּץ זֶה שֶׁאֲנִי נוֹתֵן בְּמָאתַיִם יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאֵינוֹ שָׁוֶה אֶלָּא מֵנָה עַל מְנָת שֶׁאֵין לְךָ הוֹנָיָה אֲנִי מוֹכֵר לְךָ אֵין לוֹ עָלָיו הוֹנָיָה. וְכֵן לוֹקֵחַ שֶׁאָמַר לַמּוֹכֵר חֻפָּץ זֶה שֶׁאֲנִי לוֹקֵחַ מִמְּךָ בְּמֵנָה יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁשָּׁוֶה מָאתַיִם עַל מְנָת שֶׁאֵין לְךָ עָלַי הוֹנָיָה אֲנִי לוֹקֵחַ מִמְּךָ. אֵין לוֹ עָלָיו הוֹנָיָה:

ה הַנּוֹשֵׂא וְהַנּוֹתֵן בֶּאֱמוּנָה אֵין לוֹ עָלָיו אוֹנָיָה. כֵּיצַד. חֻפָּץ זֶה בְּכָךְ וְכָךְ לְקַחְתִּיו כָּךְ וְכָךְ אֲנִי מִשְׁתַּכֵּר בּוֹ. אֵין לוֹ עָלָיו הוֹנָיָה:

ו וְהַנּוֹשֵׂא וְהַנּוֹתֵן בֶּאֱמוּנָה אִם לָקַח כֵּלִים רַבִּים אוֹ בְּגָדִים בְּמִמְכָּר אֶחָד. לֹא יַחְשֹׁב אֶת הָרֵעַ בֶּאֱמוּנָה וְאֶת הַיָּפָה בְּשָׁוֶה אֶלָּא זֶה וְזֶה בֶּאֱמוּנָה אוֹ זֶה וְזֶה בְּשָׁוִין. וְיֵשׁ לוֹ לְהַעֲלוֹת עַל הַמֹּקָּח שְׂכַר הַכַּתָּף. וּשְׂכַר הַחַמָּר. וּשְׂכַר פַּנְדָּק. אֲבָל שְׂכַר עַצְמוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּפוֹעֵל אֵינוֹ מוֹסִיף אוֹתוֹ עַל הַמֹּקָּח. אֶלָּא מְפָרֵשׁ וְאוֹמֵר לוֹ כָּךְ וְכָךְ אֲנִי מִשְׁתַּכֵּר:

ז הָעַכּוּ״ם אֵין לוֹ הוֹנָיָה שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה יד) ״אִישׁ אֶת אָחִיו״. וְעַכּוּ״ם שֶׁהוֹנָה אֶת יִשְׂרָאֵל מַחְזִיר הוֹנָיָה בְּדִינִין שֶׁלָּנוּ. לֹא יִהְיֶה זֶה חָמוּר מִיִּשְׂרָאֵל:

ח אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם הוֹנָיָה. הַקַּרְקָעוֹת וְהָעֲבָדִים וְהַשְּׁטָרוֹת וְהַהֶקְדֵּשׁוֹת. אֲפִלּוּ מָכַר שְׁוֶה אֶלֶף בְּדִינָר אוֹ שְׁוֶה דִּינָר בְּאֶלֶף אֵין בָּהֶן הוֹנָיָה. שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה יד) ״אוֹ קָנֹה מִיַּד עֲמִיתֶךָ״. דָּבָר הַנִּקְנֶה מִיָּד לְיָד. יָצְאוּ הַקַּרְקָעוֹת וְיָצְאוּ עֲבָדִים שֶׁהֵקְשׁוּ לְקַרְקָעוֹת. וְיָצְאוּ שְׁטָרוֹת שֶׁאֵין גּוּפָן קָנוּי אֶלָּא לִרְאָיָה שֶׁבָּהֶן. עֲמִיתֶךָ וְלֹא הֶקְדֵּשׁ:

ט בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמוֹכֵר נִכְסֵי עַצְמוֹ. אֲבָל הַשָּׁלִיחַ שֶׁטָּעָה בְּכָל שֶׁהוּא בֵּין בְּמִטַּלְטְלִין בֵּין בְּקַרְקָעוֹת חוֹזֵר. וְנִרְאֶה לִי שֶׁכֵּן הַדִּין בְּאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁטָּעָה בְּכָל שֶׁהוּא. בֵּין בְּמִטַּלְטְלִין בֵּין בְּקַרְקָעוֹת חוֹזֵר. וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְבֵית דִּין מִפְּנֵי שֶׁהוּא יָחִיד:

י בֵּית דִּין שֶׁמָּכְרוּ נִכְסֵי יְתוֹמִים וְטָעוּ בֵּין בְּקַרְקָעוֹת בֵּין בְּמִטַּלְטְלִין. אִם טָעוּ בְּפָחוֹת מִשְׁתוּת חֲרֵי זוֹ מִחֵילָה כְּהֶדְיוֹט. טָעוּ בְּשְׁתוּת בָּטֵל הַמֶּקַח. וְאִם רָצוּ שֶׁלֹּא לְבַטֵּל הַמֶּכֶר וְיַחְזִירוּ הַהוֹנָיָה מַחֲזִירִין. לֹא יִהְיֶה כֹּחַ הֶדְיוֹט חָמוּר מֵהֶן:

יא נִרְאֶה לִי שֶׁבֵּית דִּין שֶׁמָּכְרוּ קַרְקַע אוֹ עֲבָדִים שֶׁל יְתוֹמִים שְׁוֶה מָנֶה בְּמָאתַיִם. אֵין הַלּוֹקֵחַ יָכוֹל לַחְזֹר בָּהֶן. לֹא יִהְיֶה כֹּחַ הֶדְיוֹט חָמוּר מִכֹּחַ הַיְתוֹמִים. וְכֵן הַדִּין בְּאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁמָּכַר קַרְקַע וַעֲבָדִים שֶׁאֵין הַלּוֹקֵחַ יָכוֹל לַחְזֹר בְּהוֹנָיָה כְּדִין הַהֶדְיוֹט:

יב הָאַחִין וְהַשֻּׁתָּפִין שֶׁחָלְקוּ הַמִּטַּלְטְלִין חֲרֵי הֵן כְּלָקוֹחוֹת. פָּחוֹת מִשְׁתוּת נִקְנֶה מֶקַח וְאֵין מַחְזִיר כְּלוּם. יֶתֶר עַל שְׁתוּת בָּטֵל מֶקַח. שְׁתוּת קָנָה וּמַחֲזִיר אוֹנָאָה. וְאִם הִתְנוּ בֵּינֵיהֶם שֶׁיְּחֻלְקוּ בְּשׁוּם הַדַּיָּנִין וְטָעוּ בִּשְׁתוּת בָּטְלָה חֲלוּקָה. שֶׁהַדַּיָּנִין שֶׁשָּׁמוּ וּפָחֲתוּ שְׁתוּת אוֹ הוֹתִירוּ שְׁתוּת מִכְרָן בָּטֵל:

יג הַבְּהֵמָה וְהַמַּרְגָּלִית וְהַסַּיִף. וְסֵפֶר תּוֹרָה חֲרֵי הֵן כִּשְׁאָר מִטַּלְטְלִין וְיֵשׁ בָּהֶן הוֹנָיָה. אֵין לְךָ דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ הוֹנָיָה חוּץ מֵאַרְבָּעָה דְּבָרִים שֶׁמָּנוּ חֲכָמִים. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה מוֹכֵר קוֹנֶה בְּנִכְסֵי עַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

יד כֵּיצַד שֶׁאֵין לְקַרְקָעוֹת הוֹנָיָה כָּךְ שְׁכִירוּת קַרְקַע אֵין לוֹ הוֹנָיָה. אֲפִלּוּ שָׁכַר טַרְקְלִין גָּדוֹל בְּדִינָר בְּשָׁנָה אוֹ רֶפֶת קְטַנָּה בְּדִינָר בְּכָל יוֹם אֵין לוֹ הוֹנָיָה:

טו הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ בֵּין בְּקַרְקַע בֵּין בְּמִטַּלְטְלִין אֵין לוֹ הוֹנָיָה. מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּקוֹנֶה אוֹתוֹ לִזְמַן. וַעֲבָדִים אֵין בָּהֶם הוֹנָיָה:

טז שְׁכָרוֹ לִזְרֹעַ לוֹ קַרְקַע וְאָמַר זָרַעְתִּי בָּהּ זְרִיעָה הֲרָאוּי בָּהּ וּבָאוּ עֵדִים שֶׁזָּרַע בָּהּ פָּחוֹת מִן הָרָאוּי לָהּ. חֲרֵי זֶה סָפֵק אִם יֵשׁ לוֹ הוֹנָיָה מִפְּנֵי הַזָּרַע אוֹ אֵין לוֹ הוֹנָיָה מִפְּנֵי הַקַּרְקַע. לְפִיכָךְ אֵין מוֹצִיאִין מִיַּד נִתְבָּע. וְכֵן אֵין מַשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ אֶלָּא שְׁבוּעַת הֶסֵת מִפְּנֵי צַד הַקַּרְקַע שֶׁיֵּשׁ כָּאן:

יז הַשּׁוֹכֵר אֶת הַכֵּלִים אוֹ אֶת הַבְּהֵמָה יֵשׁ לָהֶם אוֹנָיָה. שֶׁהַשְׁכִּירוּת מְכִירָה בַּת יוֹמָהּ הִיא. וְאִם יֵשׁ בָּהּ הוֹנָיָה שְׁתוּת אוֹ יוֹתֵר. בֵּין שֶׁנִּתְאַנָּה שׁוֹכֵר בֵּין שֶׁנִּתְאַנָּה מַשְׁכִּיר. חֲרֵי זֶה מַחְזִיר הוֹנָיָה וַאֲפִלּוּ לְאַחַר זְמַן מְרֻבֶּה:

יח נִרְאֶה לִי שֶׁהַקַּבְלָן יֵשׁ לוֹ הוֹנָאָה. כֵּיצַד. כְּגוֹן שֶׁקִּבֵּל עָלָיו לֶאֱרֹג בֶּגֶד זֶה בַּעֲשָׂרָה זוּזִים. אוֹ לִתְפֹּר חָלוּק זֶה בִּשְׁנֵי זוּזִים. חֲרֵי זֶה יֵשׁ לוֹ הוֹנָיָה. וְכָל אֶחָד מִשְׁנֵיהֶם בֵּין קַבְלָן בֵּין בַּעַל הַבֶּגֶד חוֹזֵר לְעוֹלָם כְּמוֹכֵר:

פרק יד

א כְּבָר בֵּאַרְנוּ שֶׁהַנּוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בֶּאֱמוּנָה וְאָמַר כָּךְ וְכָךְ אֲנִי מִשְׁתַּכֵּר אֵין לוֹ הוֹנָיָה. וַאֲפִלּוּ אָמַר זֶה לָקַחְתִּי בְּסֶלַע וּבְעָשָׂר אֲנִי מוֹכֵר מֻתָּר. אֲבָל בֵּית דִּין חַיָּבִין לִפְסֹק הַשְׁעָרִים וּלְהַעֲמִיד שׁוֹטְרִין לָכָךְ. וְלֹא יִהְיֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִשְׁתַּכֵּר כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה אֶלָּא שְׁתוּת בִּלְבַד יִפְסְקוּ לָהֶם בִּשְׁכָרָם. וְלֹא יִשְׁתַּכֵּר הַמּוֹכֵר יֶתֶר עַל שְׁתוּת:

ב בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּדְבָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם חַיֵּי נֶפֶשׁ כְּגוֹן יֵינוֹת שְׁמָנִים וּסְלָתוֹת. אֲבָל הָעִקָּרִין כְּגוֹן הַקִּשֻּׁט וְהַלְּבוֹנָה וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן אֵין פּוֹסְקִין לָהֶם שַׁעַר אֶלָּא יִשְׁתַּכֵּר כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה:

ג וְאֵין מִשְׁתַּכְּרִין פְּעָמִים בְּבֵיצִים אֶלָּא הַתַּגָּר הָרִאשׁוֹן הוּא מוֹכְרָן בְּשָׁכָר וְהַלּוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ מוֹכְרָן בְּקֶרֶן בִּלְבַד:

ד אָסוּר לַעֲשׂוֹת סְחוֹרָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּדְבָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן חַיֵּי נֶפֶשׁ. אֶלָּא זֶה מֵבִיא מִגָּרְנוֹ וּמוֹכֵר וְזֶה מֵבִיא מִגָּרְנוֹ וּמוֹכֵר כְּדֵי שֶׁיִּמְכְּרֶנּוּ בְּזוֹל. וּבְמָקוֹם שֶׁהַשָּׂמָן מְרֻבֶּה מֻתָּר לְהִשְׁתַּכֵּר בְּשֶׁמֶן:

ה אֵין אוֹצְרִין פֵּרוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן חַיֵּי נֶפֶשׁ בָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכֵן בְּכָל מָקוֹם שֶׁרַבּוּ יִשְׂרְאֵל שֶׁהֲרֵי מַגִּיעַ מִדָּבָר זֶה צַעַר לְיִשְׂרָאֵל. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּלוֹקֵחַ מִן הַשּׁוּק. אֲבָל הַמַּכְנִיס מִשֶּׁלּוֹ מֻתָּר לַעֲשׂוֹת לוֹ קִבּוּ אוֹצָר:

ו מֻתָּר לֶאֱצֹר פֵּרוֹת שָׁלֹשׁ שָׁנִים עֶרֶב שְׁבִיעִית וּשְׁבִיעִית וּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. וּבִשְׁנֵי בַּצֹּרֶת אֲפִלּוּ קַב חָרוּבִין לֹא יֵאָצֵר מִפְּנֵי שֶׁמַּכְנִיס מְאֵרָה בַּשְּׁעָרִים. וְכָל הַמַּפְקִיעַ שְׁעָרִים אוֹ שֶׁאָצַר פֵּרוֹת בָּאָרֶץ אוֹ בְּמָקוֹם שֶׁרַבּוּ יִשְׂרְאֵל חֲרֵי זֶה כְּמַלְוֶה בְּרִבִּית:

ז בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּפֵרוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן חַיֵּי נֶפֶשׁ. אֲבָל הַתַּבְלִין כְּגוֹן כַּמּוֹן וּפִלְפְּלִין מֻתָּר לֶאֱצֹר אוֹתָן בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְהוֹצִיא אוֹתָן מִמָּקוֹם לְמָקוֹם כִּשְׁאָר הָעִקָּרִין:

ח אֵין מוֹצִיאִין פֵּרוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן חַיֵּי נֶפֶשׁ כְּגוֹן יֵינוֹת שְׁמָנִים וּסְלָתוֹת מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּצָה לָאָרֶץ אוֹ לְסוּרְיָא. וְלֹא מֵרְשׁוּת מֶלֶךְ זֶה לִרְשׁוּת מֶלֶךְ אַחֵר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

ט רַשָּׁאִין בְּנֵי הָעִיר לָקַץ לָהֶם שַׁעַר לְכָל דָּבָר שֶׁיִּרְצוּ וַאֲפִלּוּ בָּשָׂר וְלֶחֶם וּלְהַתְנוֹת בֵּינֵיהֶם לְכָל מִי שֶׁיַּעֲבֹר יַעֲנְשׁוּ אוֹתוֹ כָּךְ וְכָךְ׃

י רַשָּׁאִין אַנְשֵׁי אֻמָּנִיּוֹת לִפְסֹק בֵּינֵיהֶם שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה אֶחָד בְּיוֹם שֶׁיַּעֲשֶׂה חֲבֵרוֹ וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה וְכָל מִי שֶׁיַּעֲבֹר עַל הַתְּנַאי יַעֲנְשׁוּ אוֹתוֹ כָּךְ וְכָךְ׃

יא בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּמְדִינָה שֶׁאֵין בָּהּ חָכָם חָשׁוּב לְתַקֵּן מַעֲשֶׂה הַמְּדִינָה וּלְהַצְלִיחַ דַּרְכֵי יוֹשְׁבֶיהָ. אֲבָל אִם יֵשׁ בָּהּ אָדָם חָכָם חָשׁוּב אֵין הַתְּנַאי שֶׁלָּהֶן מוֹעִיל כְּלוּם וְאֵין יְכוֹלִין לַעֲנֹשׁ וּלְהַפְסִיד עַל מִי שֶׁלֹּא קִבֵּל הַתְּנַאי אֶלָּא אִם כֵּן הִתְנָה עִמָּהֶם וְעָשׂוּ מִדַּעַת הֶחָכָם. וְכָל מִי שֶׁהִפְסִיד לְפִי הַתְּנַאי שֶׁאֵינוֹ מִדַּעַת הֶחָכָם מְשֻׁלָּם׃

יב כְּשֵׁם שֶׁהוֹנָיָה בְּמֻקָּח וּמִמְכָּר כָּךְ יֵשׁ הוֹנָיָה בִּדְבָרִים שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה יז) ״וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי ה׳״. זֶה הוֹנָיַת דְּבָרִים׃

יג כֵּיצַד. הָיָה בַּעַל תְּשׁוּבָה לֹא יֹאמַר לוֹ זְכֹר מַעֲשֶׂיךָ הָרִאשׁוֹנִים. וְאִם הָיָה בֶּן גֵּרִים לֹא יֹאמַר לוֹ זְכֹר מַעֲשֵׂה אֲבוֹתֶיךָ. הָיָה גֵּר וּבָא לִלְמֹד תּוֹרָה לֹא יֹאמַר לוֹ פֶּה שֶׁאָכַל נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת יָבוֹא וְיִלְמֹד תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה מִפִּי הַגְּבוּרָה. הָיוּ חֲלָאִים וְיִסּוּרִים בָּאִין עָלָיו אוֹ שֶׁהָיָה מְקַבֵּר אֶת בָּנָיו. לֹא יֹאמַר לוֹ כְּדֶרֶךְ שֶׁאָמְרוּ חֲבֵרָיו לְאִיּוֹב (איוב ד ו) ״הֲלֹא יִרְאָתְךָ כִּסְלָתֶךָ״ (איוב ד ז) ״זְכָר נָא מִי הוּא נָקִי אָבָד״׃

יד הָיוּ חֲמָרִין מְבַקְּשִׁין תְּבוּאָה לֹא יֹאמַר לָהֶם לְכוּ אֵצֶל פְּלוֹנִי וְהוּא יוֹדֵעַ שֶׁלֹּא מָכַר תְּבוּאָה מֵעוֹלָם. נִשְׁאֲלָה שְׁאֵלָה עַל דְּבַר חָכְמָה לֹא יֹאמַר לְמִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אוֹתָהּ חָכְמָה מַה תָּשִׁיב בְּדָבָר זֶה אוֹ מַה דַּעְתְּךָ בְּדָבָר זֶה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בִּדְבָרִים הַלָּלוּ׃

טו כָּל הַמְאַפֶּה אֶת הַגֵּר בֵּין בְּמָמוֹן בֵּין בִּדְבָרִים עוֹבֵר בִּשְׁלֹשָׁה לָאוִין. שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב כ) ״וְגֵר לֹא תוֹנֶה״ זֶה הוֹנַיַת דְּבָרִים. (שמות כב כ) ״וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ״ זֶה הוֹנַיַת מָמוֹן. הָא לָמַדְתָּ שֶׁכָּל הַמְאַפֶּה אֶת הַגֵּר עוֹבֵר בִּשְׁלֹשָׁה לָאוִין. מִשּׁוּם (ויקרא כה יז) ״לֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ״. וּמִשּׁוּם (ויקרא כה יד) ״אַל תּוֹנוּ אִישׁ אֶת אָחִיו״. וּמִשּׁוּם וְגֵר לֹא תוֹנֶה׃

טז וְכֵן אִם לְחָצוֹ וְהוֹנָהוּ בְּמָמוֹן עוֹבֵר בִּשְׁלֹשָׁה לָאוִין. מִשּׁוּם (ויקרא כה יד) ״אַל תּוֹנוּ אִישׁ אֶת אָחִיו״. וּמִשּׁוּם (ויקרא כה יז) ״וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ״. וּמִשּׁוּם (שמות כב כ) ״וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ״׃

יז וּמִפְּנֵי מָה עוֹבֵר בְּגֵר עַל לָאו שֶׁל הוֹנַיַת דְּבָרִים אַף בַּהֲנָיַת מָמוֹן. וְעַל לָאו שֶׁל הוֹנַיַת מָמוֹן אַף בְּהוֹנָאַת דְּבָרִים. מִפְּנֵי שֶׁהוֹצִיא הַכָּתוּב אֶת שְׁנֵיהֶם בִּלְשׁוֹן הוֹנָיָה סְתָם. וְכָפַל לָאוִין בְּגֵר בִּשְׁנֵי הַדְּבָרִים בְּפֵרוּשׁ. לֹא תוֹנוּ וְלֹא תִלְחָץ׃

יח גְּדוֹלָה הוֹנַיַת דְּבָרִים מֵהוֹנַיַת מָמוֹן. שֶׁזֶּה נִתָּן לְהִשָּׁבוֹן וְזֶה לֹא נִתָּן לְהִשָּׁבוֹן. וְזֶה בְּמָמוֹנוֹ וְזֶה בִּגּוּפוֹ. וַהֲרֵי הוּא אוֹמֵר בְּהוֹנַיַת דְּבָרִים (ויקרא כה יז) ״וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ״ לְפִי שֶׁהַדָּבָר מָסוּר לַלֵּב. הָא לָמַדְתָּ כָּל דָּבָר שֶׁהוּא מָסוּר לַלֵּב נֶאֱמַר בּוֹ וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ. וְכָל הַצּוֹעֵק מֵהוֹנַיַת דְּבָרִים נַעֲנֶה מִיָּד שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה יז) ״כִּי אֲנִי ה׳״׃

פרק טו

א הַמּוֹכֵר לַחֲבֵרוֹ בְּמַדָּה בְּמִשְׁקָל אוֹ בְּמִנְיָן וְטָעָה בְּכָל שֶׁהוּא חוֹזֵר לְעוֹלָם. שֶׁאֵין הוֹנָיָה אֶלָּא בִּדְמָמִים אֲבָל בְּחֶשְׁבּוֹן חוֹזֵר׃

ב כֵּיצַד. מָכַר לוֹ מֵאָה אֲגוֹזִים בְּדִינָר וְנִמְצְאוּ מֵאָה וְאֶחָד אוֹ תִּשְׁעִים וְתִשְׁעָה. נִקְנָה הַמֻּקָּח וּמַחֲזִיר אֶת הַטָּעוּת וַאֲפִלּוּ לְאַחַר כַּמָּה שָׁנִים. וְכֵן אִם נִמְצְאוּ הַמָּעוֹת חָסֵר אוֹ יָתֵר מִן הַמִּנְיָן שֶׁפָּסְקוּ חוֹזֵר וַאֲפִלּוּ לְאַחַר שֶׁקָּנוּ מִיָּדוֹ שֶׁלֹּא נִשְׁאַר לוֹ אֵצֶל חֲבֵרוֹ כְּלוּם חוֹזֵר שֶׁקִּנְיָן בְּטָעוּת הוּא. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

ג וְכֵן הַמּוֹכֵר לַחֲבֵרוֹ קַרְקַע אוֹ עֶבֶד אוֹ בְּהֵמָה אוֹ שְׂאָר מִטַּלְטְלִין וְנִמְצָא בַּמֻּקָּח מוּם שֶׁלֹּא יָדַע בּוֹ הַלּוֹקֵחַ. מַחֲזִירוֹ אֲפִלּוּ לְאַחַר כַּמָּה שָׁנִים שֶׁזֶּה מֻקָּח טָעוּת הוּא. וְהוּא שֶׁלֹּא יִשְׁתַּמֵּשׁ בַּמֻּקָּח אַחַר שֶׁיָּדַע בַּמּוּם. אֲבָל אִם נִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אַחַר שֶׁרָאָה הַמּוּם חֲרֵי זֶה מָחַל וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַחְזִיר׃

ד אֵין מְחַשְּׁבִין פְּחַת הַמּוּם. אֲפִלּוּ מָכַר לוֹ כְּלִי שָׁוֶה עֲשָׂרָה דִּינָרִין וְנִמְצָא בּוֹ מוּם הַמַּפְחִיתוֹ מִדָּמוֹ אִיסָּר מַחֲזִיר אֶת הַכְּלִי וְאֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר לוֹ הֵילָךְ אִיסָּר פְּחַת הַמּוּם. שֶׁהַלּוֹקֵחַ אוֹמֵר בְּחֶפְצִי שָׁלֵם אֲנִי רוֹצֶה. וְכֵן אִם רָצָה הַלּוֹקֵחַ לְקַח פְּחַת הַמּוּם הָרְשׁוּת בְּיַד הַמּוֹכֵר. שֶׁהוּא אוֹמֵר לוֹ אוֹ תְּקַנֶּה אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא אוֹ טֹל דָּמִים שֶׁלְּךָ וְלֵךְ׃

ה כָּל שֶׁהִסְכִּימוּ עָלָיו בְּנֵי הַמְּדִינָה שֶׁהוּא מוּם שֶׁמַּחֲזִיר בּוֹ מֻקָּח זֶה מַחֲזִירִין. וְכָל שֶׁהִסְכִּימוּ עָלָיו שֶׁאֵינוֹ מוּם הֲרֵי זֶה אֵינוֹ מַחֲזִיר בּוֹ אֶלָּא אִם פֵּרֵשׁ. שֶׁכָּל הַנּוֹשֵׂא וְנוֹתֵן סְתָם עַל מִנְהַג הַמְּדִינָה הוּא סוֹמֵךְ׃

ו כָּל הַלּוֹקֵחַ סְתָם אֵינוֹ לוֹקֵחַ אֶלָּא הַדָּבָר הַשָּׁלֵם מִכָּל מוּם. וְאִם פֵּרֵשׁ הַמּוֹכֵר וְאָמַר עַל מְנָת שֶׁאֵין אַתָּה חוֹזֵר עָלַי בְּמוּם. הֲרֵי זֶה חוֹזֵר עַד שֶׁיְּפָרֵשׁ הַמּוּם שֶׁיֵּשׁ בְּמִמְכָּרוֹ וְיִמְחל הַלּוֹקֵחַ. אוֹ עַד שֶׁיֹּאמַר לוֹ כָּל מוּם שֶׁיִּמְצָא בְּמִקָּח זֶה הַפּוֹחֵת דָּמָיו עַד כָּךְ וְכָךְ קִבַּלְתִּי אוֹתוֹ. שֶׁהַמּוֹחֵל צָרִיךְ לֵידַע הַדָּבָר שֶׁיִּמְחל לוֹ בּוֹ וִיפָרֵשׁ אוֹתוֹ כְּמוֹ הַמְפָרֵשׁ בְּהוֹנָיָה:

ז הַמּוֹכֵר פָּרָה לַחֲבֵרוֹ וּמָנָה בָּהּ מוּמִין גְּלוּיִים וּמוּמִין שֶׁאֵין נִכָּרִין וְלֹא הָיָה בָּהּ מֵאוֹתָן הַמּוּמִין הַגְּלוּיִין שֶׁמָּנָה. וְנִמְצָא בָּהּ מוּם מֵאוֹתָן שֶׁאֵינָן נִכָּרִין הֲרֵי זֶה מִקַּח טָעוּת וְחוֹזֵר וְאַף עַל פִּי שֶׁפֵּרֵשׁ הַמּוּם שֶׁנִּמְצָא. שֶׁהֲרֵי הַלּוֹקֵחַ אוֹמֵר כְּשֶׁרָאִיתִי שֶׁאֵין בָּהּ אֶלּוּ הַמּוּמִין שֶׁנִּרְאִין שֶׁמָּנָה אָמַרְתִּי כָּךְ אֵין בָּהּ אֶלּוּ שֶׁאֵינָן נִרְאִין שֶׁמָּנָה. וְאֵינוֹ מְפָרֵשׁ מוּמִין אֵלּוּ אֶלָּא כְּדֵי לְהַשְׁבִּיחַ דַּעְתִּי:

ח כֵּיצַד. פָּרָה זוֹ עִוֶּרֶת הִיא חִגֶּרֶת הִיא נַשְׁכָנִית הִיא רַבְצָנִית הִיא. וְנִמְצֵאת רַבְצָנִית בִּלְבַד אוֹ נַשְׁכָנִית הֲרֵי זֶה מִקַּח טָעוּת. הָיוּ בָּהּ כָּל הַמּוּמִין שֶׁמָּנָה אֵין זֶה מִקַּח טָעוּת. וְכֵן אִם הָיְתָה חִגֶּרֶת וְנִמְצֵאת נַשְׁכָנִית אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ עִוֶּרֶת אֵין זֶה מִקַּח טָעוּת:

ט הֶרְאָה לוֹ הַמּוּם שֶׁיֵּשׁ בָּהּ וְאָמַר לוֹ מוּם זֶה יֵשׁ בָּהּ וּמוּם פְּלוֹנִי [וּמוּם פְּלוֹנִי] אַף עַל פִּי שֶׁאוֹתָן הַמּוּמִין שֶׁמָּנָה נִרְאִין וְנִמְצְאוּ בָּהּ כֻּלָּן אוֹ מִקְצָתָן אֵין זֶה מִקַּח טָעוּת:

י וְכֵן הַמּוֹכֵר שְׁפָחָה לַחֲבֵרוֹ וְאָמַר לוֹ גְּדֵמֶת הִיא חִגֶּרֶת הִיא סוּמָא הִיא שׁוֹטָה הִיא נִכְפֶּית הִיא וְלֹא הָיָה בָּהּ מוּם מֵאֵלּוּ הַמּוּמִין שֶׁמָּנָה וְנִמְצֵאת נִכְפֶּית הֲרֵי זֶה מִקַּח טָעוּת. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

יא מִכָּאן אֲנִי אוֹמֵר שֶׁהַמּוֹכֵר חֵפֶץ לַחֲבֵרוֹ בְּמֵאָה דִינָרִין וְאָמַר לוֹ חֵפֶץ זֶה אֵינוֹ שָׁוֶה אֶלָּא זוּז אֶחָד עַל מְנָת שֶׁאֵין לְךָ עָלַי אוֹנָאָה. הֲרֵי זֶה יֵשׁ לוֹ עָלָיו אוֹנָאָה שֶׁהֲרֵי אוֹמֵר כֵּיוָן שֶׁרָאִיתִי שֶׁאָמַר שֶׁאֵינוֹ שָׁוֶה אֶלָּא זוּז יָדַעְתִּי שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן אֶלָּא לְהַשְׁבִּיחַ דַּעְתִּי. עַד שֶׁיְּפָרֵשׁ כְּדֵי הַהוֹנָיָה שֶׁיֵּשׁ בְּמִקָּחוֹ בְּוַדַּאי אוֹ קָרוֹב לָהּ בִּכְדֵי שֶׁהַדַּעַת טוֹעָה. שֶׁהֲרֵי יָדַע בְּוַדַּאי הַדָּבָר שֶׁמְּחַל בּוֹ. וְכָזֶה רָאוּי לָדוּן:

יב הַמּוֹכֵר עֶבֶד אוֹ שִׁפְחָה. אֵין הַלּוֹקֵחַ יָכוֹל לְהַחְזִירוֹ מִפְּנֵי מוּמִין שֶׁאֵין מְבַטְּלִין אוֹתוֹ מִמְּלַאכְתּוֹ וְהֵן הַנִּקְרָאִין סְמְפוֹן. שֶׁאִם הָיָה זֶה סְמְפוֹן גָּלוּי כְּבָר רָאָהוּ. וְאִם אֵינוֹ נִרְאֶה כְּגוֹן שׁוּמָא בַּבָּשָׂר אוֹ נְשִׁיכַת כֶּלֶב אוֹ רֵיחַ הַפֶּה אוֹ הַחֹטֶם וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן הוֹאִיל וְאֵינוֹ מְבַטֵּלוֹ מִמְּלַאכְתּוֹ אֵינוֹ מַחְזִיר. שֶׁאֵין הָעֲבָדִים לְתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה אֶלָּא לִמְלָאכָה:

יג נִמְצָא בּוֹ שְׁחִין רַע. אוֹ חֹלִי הַמַּתִּישׁ אֶת כֹּחוֹ. אוֹ שֶׁהָיָה נִכְפֶּה אוֹ מְשֻׁעֲמָם. הֲרֵי זֶה מוּם מִפְּנֵי שֶׁמְּבַטֵּלוֹ מִמְּלַאכְתּוֹ. וְכֵן אִם נִמְצָא בּוֹ צָרַעַת וְכַיּוֹצֵא בָּהּ מִדְּבָרִים אֵלּוּ הַמְגֹאָלִים הֲרֵי זֶה מוּם. מִפְּנֵי שֶׁנַּפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם אוֹנֶנֶת מֵהֶם וְנִמְצָא שֶׁאֵינוֹ מִתְעַסֵּק לוֹ בִּמְלֶאכֶת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה. וְכֵן אִם נִמְצָא לִסְטִים מְזֻיָּן הֲרֵי זֶה מוּם הַמְאַבֵּד אֶת כֵּלּוֹ מִפְּנֵי שֶׁהַמֶּלֶךְ תּוֹפֵס אוֹתוֹ וְהוֹרְגוֹ. וְכֵן אִם נִמְצָא מֻכְתָּב לַמַּלְכוּת הֲרֵי זֶה מוּם וּמַחְזִירוֹ מִפְּנֵי שֶׁהַמֶּלֶךְ תּוֹפְשׂוֹ לִמְלַאכְתּוֹ בְּכָל עֵת שֶׁיִּרְצֶה. אֲבָל אִם נִמְצָא גַּנָּב אוֹ חוֹטֵף אוֹ גּוֹנֵב נְפָשׁוֹת. אוֹ בּוֹרֵחַ תָּמִיד. אוֹ זוֹלֵל וְסוֹבֵא וְכַיּוֹצֵא בִּדְבָרִים אֵלּוּ. אֵינוֹ יָכוֹל לְהַחְזִיר. שֶׁכָּל הָעֲבָדִים בְּחֶזְקַת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן כָּל הַדֵּעוֹת הָרָעוֹת אֶלָּא אִם כֵּן פֵּרֵשׁ.

פרק טז

א הַמּוֹכֵר זֵרְעוֹנֵי גִּנָּה שֶׁאֵין עַצְמָן שֶׁל זֵרְעוֹנִים נֶאֱכָל לַחֲבֵרוֹ וְלֹא צָמְחוּ חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן וּמַחֲזִיר לוֹ אֶת הַדָּמִים שֶׁלָּקַח מִמֶּנּוּ שֶׁחֻזְקָתָן לִזְרִיעָה. וְהוּא שֶׁלֹּא צָמְחוּ מֻחְמַת עַצְמָן אֲבָל אִם לָקְתָה הָאָרֶץ בְּבָרָד וְכַיּוֹצֵא בּוֹ אֵינוֹ חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן שֶׁמָּא מֻחְמַת הַבָּרָד לֹא צָמְחוּ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ב מָכַר לוֹ זֵרְעִים הַנֶּאֱכָלִין כְּגוֹן חִטִּים וּשְׂעוֹרִים וּזְרָעָן וְלֹא צָמְחוּ אֵינוֹ חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן. אֲפִלּוּ הָיָה זֶרַע פִּשְׁתָּן שׁוֹרֵב בְּנֵי אָדָם קוֹנִין אוֹתָהּ לִזְרִיעָה. הוֹאִיל וְאוֹכְלִין אוֹתָהּ אֵינוֹ חַיָּב בְּאַחֲרָיוּת זְרִיעָתוֹ. וְאִם הוֹדִיעוֹ שֶׁהוּא קוֹנֶה לִזֶּרַע חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן. וְהוּא הַדִּין לִדְבָרִים הַנִּמְכָּרִים לִרְפוּאָה וְלִצְבִיעָה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ג מִכָּאן אַתָּה לָמֵד שֶׁכָּל הַלּוֹקֵחַ מֵחֲבֵרוֹ מִקַּח וְהוֹדִיעוֹ שֶׁהוּא מוֹלִיכוֹ לִמְדִינָה פְּלוֹנִית לְמָכְרוֹ שָׁם וְאַחַר שֶׁהוֹלִיכוֹ לְשָׁם נִמְצָא בּוֹ מוּם. אֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר הַחֲזֵיר לִי מִקָּחִי לְכָאן. אֶלָּא מַחֲזִיר לוֹ אֶת הַדָּמִים וְהַמּוֹכֵר מְטַפֵּל לְהָבִיא מִמְכָּרוֹ אוֹ לְמָכְרוֹ שָׁם. וַאֲפִלּוּ אָבַד אוֹ נִגְנַב אַחַר שֶׁהוֹדִיעוֹ הֲרֵי הוּא בִּרְשׁוּת מוֹכֵר. אֲבָל אִם לֹא הוֹדִיעוֹ שֶׁמּוֹלִיכוֹ לִמְדִינָה אַחֶרֶת וְהוֹלִיכוֹ וְנִמְצָא שָׁם בּוֹ מוּם הֲרֵי זֶה בִּרְשׁוּת לוֹקֵחַ עַד שֶׁיַּחְזִיר הַמִּקָּח בְּמוּמוֹ לַמּוֹכֵר:

ד הַלּוֹקֵחַ מִקָּח וְנִמְצָא בּוֹ מוּם וְאַחַר כָּךְ אָבַד אוֹ נִגְנַב הֲרֵי הוּא בִּרְשׁוּת הַלּוֹקֵחַ עַד שֶׁיַּחְזִיר הַמִּקָּח לַמּוֹכֵר. וְאִם הִתְלִיעַ וְנִפְסַד מֵחֲמַת אֹרֶךְ הַזְּמַן הֲרֵי זֶה בִּרְשׁוּת הַמּוֹכֵר. וְאִם הָיָה לוֹ לְהוֹדִיעַ לַמּוֹכֵר וְלֹא הוֹדִיעוֹ הֲרֵי זֶה בִּרְשׁוּת לוֹקֵחַ:

ה הַמּוֹכֵר שׁוֹר לַחֲבֵרוֹ וְנִמְצָא נִגָּח יָכוֹל לוֹמַר לוֹ לִשְׁחִיטָה מְכַרְתִּיו לְךָ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁהָיָה הַלּוֹקֵחַ קוֹנֶה לִשְׁחִיטָה וְלַחֲרִישָׁה. אֲבָל אִם הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא קוֹנֶה לַחֲרִישָׁה בִּלְבַד הֲרֵי זֶה מִקַּח טָעוּת וְחוֹזֵר. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ו הַמּוֹכֵר בְּהֵמָה לַחֲבֵרוֹ לִטְבִיחָה וּשְׁחָטָהּ וְנִמְצֵאת טְרֵפָה. אִם נוֹדַע בְּוַדַּאי שֶׁהָיְתָה טְרֵפָה כְּשֶׁלְּקָחָהּ הֲרֵי זֶה מַחְזִיר לוֹ אֶת הַשְּׁחוּטָה וְיַחְזִיר הַמּוֹכֵר אֶת הַדָּמִים. מִכָּאן אַתָּה לָמֵד שֶׁהַמּוֹכֵר דָּבָר שֶׁהָיָה מוּם בְּמִכְרוֹ וְעָשָׂה בּוֹ הַלּוֹקֵחַ מוּם אַחֵר קֹדֶם שֶׁיִּוָּדַע לוֹ הַמּוּם הָרִאשׁוֹן. אִם עָשָׂה דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לַעֲשׂוֹתוֹ כְּגוֹן זֶה שֶׁשָּׁחַט אֶת הַטְּרֵפָה פָּטוּר. וְאִם שָׁנָה וְעָשָׂה מוּם אַחֵר קֹדֶם שֶׁיִּוָּדַע לוֹ הַמּוּם [הָרִאשׁוֹן] מַחְזִיר הַמִּקַּח לִבְעָלָיו וּמְשַׁלֵּם דְּמֵי הַמּוּם שֶׁעָשָׂה:

ז קָנָה בֶּגֶד וּקְרָעוֹ לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ חָלוּק וְאַחַר כָּךְ נוֹדַע הַמּוּם מֵחֲמַת הַקְּרִיעָה מַחְזִיר לוֹ אֶת הַקְּרָעִים. תְּפָרוֹ וְאַחַר כָּךְ נוֹדַע הַמּוּם. אִם הִשְׁבִּיחַ נוֹטֵל שָׁבַח הַתְּפִירָה מִן הַמּוֹכֵר. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ח הַמּוֹכֵר קַרְקַע לַחֲבֵרוֹ וְאָכַל פֵּרוֹתֶיהָ וּלְאַחַר זְמַן נִרְאֶה לוֹ בָּהּ מוּם. אִם רָצָה לְהַחְזִיר קַרְקַע לַבְּעָלִים מַחְזִיר כָּל הַפֵּרוֹת שֶׁאָכַל. וְאִם הָיָה חָצֵר וְדָר בּוֹ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ שָׂכָר:

ט הַמּוֹכֵר דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מוּם שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה וְאָבַד הַמִּקַּח מֵחֲמַת אוֹתוֹ הַמּוּם הֲרֵי זֶה מַחְזִיר אֶת הַדָּמִים:

י [כֵּיצַד]. הַמּוֹכֵר שׁוֹר לַחֲבֵרוֹ שֶׁאֵין לוֹ טוֹחֲנוֹת וְהִנִּיחוֹ הַלּוֹקֵחַ עִם הַבָּקָר שֶׁלּוֹ וְהָיָה מַנִּיחַ הַמַּאֲכָל לִפְנֵי כֻּלָּן וְאוֹכְלִין וְלֹא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה אֵינוֹ אוֹכֵל עַד שֶׁמֵּת בָּרָעָב. הֲרֵי זֶה מַחְזִיר לוֹ אֶת הַנִּבְלָה וְיַחְזִיר זֶה אֶת הַדָּמִים. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

יא הָיָה הַמּוֹכֵר סַרְסוּר שֶׁלּוֹקֵחַ מִזֶּה וּמוֹכֵר לָזֶה וְאֵינוֹ מַשְׁהֶה הַמִּקַּח עִמּוֹ וְלֹא יָדַע בְּמוּם זֶה. הֲרֵי הַסַּרְסוּר נִשְׁבָּע שְׁבוּעַת הֶסֵת שֶׁלֹּא יָדַע בְּמוּם זֶה וְיִפָּטֵר. מִפְּנֵי שֶׁהָיָה עַל הַלּוֹקֵחַ לִבְדֹּק הַשּׁוֹר בִּפְנֵי עַצְמוֹ וּלְהַחְזִירוֹ לוֹ קֹדֶם שֶׁיָּמוּת וְיִהְיֶה הַסַּרְסוּר מַחְזִירוֹ עַל הַמּוֹכֵר הָרִאשׁוֹן. הוֹאִיל וְלֹא עָשָׂה הוּא הַלּוֹקֵחַ הִפְסִיד עַל עַצְמוֹ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

יב הַשּׁוֹחֵט אֶת הַבְּכוֹר וּמְכָרוֹ וְנוֹדַע שֶׁלֹּא הֶרְאָהוּ לְמֻמְחֶה מַה שֶּׁאָכַל אָכַל וְיַחְזִיר לוֹ הַדָּמִים. וְהַנִּשְׁאָר מִן הַבָּשָׂר בְּיַד הַלָּקוֹחוֹת יְקַבֵּל וְיַחְזִיר לָהֶם אֶת הַדָּמִים. וְכֵן הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפָּרָה וּמְכָרָהּ וְנוֹדַע שֶׁהִיא טְרֵפָה. מַה שֶּׁאָכַל אָכַל וְיַחְזִיר לוֹ אֶת הַדָּמִים וּמַה שֶּׁלֹּא אָכַל יַחְזִיר אֶת הַבָּשָׂר לַטַּבָּח וְיַחְזִיר לוֹ אֶת הַדָּמִים:

יג מָכַר הַלּוֹקֵחַ בָּשָׂר זֶה שֶׁל טְרֵפָה לְנָכְרִים. אוֹ שֶׁהֶאֱכִילוֹ לַכְּלָבִים. יְחַשֵּׁב עִם הַטַּבָּח עַל דְּמֵי הַטְּרֵפָה וְיַחְזִיר לוֹ הַטַּבָּח אֶת הַמּוֹתָר. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

יד הַמּוֹכֵר בָּשָׂר לַחֲבֵרוֹ וְנִמְצָא בְּשַׂר בְּכוֹר. פֵּרוֹת וְנִמְצְאוּ טְבָלִים. יַיִן וְנִמְצָא יֵין נֶסֶךְ. מַה שֶּׁאָכַל אָכַל וְיַחְזִיר לוֹ אֶת הַדָּמִים. וְכֵן כָּל הַמּוֹכֵר דָּבָר שֶׁאָסוּר לְאָכְלוֹ מִן הַתּוֹרָה כָּךְ הוּא דִּינוֹ. בֵּין שֶׁהָיָה אִסּוּרוֹ בְּכָרֵת בֵּין שֶׁהָיָה אִסּוּרוֹ בְּלָאו בִּלְבַד. אֲבָל הַמּוֹכֵר דָּבָר לַחֲבֵרוֹ שֶׁאִסּוּר אֲכִילָתוֹ מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים. אִם הָיוּ הַפֵּרוֹת קַיָּמִין מַחְזִיר אֶת הַפֵּרוֹת וְנוֹטֵל אֶת דָּמָיו. וְאִם אָכָלָן אָכַל וְאֵין הַמּוֹכֵר מַחְזִיר לוֹ כְּלוּם. וְכָל אִסּוּרֵי הֲנָיָה בֵּין מִדִּבְרֵי תוֹרָה בֵּין מִדִּבְרֵיהֶם מַחְזִיר אֶת הַדָּמִים וְאֵין בָּהֶן דִּין מְכִירָה כְּלָל:

פרק יז

א אַרְבַּע מִדּוֹת בְּמוֹכְרִין. מָכַר לוֹ חִטִּים יָפוֹת וְנִמְצְאוּ רָעוֹת הַלּוֹקֵחַ יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ וְלֹא הַמּוֹכֵר. רָעוֹת וְנִמְצְאוּ יָפוֹת הַמּוֹכֵר יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ וְלֹא הַלּוֹקֵחַ. רָעוֹת וְנִמְצְאוּ רָעוֹת יָפוֹת וְנִמְצְאוּ יָפוֹת אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן יָפוֹת שֶׁאֵין לְמַעְלָה מֵהֶן וְלֹא רָעוֹת שֶׁאֵין לְמַטָּה מֵהֶן וַהֲרֵי יֵשׁ שָׁם הוֹנָיָה שְׁתוּת אֵין אֶחָד מֵהֶם יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ אֶלָּא קָנָה וּמַחֲזִיר אוֹנָאָה:

ב אֲבָל הַמּוֹכֵר חִטִּים שַׂחְמָתִית וְנִמְצֵאת לְבָנָה. לְבָנָה וְנִמְצָא שַׂחְמָתִית. עֲצִים שֶׁל זַיִת וְנִמְצְאוּ שֶׁל שִׁקְמָה. שֶׁל שִׁקְמָה וְנִמְצְאוּ שֶׁל זַיִת. יַיִן וְנִמְצָא חֹמֶץ. חֹמֶץ וְנִמְצָא יַיִן. כָּל אֶחָד מֵהֶן יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ. שֶׁאֵין זֶה הַמִּין שֶׁאָמַר שֶׁימְכֹּר לוֹ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ג הַמּוֹכֵר יַיִן לַחֲבֵרוֹ וּנְתָנוֹ הַלּוֹקֵחַ בְּקַנְקַנָּיו וְהֶחְמִיץ מִיָּד אֵינוֹ חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁאָמַר לוֹ לְתַבְשִׁיל אֲנִי צָרִיךְ לוֹ. וְאִם יָדַע שֶׁיֵּינוֹ מַחְמִיץ הֲרֵי זֶה מִקַּח טָעוּת. מָכַר לוֹ יַיִן וַהֲרֵי הוּא בְּקַנְקַנָּיו שֶׁל מוֹכֵר וְהֶחְמִיץ. אִם אָמַר לוֹ לְמִקְפָּה אֲנִי צָרִיךְ וְהֶחְמִיץ מַחְזִיר וְאוֹמֵר לוֹ הֲרֵי יֵינְךָ וְקַנְקַנְּךָ שֶׁאֲנִי לֹא קָנֵיתִי לִשְׁתּוֹתוֹ אֶלָּא לְבַשֵּׁל מְעַט מְעַט. וְאִם לֹא אָמַר לְמִקְפָּה הוּא אֵינוֹ יָכוֹל לְהַחְזִיר. שֶׁהֲרֵי אוֹמֵר לוֹ לָמָּה לֹא שָׁתִיתָ אוֹתוֹ. וְלֹא הָיָה לְךָ לַשְׁהוֹתוֹ עַד שֶׁיַּחְמִיץ:

ד הַמּוֹכֵר חָבִית שֶׁל שֵׂכָר לַחֲבֵרוֹ וְהֶחְבִית שֶׁל מוֹכֵר וְהֶחְמִיצָה בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים הָרִאשׁוֹנִים. הֲרֵי זֶה בִּרְשׁוּת הַמּוֹכֵר וּמַחֲזִיר אֶת הַדָּמִים. מִכָּאן וְאֵילָךְ בִּרְשׁוּת הַלּוֹקֵחַ:

ה הַמּוֹכֵר חָבִית שֶׁל יַיִן לַחֲבֵרוֹ כְּדֵי לְמָכְרָהּ מִעַט מִעַט וְהֶחְמִיצָה בְּמַחֲצִיתָהּ אוֹ בִּשְׁלִישָׁהּ חוֹזֶרֶת לַמּוֹכֵר. וְאִם שִׁנָּה הַלּוֹקֵחַ הַנֶּקֶב שֶׁלָּהּ אוֹ שֶׁהִגִּיעַ יוֹם הַשּׁוּק וְשָׁהָה וְלֹא מָכַר הֲרֵי הִיא בִּרְשׁוּת הַלּוֹקֵחַ. וְכֵן הַמְקַבֵּל חָבִית שֶׁל יַיִן מֵחֲבֵרוֹ כְּדֵי לְהוֹלִיכָהּ לְמָקוֹם פְּלוֹנִי לְמָכְרָהּ שָׁם וְקִדֵּם שֶׁהִגִּיעַ שָׁם הוּזַל הַיַּיִן אוֹ הֶחְמִיצָה הֲרֵי זֶה בִּרְשׁוּת הַמּוֹכֵר. מִפְּנֵי שֶׁהֶחָבִית וְהַיַּיִן שֶׁלּוֹ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ו הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ יַיִן מְבֻשָּׁם אֲנִי מוֹכֵר לְךָ חַיָּב לְהַעֲמִיד לוֹ עַד עֶצֶרֶת. אָמַר לוֹ יַיִן יָשָׁן אֲנִי מוֹכֵר לְךָ נוֹתֵן לוֹ מִשֶּׁל שָׁנָה שֶׁעָבְרָה. מְיֻשָּׁן מִשֶּׁל שָׁלֹשׁ שָׁנִים. וְצָרִיךְ שֶׁיַּעֲמֹד וְלֹא יַחְמִיץ עַד הֶחָג. וּבְמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מִנְהָג יָדוּעַ הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה:

ז הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ מַרְתֵּף זֶה שֶׁל יַיִן אֲנִי מוֹכֵר לְךָ לְמִקְפֶּה. אוֹ שֶׁמָּכַר לוֹ מַרְתֵּף שֶׁל יַיִן סְתָם. הֲרֵי הַלּוֹקֵחַ מְקַבֵּל עָלָיו עֲשָׂרָה קַנְקַנִּים בְּכָל מֵאָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה יֵינָם טוֹב אֶלָּא כְּבָר הִתְחִיל לְהִשְׁתַּנּוֹת. יֶתֶר עַל זֶה לֹא יְקַבֵּל:

ח אָמַר לוֹ מַרְתֵּף שֶׁל יַיִן אֲנִי מוֹכֵר לְךָ לְמִקְפֶּה. אוֹ שֶׁאָמַר לוֹ חָבִית שֶׁל יַיִן אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. נוֹתֵן לוֹ יַיִן שֶׁכֻּלּוֹ יָפֶה וְרָאוּי לְתַבְשִׁיל. אָמַר לוֹ מַרְתֵּף זֶה שֶׁל יַיִן נוֹתֵן לוֹ יַיִן הַנִּמְכָּר בַּחֲנוּת שֶׁהֲרֵי הוּא בֵּינוֹנִי לֹא רַע וְלֹא יָפֶה. אָמַר לוֹ מַרְתֵּף זֶה אֲנִי מוֹכֵר לְךָ וְלֹא הִזְכִּיר יַיִן אֲפִלּוּ כֻּלּוֹ חֹמֶץ הִגִּיעוֹ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ט הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ עֲרֵבָה שֶׁל עֵץ אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. אוֹ קוֹרַת בֵּית הַבַּד אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. אֵינוֹ נוֹתֵן לוֹ עֵץ שֶׁרָאוּי לַחְפּוֹר בּוֹ עֲרֵבָה. אוֹ קוֹרָה שֶׁרָאוּי לִקְרוֹת בֵּית הַבַּד. אֶלָּא עֲרֵבָה בְּצוּרָתָהּ אוֹ קוֹרוֹת בֵּית הַבַּד בְּצוּרָתָם. שֶׁכָּל הָרוֹאֶה אוֹמֵר זוֹ עֲרֵבָה אוֹ זוֹ קוֹרַת בֵּית הַבַּד. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

פרק יח

א אָסוּר לְרַמּוֹת אֶת בְּנֵי אָדָם בְּמֶקַח וּמִמְכָּר אוֹ לְגָנֹב אֶת דַּעְתָּם. וְאֶחָד עוֹבֵד כּוֹכָבִים וְאֶחָד יִשְׂרָאֵל שָׁוִים בְּדָבָר זֶה. הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ בְּמִמְכָּרוֹ מוּם יוֹדִיעוֹ לַלּוֹקֵחַ. וַאֲפִלּוּ לִגְנֹב דַּעַת הַבְּרִיּוֹת בִּדְבָרִים אָסוּר:

ב אֵין מְפַרְכְּסִין אֶת הָאָדָם וְלֹא אֶת הַבְּהֵמָה וְלֹא אֶת הַכֵּלִים הַיְשָׁנִים כְּדֵי שֶׁיֵּרָאוּ כַּחֲדָשִׁים. אֲבָל מְפַרְכְּסִין הַחֲדָשִׁים כְּגוֹן שֶׁיָּשׁוּף וְיגַהֵץ וְיַיפֶּה כָּל צָרְכָּיו:

ג אֵין מְשַׁרְבְּטִין אֶת הָאָדָם בְּמַיִם שֶׁל חֲזָרִין וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן כְּדֵי שֶׁיִּתְפַּח וְיֵרָאוּ פָּנָיו שְׁמֵנִים. וְלֹא צוֹבְעִין אֶת הַפָּנִים בְּשָׁרָק וְכַיּוֹצֵא בּוֹ. וְלֹא נוֹפְחִין אֶת הַקְּרָבַיִם וְלֹא שׁוֹרִין אֶת הַבָּשָׂר בְּמַיִם. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בִּדְבָרִים אֵלּוּ אָסוּרִין. וְאֵין מוֹכְרִין בְּשַׂר נְבֵלָה לְנָכְרִי בִּכְלַל שְׁחוּטָה אַף עַל פִּי שֶׁהַנִּבְלָה אֲצִלּוֹ כִּשְׁחוּטָה:

ד מֻתָּר לָבֹר אֶת הַגְּרִיסִין אֲבָל לֹא עַל פִּי הַמִּגּוּרָה. שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא כְּגוֹנֵב אֶת הָעַיִן וִידַמֶּה שֶׁהוּא הַכֹּל בָּרוּר. וּמֻתָּר לְחֻנָּנֵי לְחַלֵּק קְלָיוֹת וֶאֱגוֹזִים לְתִינוֹקוֹת וְלִשְׁפָחוֹת כְּדֵי לְהַרְגִּילָן לָבוֹא אֲצָלוֹ. וּפוֹחֵת מִשַּׁעַר שֶׁבַּשּׁוּק כְּדֵי לְהַרְבּוֹת בְּמַקִּיפִין מִמֶּנּוּ. וְאֵין בְּנֵי הַשּׁוּק יְכוֹלִין לְעַכֵּב עָלָיו וְאֵין בָּזֶה גְּנֵבַת הַדַּעַת:

ה אֵין מְעָרְבִין פֵּרוֹת בְּפֵרוֹת אֲפִלּוּ חֲדָשִׁים בַּחֲדָשִׁים. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר יְשָׁנִים בַּחֲדָשִׁים. אֲפִלּוּ הַיְשָׁנִים בְּיֹקֶר וְהַחֲדָשִׁים בְּזוֹל. מִפְּנֵי שֶׁהַלּוֹקֵחַ רוֹצֶה לְיַשְּׁנָן. בְּיַיִן הוּא שֶׁהִתִּירוּ לְעָרֵב קָשֶׁה בְּרַךְ בֵּין הַגִּוּוֹת בִּלְבַד מִפְּנֵי שֶׁמַּשְׁבִּיחוֹ. וְאִם הָיָה טַעֲמוֹ נִכָּר מֻתָּר לְעָרֵב בְּכָל מָקוֹם. שֶׁכָּל דָּבָר הַנִּכָּר טַעְמוֹ מַרְגִּישׁ הַלּוֹקֵחַ וּלְפִיכָךְ מֻתָּר לְעָרֵב אוֹתוֹ:

ו אֵין מְעָרְבִין מַיִם בְּיַיִן. וּמִי שֶׁנִּתְעָרֵב לוֹ מַיִם בְּיֵינוֹ לֹא יִמְכְּרֶנּוּ בַּחֲנוּת אֶלָּא אִם כֵּן מוֹדִיעוֹ. וְלֹא לְתַגָּר אַף עַל פִּי שֶׁמּוֹדִיעוֹ, שֶׁמִּרְמֶה בּוֹ אֲחֵרִים. וּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְהַטִּיל מַיִם בְּיַיִן יַטִּיל. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה בֵּין הַגִּוּוֹת:

ז הַתַּגָּר נוֹטֵל מֵחֲמֵשׁ גִּוּוֹת וְנוֹתֵן לְתוֹךְ פִּיטָם אֶחָד. מֵחֲמֵשׁ גֶּרָנוֹת וְנוֹתֵן לְתוֹךְ מְגוּרָה אַחַת. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן לְעָרֵב:

ח אָסוּר לְעָרֵב שְׁמָרִים בְּיַיִן בֵּין בְּשֶׁמֶן וַאֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא. וַאֲפִלּוּ שְׁמָרִים שֶׁל אֲמֶשׁ בְּשִׁמְרִים שֶׁל יוֹם אָסוּר. אֲבָל אִם עֵרָה הַיַּיִן מִכְּלִי אֶל כְּלִי נוֹתֵן שְׁמָרָיו לְתוֹכוֹ:

ט הַמּוֹכֵר לַחֲבֵרוֹ שֶׁמֶן מְזֻקָּק אֵינוֹ מְקַבֵּל שְׁמָרִים. מָכַר לוֹ שֶׁמֶן סְתָם מְקַבֵּל לוֹג וּמֻחְצָה שְׁמָרִים לְכָל מֵאָה לוֹג. וּמְקַבֵּל בִּשְׁאָר שְׁמָרִים שֶׁמֶן עָכוּר הָעוֹלֶה לְמַעְלָה עַל פְּנֵי הַשֶּׁמֶן יֶתֶר עַל הַשְּׁמָרִים הַיְרוּעִים בְּאוֹתוֹ מָקוֹם:

י בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁנָּתַן לוֹ מָעוֹת בְּתִשְׁרֵי שֶׁהַשֶּׁמֶן עָכוּר. וְלָקַח הַשֶּׁמֶן בְּנִיסָן כְּמִדַּת תִּשְׁרֵי שֶׁהִיא גְּדוֹלָה מִפְּנֵי אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶן הַקּוֹפֶה לְמַעְלָה. אֲבָל אִם לָקַח בְּמִדַּת נִיסָן שֶׁהִיא קְטַנָּה מִפְּנֵי שֶׁכְּבָר צָלַל הַשֶּׁמֶן אֵינוֹ מְקַבֵּל אֶלָּא הַשְּׁמָרִים בִּלְבַד:

יא הַמּוֹכֵר חִטִּים לַחֲבֵרוֹ מְקַבֵּל עָלָיו רֹבַע קִטְנִית לְכָל סְאָה. שְׂעוֹרִים מְקַבֵּל עָלָיו רֹבַע נִישׁוֹבוֹת לְכָל סְאָה. עֲדָשִׁים מְקַבֵּל עָלָיו רֹבַע עַפְרוּרִית לִסְאָה. תְּאֵנִים מְקַבֵּל עָלָיו עֶשֶׂר מַתְלִיעוֹת לְכָל מֵאָה. מָכַר לוֹ שְׁאָר פֵּרוֹת מְקַבֵּל עָלָיו רֹבַע טְנוּפוֹת לְכָל סְאָה. נִמְצָא מֵהֶן יֶתֶר עַל הַשִּׁעוּרִים הָאֵלּוּ כָּל שֶׁהוּא יְנַפֶּה אֶת הַכֹּל

וְיִתֵּן לוֹ פֵּרוֹת מְנַפִּין וּבְרוּרִין שֶׁאֵין בָּהֶן כְּלוּם׃

יב וְאֵין כָּל אֵלּוּ הַדְּבָרִים אֲמוּרִים אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁאֵין לָהֶם מִנְהָג אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מִנְהָג הַכֹּל כְּמִנְהָג הַמְּדִינָה׃

יג יֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁיִּהְיוּ כָּל פֵּרוֹת מְנַקִּים וּבְרוּרִים מִכָּל דָּבָר. וְשֶׁיִּהְיוּ הַיֵּינוֹת וְהַשְּׁמָנִים צְלוּלִין. וְלֹא יִמְכְּרוּ הַשְּׁמָרִים כְּלָל. וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁנָּהֲגוּ אֲפִלּוּ הָיוּ בָּהֶן מֻחֲצָה שְׁמָרִים. אוֹ שֶׁהָיוּ בְּפֵרוֹת מֻחֲצָה עָפָר אוֹ תֶּבֶן אוֹ מִין אַחֵר יְקָכֵר כְּמוֹת שֶׁהוּא. לְפִיכָךְ הַבּוֹרֵר צְרוֹר מִתּוֹךְ גָּרְנוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי חִטִּים כְּשֶׁעוּר צְרוֹר שֶׁבֵּרֵר. שֶׁאִלּוּ הִנִּיחוֹ הָיָה נִמְכָּר בְּמַדַּת חִטִּים. וְאִם תֹּאמַר יַחְזִירֶנּוּ חֲרֵי אָמְרוּ אָסוּר לְעָרֵב כָּל שֶׁהוּא׃

יד הַמּוֹכֵר קַנְקַנִּים בַּשָּׁרוֹן בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מִנְהָג מְקֻבָּל לְכָל מֵאָה עֲשָׂרָה פִּיטָסוֹת. וְהוּא שֶׁיִּהְיוּ נָאוֹת וַעֲשׂוּיוֹת בְּגָפְרִית׃

פרק יט

א אָסוּר לַמּוֹכֵר לִמְכֹּר לַחֲבֵרוֹ קַרְקַע אוֹ מִטַּלְטְלִין שֶׁיֵּשׁ בָּהּ עֲסִיקִין וְיֵשׁ בָּהּ דִּין עַד שֶׁיּוֹדִיעוֹ. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהָאַחֲרָיוּת עָלָיו אֵין אָדָם רוֹצֶה שֶׁיִּתֵּן מְעוֹתָיו וְיוֹרֵד לְדִין וְיִהְיֶה נִתְבָּע מֵאֲחֵרִים׃

ב הַמּוֹכֵר קַרְקַע לַחֲבֵרוֹ וְאַחַר שֶׁקָּנָה הַלּוֹקֵחַ בְּאֶחָד מִן הַדְּרָכִים שֶׁקּוֹנִין בָּהֶן קֹדֶם שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ יָצָא עָלָיו מְעֲרַעֲרִין. חֲרֵי זֶה יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ. שֶׁאֵין לְךָ מוּם גָּדוֹל מִזֶּה שֶׁעֲדַיִן לֹא נֶהֱנָה בּוֹ וּבָאוּ הַתּוֹבְעִין. לְפִיכָךְ יִבָּטֵל הַמֶּקַח וְיַחְזִיר הַמּוֹכֵר אֶת הַדָּמִים וְיַעֲשֶׂה דִּין עִם הַמְּעַרְעְרִין. וְאִם נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ הַלּוֹקֵחַ כָּל שֶׁהוּא וַאֲפִלּוּ דָּשׁ הַמֵּצַר שֶׁלָּהּ וְעֵרְבוֹ עִם הָאָרֶץ אֵינוֹ יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ אֶלָּא עוֹשֶׂה דִּין עִם הַמְּעַרְעְרִין. וְאִם הוֹצִיאוּ מִיָּדוֹ בְּדִין יַחְזֹר עַל הַמּוֹכֵר כְּדִין כָּל הַנִּטְרָפִין׃

ג כָּל הַמּוֹכֵר קַרְקַע אוֹ עֶבֶד אוֹ שְׁאָר מִטַּלְטְלִין חֲרֵי זֶה חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן. כֵּיצַד. אִם הוֹצִיא הַמֻּקָּח מִיַּד הַלּוֹקֵחַ מֵחֲמַת הַמּוֹכֵר. חוֹזֵר הַלּוֹקֵחַ וְנוֹטֵל כָּל הַדָּמִים שֶׁנָּתַן מִן הַמּוֹכֵר שֶׁחֲרֵי נִלְקָח הַמֻּקָּח מֵחֲמָתוֹ. כָּךְ הַדִּין בְּכָל מִמְכָּר אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא פֵּרֵשׁ הַלּוֹקֵחַ דָּבָר זֶה אֶלָּא קָנָה סְתָם. אֲפִלּוּ מָכַר הַקַּרְקַע בִּשְׁטָר וְלֹא הִזְכִּיר בּוֹ הָאַחֲרָיוּת חֲרֵי זֶה חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן. שֶׁאַחֲרָיוּת שֶׁלֹּא נִזְכַּר טָעוּת סוֹפֵר הוּא׃

ד בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהוֹצִיא הַמֻּקָּח מִיַּד הַלּוֹקֵחַ בְּבֵית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל. כְּגוֹן שֶׁהָיָה הַמֻּקָּח מְטַלְטְלִין וְהָיוּ גְּנוּבִין אוֹ גְּזוּלִין אוֹ שֶׁהָיְתָה הַקַּרְקַע גְּזוּלָה. אוֹ שֶׁבָּא בַּעַל חוֹב שֶׁל מוֹכֵר וּטְרָפָהּ מִיַּד הַלּוֹקֵחַ וְהַכֹּל בְּבֵית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל. אֲבָל אִם הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים הוּא שֶׁהוֹצִיא הַמֻּקָּח מִן הַלּוֹקֵחַ בֵּין בְּדִין הַמֶּלֶךְ בֵּין בְּעַרְכָּאוֹת שֶׁלָּהֶן. אֵין הַמּוֹכֵר חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁהָעוֹבֵד כּוֹכָבִים טוֹעֵן שֶׁהַמּוֹכֵר גָּנַב חֵפֶץ זֶה אוֹ גְּזָלָהּ מִמֶּנּוּ וְהֵבִיא עֵדֵי עַכּוּ״ם עַל כָּךְ אֵין הַמּוֹכֵר חַיָּב כְּלוּם. שֶׁזֶּה אֹנֶס הוּא וְאֵין הַמּוֹכֵר חַיָּב בְּאַחֲרָיוּת אֹנֶס׃

ה הַמּוֹכֵר קַרְקַע לַחֲבֵרוֹ וְהִתְנָה עִמּוֹ שֶׁכָּל אֹנֶס שֶׁיִּוָּלֵד בְּקַרְקַע זֶה יִהְיֶה חַיָּב לְשַׁלֵּם. אֲפִלּוּ בָּא עַכּוּ״ם וּגְזָלָהּ מֵחֲמַת הַמּוֹכֵר חַיָּב לְשַׁלֵּם. אֲבָל אִם נִפְסַק הַנָּהָר שֶׁהָיָה מַשְׁקֶה אוֹתָהּ. אוֹ שֶׁחָזַר הַנָּהָר לַעֲבֹר בְּתוֹכָהּ וְנַעֲשֵׂית בְּרֵכָה. אוֹ שֶׁבָּאָה זְוָעָה וְהִשְׁחִיתָה אוֹתָהּ. חֲרֵי זֶה פָּטוּר. שֶׁאִלּוּ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן אֹנֶס שֶׁאֵינוֹ מָצוּי הוּא וְלֹא עָלָה עַל לֵב הַמּוֹכֵר דְּבַר זֶה הַפֶּלֶא בְּעֵת שֶׁהִתְנָה. וְכָל אֹנֶס שֶׁאֵינוֹ מָצוּי אֵינוֹ בִּכְלַל הַתְּנַאי הַזֶּה׃

ו וְהוּא הַדִּין לְכָל תְּנַאי מָמוֹן שֶׁאוֹמְדִין דַּעַת הַמַּתְנֶה וְאֵין כּוֹלְלִין בְּאוֹתוֹ הַתְּנַאי אֶלָּא דְּבָרִים הַיְדוּעִין שֶׁבִּכְלָלָן הָיָה הַתְּנַאי וְהֵם שֶׁהָיוּ בְּדַעַת הַמַּתְנֶה בִּשְׁעַת שֶׁהִתְנָה׃

ז מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁשָּׂכַר מַלָּחִים לְהָבִיא שִׁמְשְׁמִין לְמָקוֹם פְּלוֹנִי. וְהִתְנָה עִמָּהֶם שֶׁהֵן חַיָּבִין בְּכָל אֹנֶס שֶׁיֵּאָרַע לָהֶם עַד שֶׁיַּגִּיעוּ הַשִּׁמְשְׁמִין לְמָקוֹם פְּלוֹנִי. וְנִפְסַק הַנָּהָר שֶׁהָיוּ מוֹלִיכִין בּוֹ. וְאָמְרוּ חֲכָמִים זֶה אֹנֶס שֶׁאֵינוֹ מָצוּי וְאֵין חַיָּבִין לְהוֹלִיךְ שִׁמְשְׁמִין אֵלּוּ עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה עַד אוֹתוֹ מָקוֹם. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

ח הַמּוֹכֵר קַרְקַע לַחֲבֵרוֹ וְהִתְנָה הַמּוֹכֵר שֶׁלֹּא יִהְיֶה עָלָיו אַחֲרָיוּת. אֲפִלּוּ נוֹדַע בְּוַדַּאי שֶׁזּוֹ הָאָרֶץ גְּזוּלָה וְיָצְאַת מִיַּד הַלּוֹקֵחַ. אֵין הַמּוֹכֵר חַיָּב כְּלוּם. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם בָּא בַּעַל חוֹב וּטְרָפָהּ שֶׁאֵינוֹ מַחְזִיר לוֹ כְּלוּם. שֶׁכָּל תְּנַאי שֶׁבְּמָמוֹן קַיָּם׃

ט רְאוּבֵן שֶׁמָּכַר שָׂדֶה לְשִׁמְעוֹן שֶׁלֹּא בְּאַחֲרָיוּת. וּבָא לֵוִי וְהוֹצִיאָהּ מִיַּד שִׁמְעוֹן. אִם רָצָה רְאוּבֵן לַעֲשׂוֹת דִּין עִם לֵוִי עוֹשֶׂה. וְאֵין יָכוֹל לֵוִי לוֹמַר לוֹ מַה לִּי וּלְךָ וַחֲרֵי אֵין עָלֶיךָ אַחֲרָיוּת. שֶׁחֲרֵי רְאוּבֵן אוֹמֵר לוֹ אֵין רְצוֹנִי שֶׁיִּהְיֶה לְשִׁמְעוֹן תַּרְעֹמֶת עָלַי שֶׁחֲרֵי הִפְסִיד בִּגְלָלִי׃

י רְאוּבֵן שֶׁמָּכַר שָׂדֶה לְשִׁמְעוֹן שֶׁלֹּא בְּאַחֲרָיוּת וְחָזַר וּלְקָחָהּ מִשִּׁמְעוֹן בְּאַחֲרָיוּת. וּבָא בַּעַל חוֹב שֶׁל רְאוּבֵן לִטְרֹף אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ. אֵינוֹ יָכוֹל לַחְזֹר עַל שִׁמְעוֹן. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא קִבֵּל עָלָיו אַחֲרָיוּת לְשִׁמְעוֹן אַחֲרָיוּת עַצְמוֹ קִבֵּל שֶׁלֹּא יִהְיֶה הוּא הַמּוֹכֵר וְהוּא הַמּוֹצִיא לְעַצְמוֹ. אֲבָל אִם בָּא בַּעַל חוֹב שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִיהֶם וּטְרָפָהּ מִיַּד רְאוּבֵן. חוֹזֵר בְּכָל הַדָּמִים עַל שִׁמְעוֹן. מִפְּנֵי שֶׁשִּׁמְעוֹן קִבֵּל לוֹ הָאַחֲרָיוּת וּרְאוּבֵן לֹא קִבֵּל לְשִׁמְעוֹן אַחֲרָיוּת שֶׁל אֲחֵרִים כְּלָל׃

פרק כ

א הַמְבַקֵּשׁ לִקְנוֹת מִחֲבֵרוֹ מִקָּח. מוֹכֵר אוֹמֵר בְּמֵאתַיִם אֲנִי מוֹכֵר לְךָ וְהַלּוֹקֵחַ אוֹמֵר אֵינִי קוֹנֶה אֶלָּא בְּמָנֶה. וְהָלַךְ זֶה לְבֵיתוֹ וְזֶה לְבֵיתוֹ וְאַחַר כָּךְ נִתְקַבְּצוּ וּמָשַׁךְ זֶה הַחֵפֶץ סְתָם. אִם הַמּוֹכֵר הוּא שֶׁתָּבַע הַלּוֹקֵחַ נוֹתֵן לוֹ הַחֵפֶץ אֵינוֹ נוֹתֵן אֶלָּא מָנֶה. וְאִם הַלּוֹקֵחַ הוּא שֶׁבָּא וּמָשַׁךְ זֶה הַחֵפֶץ סְתָם חַיָּב לִתֵּן מָאתַיִם׃

ב הַלּוֹקֵחַ מֵאֶחָד מֵחֲמִשָּׁה בְּנֵי אָדָם וְכָל אֶחָד מֵהֶן תּוֹבֵעַ אוֹתוֹ וְאוֹמֵר אֲנִי הוּא בַּעַל הַמִּקָּח. וְהוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ מִמִּי מֵהֶם לָקַח. מַנִּיחַ דְּמֵי הַמִּקָּח בֵּינֵיהֶם וּמִסְתַּלֵּק וְיִהְיוּ הַדָּמִים מֻנָּחִין עַד שֶׁיְּיוּדוּ אוֹ עַד שֶׁיְּבוֹא אֵלָיְהוּ. וְאִם הוּא חָסִיד נוֹתֵן דָּמִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּדֵי לָצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם׃

ג לָקַח מִקָּח מֵאֶחָד מֵחֲמִשָּׁה בְּנֵי אָדָם וְכָפַר בּוֹ וְנִשְׁבַּע עַל שֶׁקֶר וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה וַהֲרֵי הוּא רוֹצֶה לְשַׁלֵּם וְכָל אֶחָד וְאֶחָד תּוֹבֵעַ אוֹתוֹ וְאוֹמֵר אֲנִי הוּא שֶׁכָּפַרְתָּ בִּי וְנִשְׁבַּעְתָּ לִי וְהוּא אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ. חַיָּב לְשַׁלֵּם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִפְּנֵי שֶׁעָבַר עֲבֵרָה׃

ד נֶאֱמָן בַּעַל הַמִּקָּח לוֹמַר לָזֶה מָכַרְתִּי וְלָזֶה לֹא מָכַרְתִּי. אֵימָתַי בִּזְמַן שֶׁהַמִּקָּח יוֹצֵא מִתַּחַת יָדוֹ. אֲבָל אִם אֵין הַמִּקָּח יוֹצֵא מִתַּחַת יָדוֹ הֲרֵי הוּא עֵד אֶחָד בִּלְבַד. וְדִינוֹ בְּעֵדוּת זוֹ כְּדִין כָּל אָדָם שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ נוֹגֵעַ בְּעֵדוּתוֹ. לְפִיכָךְ אִם נָטַל הַדָּמִים מִשְּׁנַיִם וְנָטַל מֵאֶחָד מִדַּעְתּוֹ וּמֵאֶחָד בַּעַל כָּרְחוֹ וְלֹא יָדַע מִמִּי נָטַל מִדַּעְתּוֹ וּמִמִּי נָטַל בְּעַל כָּרְחוֹ. בֵּין שֶׁהָיָה הַמִּקָּח בְּיָדוֹ בֵּין שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶן תּוֹפְסִין בּוֹ אֵין כָּאן עֵדוּת כְּלָל. וְכָל אֶחָד מֵהֶן נִשְׁבָּע בְּתַקָּנַת חֲכָמִים בִּנְקִיטַת חֵפֶץ וְנוֹטֵל חֲצִי הַמִּקָּח וַחֲצִי דָּמִים׃

ה הֲרֵי שֶׁטָּעַן עַל חֲבֵרוֹ וְאָמַר מָכַרְתָּ לִי. וְזֶה אוֹמֵר לֹא מָכַרְתִּי. אוֹ מָכַרְתִּי וְלֹא נָתַתָּ לִי דָּמִים. אוֹ שֶׁטָּעַן הַלּוֹקֵחַ וְאָמַר שָׁנָתַן הַדָּמִים וַעֲדַיִן לֹא מָשַׁךְ. אוֹ מָשַׁכְתִּי וְלֹא רָאִיתִי מוּם זֶה. וְהַמּוֹכֵר אוֹמֵר לוֹ הוֹדַעְתִּיו לְךָ. אוֹ שֶׁאָמַר אֶחָד מֵהֶם כָּךְ וְכָךְ תְּנַאי הָיָה בֵּינֵינוּ וְהָאֶחָד אוֹמֵר לֹא הָיָה שָׁם תְּנַאי כְּלָל. בְּכָל אֵלּוּ הַטְּעָנוֹת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה׃

ו לֹא הָיְתָה שָׁם רְאָיָה. נִשְׁבַּע הַכּוֹפֵר שֶׁמְּבַקְּשִׁין לְהוֹצִיא מִיָּדוֹ שְׁבוּעַת הֶסֵת. וְאִם הוֹדָה בְּמִקְצָת הַטַּעֲנָה אוֹ שֶׁיֵּשׁ עָלָיו עֵד אֶחָד נִשְׁבָּע שְׁבוּעַת הַתּוֹרָה כִּשְׁאָר הַטְּעָנוֹת כֻּלָּן׃

ז אָמַר לְחֶנְוָנִי תֵּן לִי בְּדִינָר פֵּרוֹת וְנָתַן לוֹ וַהֲרֵי הַפֵּרוֹת מֻנָּחִין בְּרְשׁוּת הָרַבִּים. וְהַחֶנְוָנִי תּוֹבֵעַ אֶת הַדִּינָר וּבַעַל הַבַּיִת אוֹמֵר לוֹ נָתַתִּי לְךָ הַדָּמִים וְהִשְׁלַכְתָּ אוֹתָם לְתוֹךְ כִּיסְךָ. הֲרֵי הַלּוֹקֵחַ נִשְׁבָּע כְּתַקָּנַת חֲכָמִים בִּנְקִיטַת חֵפֶץ וְנוֹטֵל הַפֵּרוֹת הוֹאִיל וּכְבָר יָצְאוּ מֵרְשׁוּת הַמּוֹכֵר וַהֲרֵי הֵן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. וְאִלּוּ הָיוּ בִּרְשׁוּת הַלּוֹקֵחַ הָיָה נִשְׁבָּע שְׁבוּעַת הֶסֵת וְנִפְטָר. וְאִלּוּ הָיוּ עֲדַיִן בִּרְשׁוּת הַחֶנְוָנִי הָיָה נִשְׁבָּע הֶסֵת וְיִשָּׁאֲרוּ פֵּרוֹתָיו אֲצָלוֹ׃

ח נָתַן הַלּוֹקֵחַ דִּינָר לְחֶנְוָנִי וּבָא לִטֹּל פֵּרוֹת מֻנָּחִין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. וְאָמַר הַחֶנְוָנִי דִּינָר זֶה שֶׁנָּתַתָּ לִי עַכְשָׁו הוּא דְּמֵי פֵּרוֹת שֶׁכְּבָר נִתַּתִּים לְךָ וְהוֹלַכְתָּם לְתוֹךְ בֵּיתְךָ אֲבָל פֵּרוֹת אֵלּוּ הַמֻּנָּחִין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים לֹא מְכַרְתִּים לְךָ. הֲרֵי הַחֶנְוָנִי נִשְׁבָּע בִּנְקִיטַת חֵפֶץ שֶׁכָּךְ הָיָה הַדָּבָר וּמַחֲזִיר פֵּרוֹתָיו לָחֶנְוָנִי. שֶׁהֲרֵי לֹא הוֹדָה לוֹ שֶׁמִּכָּרָן לוֹ מֵעוֹלָם. וְאִלּוּ הָיוּ בַּחֲנוּתוֹ הָיָה נִשְׁבָּע שְׁבוּעַת הֶסֵת כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ׃

ט וְכֵן הַדִּין בְּנוֹתֵן דִּינָר לְשַׁלְחָנִי לִטֹּל מָעוֹת. בִּזְמַן שֶׁהַמָּעוֹת צְבוּרִין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. אִם הַשַּׁלְחָנִי הוֹדָה שֶׁמִּכָּרָן וַעֲדַיִן לֹא נָטַל הַדִּינָר נִשְׁבָּע הַלּוֹקֵחַ בִּנְקִיטַת חֵפֶץ שֶׁנָּתַן וְנוֹטֵל הַמָּעוֹת. וְאִם לֹא הוֹדָה שֶׁמִּכָּרָן לוֹ אַף עַל פִּי שֶׁמּוֹדֶה שֶׁלָּקַח מִמֶּנּוּ דִּינָר עַתָּה וְטוֹעֵן שֶׁדִּינָר זֶה דְּמֵי הַמָּעוֹת שֶׁכְּבָר הוֹלִיכָן הַלּוֹקֵחַ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ. הֲרֵי הַשַּׁלְחָנִי נִשְׁבָּע בִּנְקִיטַת חֵפֶץ וְיַחְזִיר מְעוֹתָיו לַחֲנוּתוֹ׃

י הַמַּחְלִיף פָּרָה בַּחֲמוֹר וְיָלְדָה וְכֵן הַמּוֹכֵר שִׁפְחָתוֹ וְיָלְדָה. זֶה אוֹמֵר עַד שֶׁלֹּא מָכַרְתִּי יָלְדָה וְזֶה אוֹמֵר מִשֶּׁלָּקַחְתִּי יָלְדָה. אֲפִלּוּ אָמַר הַמּוֹכֵר אֵינִי יוֹדֵעַ. עַל הַלּוֹקֵחַ לְהָבִיא רְאָיָה. אַף עַל פִּי שֶׁהַפָּרָה עוֹמֶדֶת בַּאֲגַם וְהַשִּׁפְחָה עוֹמֶדֶת בְּסִמְטָא הֲרֵי הֵן בְּחֶזְקַת הַמּוֹכֵר עַד שֶׁיָּבִיא הַלּוֹקֵחַ רְאָיָה. לֹא הֵבִיא רְאָיָה יִשָּׁבַע הַמּוֹכֵר בִּנְקִיטַת חֵפֶץ עַל וְלַד הַפָּרָה. אֲבָל עַל וְלַד הַשִּׁפְחָה אֵינוֹ נִשְׁבָּע אֶלָּא הֶסֵת. שֶׁאֵין נִשְׁבָּעִין בִּנְקִיטַת חֵפֶץ עַל הָעֲבָדִים וְלֹא עַל הַקַּרְקָעוֹת. כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּהִלְכוֹת טוֹעֵן וְנִטְעָן׃

יא זֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ וְזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ וְאֵינָם בִּרְשׁוּת אֶחָד מֵהֶן יַחֲלֹקוּ. זֶה אוֹמֵר בִּרְשׁוּתִי יָלְדָה וְהָאַחֵר שׁוֹתֵק זָכָה הַטּוֹעֵן בַּוָּלָד׃

יב מִי שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי עֲבָדִים קָטָן וְגָדוֹל. אוֹ שְׁתֵּי שָׂדוֹת אַחַת גְּדוֹלָה וְאַחַת קְטַנָּה. הַלּוֹקֵחַ אוֹמֵר גְּדוֹלָה לָקַחְתִּי וְהַמּוֹכֵר אוֹמֵר קְטַנָּה הִיא שֶׁלָּקַחְתָּ. עַל הַלּוֹקֵחַ לְהָבִיא רְאָיָה. אוֹ יִשָּׁבַע הַמּוֹכֵר הֶסֵת שֶׁלֹּא מָכַר אֶלָּא קָטָן׃

יג אָמַר הַלּוֹקֵחַ גָּדוֹל לָקַחְתִּי וְהַמּוֹכֵר שׁוֹתֵק זָכָה הַלּוֹקֵחַ בַּגָּדוֹל. וְאִם אָמַר הַמּוֹכֵר אֵינִי יוֹדֵעַ עַל הַלּוֹקֵחַ לְהָבִיא רְאָיָה. אוֹ נִשְׁבָּע הַמּוֹכֵר הֶסֵת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ וְאֵין לָזֶה אֶלָּא קָטָן׃

יד כָּל מִי שֶׁנּוֹלַד הַסָּפֵק בִּרְשׁוּתוֹ עָלָיו לְהָבִיא רְאָיָה. כֵּיצַד. הַמַּחְלִיף פָּרָה בַּחֲמוֹר וּמָשַׁךְ בַּעַל הַחֲמוֹר אֶת הַפָּרָה וְלֹא הִסְפִּיק בַּעַל הַפָּרָה לִמְשֹׁךְ זֶה הַחֲמוֹר עַד שֶׁמֵּת הַחֲמוֹר עַל בַּעַל הַחֲמוֹר לְהָבִיא רְאָיָה שֶׁהָיָה חֲמוֹרוֹ קַיָּם בִּשְׁעַת מְשִׁיכַת הַפָּרָה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

טו מַחַט הַנִּמְצָא בָּעֲבִי בֵּית הַכּוֹסוֹת וְנִקְּבָה אוֹתוֹ נָקֵב מְפֻלָּשׁ. אִם נִמְצָא עָלֶיהָ לֹרֶט דָּם בְּיָדוּעַ שֶׁזּוֹ נִטְרְפָה קֹדֶם שְׁחִיטָה. לְפִיכָךְ אִם הִגְלִיד פִּי הַמַּכָּה בְּיָדוּעַ שֶׁזּוֹ נִטְרְפָה שְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם שְׁחִיטָה. לֹא הִגְלִיד פִּי הַמַּכָּה הֲרֵי הַדָּבָר סָפֵק וְעַל הַטַּבָּח לְהָבִיא רְאָיָה שֶׁקֹּדֶם לְקִיחָתוֹ נִטְרְפָה. שֶׁהֲרֵי בִּרְשׁוּתוֹ נוֹלַד הַסָּפֵק. וְאִם לֹא הֵבִיא רְאָיָה יְשַׁלֵּם הַדָּמִים לַמּוֹכֵר כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

פרק כא

א הַמַּקְנֶה לַחֲבֵרוֹ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְסֻיָּם. אִם הָיָה מִינוֹ יָדוּעַ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מִדָּתוֹ וּמִשְׁקָלוֹ וּמִנְיָנוֹ יָדוּעַ הֲרֵי זֶה קָנָה. וְאִם אֵין מִינוֹ יָדוּעַ לֹא קָנָה:

ב כֵּיצַד. עֲרֵמָה זוֹ שֶׁל חִטִּים אֲנִי מוֹכֵר לְךָ בְּכָךְ וְכָךְ. מַרְתֵּף זֶה שֶׁל יַיִן אֲנִי מוֹכֵר לְךָ בְּכָךְ וְכָךְ. שַׂק שֶׁל תְּאֵנִים אֲנִי מוֹכֵר לְךָ בְּכָךְ וְכָךְ. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מִדַּת הָעֲרֵמָה יְדוּעָה וְלֹא מִשְׁקַל הַתְּאֵנִים וְלֹא מִנְיַן הַקַּנְקַנִּים יָדוּעַ הֲרֵי זֶה מִמְכָּרוֹ קַיָּם אַף עַל פִּי שֶׁנִּמְצָא חֶסֶר אוֹ יֶתֶר עַל הָאָמֹד שֶׁהָיָה בְּדַעְתָּם. וְיֵשׁ לָהֶם הוֹנָיָה לְפִי הַשַּׁעַר שֶׁבַּשּׁוּק כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

ג אֲבָל הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ בְּבֵית זֶה אֲנִי מוֹכֵר לְךָ בְּכָךְ וְכָךְ. וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ בְּתֵבָה זוֹ אֲנִי מוֹכֵר לְךָ בְּכָךְ וְכָךְ. אוֹ בַּשַּׂק הַזֶּה אֲנִי מוֹכֵר לְךָ בְּכָךְ וְכָךְ. וְרָצָה הַלּוֹקֵחַ וּמָשַׁךְ אֵין כָּאן קִנְיָן. שֶׁלֹּא סָמְכָה דַּעְתּוֹ שֶׁל לוֹקֵחַ. שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה שֶּׁיֵּשׁ בּוֹ אִם תֶּבֶן אוֹ זָהָב. וְאֵין זֶה אֶלָּא כְּמִשְׂחֵק בְּקֻבְיָא. וְכֵן כָּל הַיּוֹצֵא בָּזֶה:

ד וְכֵן הַמּוֹכֵר לַחֲבֵרוֹ בַּעֲשָׂרָה דִּינָרִין חִטִּים וְלֹא פָּסַק כַּמָּה סְאָה מָכַר לוֹ נוֹתֵן לוֹ כַּשַּׁעַר שֶׁבַּשּׁוּק בִּשְׁעַת הַמְּכִירָה. וְכָל הַחוֹזֵר בּוֹ מֵאַחַר נְתִינַת הַדָּמִים וְלֹא רָצָה כַּשַּׁעַר שֶׁהָיָה בַּשּׁוּק בִּשְׁעַת נְתִינַת הַמָּעוֹת מְקֻבָּל מִי שֶׁפָּרַע כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

ה הַמּוֹכֵר מָקוֹם לַחֲבֵרוֹ לַעֲשׂוֹת בַּיִת אוֹ רֶפֶת בָּקָר. וְכֵן הַמְקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ לַעֲשׂוֹת לוֹ בֵּית חַתְנוּת לְבְנוֹ אוֹ בֵּית אַלְמָנוּת לְבִתּוֹ עוֹשֶׂה לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל שֵׁשׁ. מָכַר לוֹ מָקוֹם בַּיִת גָּדוֹל עוֹשֶׂה שְׁמוֹנָה עַל עֶשֶׂר. מָכַר לוֹ מָקוֹם טְרַקְלִין עוֹשֶׂה עֶשֶׂר עַל עֶשֶׂר. תַּרְבָּץ שֶׁל חָצֵר שְׁתִּים עֶשְׂרֵה עַל שְׁתִּים עֶשְׂרֵה. וְרוֹם כָּל בַּיִת וּבַיִת כַּחֲצִי אָרְכּוֹ וַחֲצִי רָחְבּוֹ:

ו הַמּוֹכֵר מָקוֹם לַחֲבֵרוֹ לַעֲשׂוֹת לוֹ קְבוּרָה. אוֹ הַמְקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ לַעֲשׂוֹת לוֹ קְבוּרָה. עוֹשֶׂה מְעָרָה וּפוֹתֵחַ לְתוֹכָהּ שְׁמוֹנָה קְבָרִים שְׁלֹשָׁה מִכָּאן וּשְׁלֹשָׁה מִכָּאן וּשְׁנַיִם מִכָּנֶגֶד הַנִּכְנָס לַמְּעָרָה. מִדַּת הַמְּעָרָה אַרְבַּע אַמּוֹת עַל שֵׁשׁ. וְכָל קֶבֶר וְקֶבֶר אַרְבַּע אַמּוֹת אֹרֶךְ וְרֹחַב שִׁשָּׁה טְפָחִים וְרוֹם שִׁבְעָה. נִמְצָא בֵּין כָּל קֶבֶר וְקֶבֶר שֶׁמִּן הַצְּדָדִין אַמָּה וּמֶחֱצָה. וּבֵין הַשְּׁנַיִם הָאֶמְצָעִיִּים שְׁתֵּי אַמּוֹת:

ז הַמּוֹכֵר לַחֲבֵרוֹ בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ מָקוֹם אַמַּת מַיִם לְהַשְׁקוֹת בָּהּ בֵּית הַשַּׁלְחִין. נוֹתֵן לוֹ בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ אַמָּה שֶׁרָחְבָּהּ שְׁתֵּי אַמּוֹת וְאַמָּה מִכָּאן וְאַמָּה מִכָּאן לַאֲגַפֶּיהָ. וְאִם מָכַר לוֹ אַמַּת הַמַּיִם לְהַשְׁקוֹת בָּהּ בְּסִילוֹן. נוֹתֵן לוֹ אַמָּה שֶׁרָחְבָּהּ אַמָּה וַחֲצִי אַמָּה מִכָּאן וַחֲצִי אַמָּה מִכָּאן לַאֲגַפֶּיהָ:

ח אֵלּוּ הָאֲגַפִּין בַּעַל הַשָּׂדֶה נוֹטְעָן אֲבָל אֵינוֹ זוֹרְעָן. שֶׁהַזֶּרַע מְסַלְחִלִין אֶת הַקַּרְקַע וּמְקַלְקְלִין אֶת אַמַּת הַמַּיִם. וְאַמַּת הַמַּיִם זֹאת שֶׁכָּלוּ אֲגַפֶּיהָ בַּעַל הָאַמָּה מְתַקְּנָן בַּעֲפַר אוֹתָהּ שָׂדֶה. שֶׁעַל מְנָת כֵּן קִבֵּל עָלָיו הַמּוֹכֵר לִהְיוֹת אַמַּת הַמַּיִם בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ:

ט הַמּוֹכֵר לַחֲבֵרוֹ דֶּרֶךְ בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ. אִם דֶּרֶךְ יָחִיד מָכַר לוֹ נוֹתֵן לוֹ שְׁתֵּי אַמּוֹת וּמֶחֱצָה רֹחַב כְּדֵי שֶׁיַּעֲמֹד חָמוֹר בְּמַשָּׂאוֹ עַל אֹרֶךְ הַדֶּרֶךְ. מָכַר לוֹ דֶּרֶךְ בֵּין עִיר לָעִיר נוֹתֵן לוֹ רֹחַב שְׁמוֹנָה אַמּוֹת בְּאֹרֶךְ הַדֶּרֶךְ. מָכַר לוֹ דֶּרֶךְ הָרַבִּים נוֹתֵן לוֹ רֹחַב שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה:

י דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ וְדֶרֶךְ הַקֶּבֶר אֵין לָהּ שִׁעוּר. וְנִרְאֶה לִי שֶׁזֶּה כְּמוֹכֵר דָּבָר שֶׁאֵין מִינוֹ יָדוּעַ:

יא מָכַר לוֹ מָקוֹם לְמַעֲמָד נוֹתֵן לוֹ בֵּית אַרְבָּעָה קַבִּים:

יב הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ בּוֹר וּכְתָלֶיהָ אֲנִי מוֹכֵר לְךָ נוֹתֵן לוֹ רֹחַב הַפֶּתַח שְׁלֹשָׁה טְפָחִים:

יג הַמּוֹכֵר שָׂדֶה לַחֲבֵרוֹ וּמֵצַר לוֹ מֵצַר אֶחָד אָרוֹךְ וּמֵצַר אֶחָד קָצָר. אִם הָיָה הָאָרוֹךְ שֶׁל אִישׁ אֶחָד לֹא קָנָה מִן הָאָרוֹךְ אֶלָּא כְּנֶגֶד קָצָר. וְאִם הָיָה שֶׁל שְׁנַיִם יִקְנֶה כְּנֶגֶד רֹאשׁ תּוֹר:

יד הָיָה מֵצַר רָאוּבֵן מִזְרָח וּמַעֲרָב וּמֵצַר שִׁמְעוֹן צָפוֹן וְדָרוֹם צָרִיךְ שֶׁיִּכְתֹּב לוֹ מֵצַר רָאוּבֵן מִשְּׁתֵּי רוּחוֹת וּמֵצַר שִׁמְעוֹן מִשְּׁתֵּי רוּחוֹת:

טו מֵצַר לוֹ מֵצַר רִאשׁוֹן וּמֵצַר שֵׁנִי וּמֵצַר שְׁלִישִׁי וְלֹא מֵצַר מֵצַר רְבִיעִי קָנָה הַשָּׂדֶה כֻּלָּהּ אֲבָל מֵצַר הָרְבִיעִי לֹא קָנָה. וְאִם הָיָה מַבְלָע בֵּין הַמְצָרִים וְאֵין עָלָיו רֶכֶב שֶׁל דְּקָלִים וְאֵין בּוֹ תִּשְׁעָה קַבִּין קָנָה אַף הַמֵּצַר הָרְבִיעִי. וְאִם לֹא הָיָה מַבְלָע וְיֵשׁ עָלָיו רֶכֶב שֶׁל דְּקָלִים וְאֵין בּוֹ תִּשְׁעָה קַבִּין לֹא קָנָהוּ. הָיָה מַבְלָע וְיֵשׁ עָלָיו רֶכֶב דְּקָלִים אוֹ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תִּשְׁעָה קַבִּין. אוֹ שֶׁלֹּא הָיָה מַבְלָע וְאֵין עָלָיו רֶכֶב דְּקָלִים וְאֵין בּוֹ תִּשְׁעָה קַבִּין. הֲרֵי הַדָּבָר מָסוּר לְבֵית דִּין כְּפִי מַה שֶּׁיִּרְאוּ לְאֵיזוֹ דֶּרֶךְ שֶׁדַּעְתָּן נוֹטָה יַעֲשׂוּ׃

טז סִיַּם לוֹ אֶת הַגָּזִיוֹת בִּלְבַד וְלֹא סִיַּם לוֹ אֶת הַמֵּצַר שֶׁלְּכָל רוּחַ. אוֹ שֶׁסִּיַּם לוֹ שְׁנֵי מְצָרִים כְּמִין גַּא״ם. אוֹ שֶׁסִּיַּם לוֹ חֵלֶק מִכָּל רוּחַ וְרוּחַ. הֲרֵי זֶה לֹא קָנָה אֶת כֻּלָּם אֶלָּא יִקְנֶה מִמְּנָּה כְּפִי מַה שֶּׁמָּסַר לוֹ וְכַמָּה שֶׁיִּרְאוּ הַדַּיָּנִין׃

יז הַמּוֹכֵר בַּיִת לַחֲבֵרוֹ בְּבִירָה גְּדוֹלָה. אַף עַל פִּי שֶׁמֵּצַר לוֹ מְצָרִים הַחִיצוֹנִים. וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ שָׁם מְעַט שֶׁקּוֹרְאִין לְבִירָה בַּיִת. לֹא קָנָה אֶלָּא הַבַּיִת בִּלְבַד. שֶׁהַמְצָרִים הוּא שֶׁהִרְחִיב לוֹ. וְאִלּוּ מָכַר לוֹ כָּל הַבִּירָה הָיָה כּוֹתֵב לוֹ וְלֹא הִנַּחְתִּי לְפָנַי בְּמָכָר זֶה כְּלוּם. וְכֵן הַמּוֹכֵר שָׂדֶה בְּבִקְעָה גְּדוֹלָה וּמֵצַר לוֹ מְצָרֵי הַבִּקְעָה. מְצָרִים הֵם שֶׁהִרְחִיב לוֹ׃

יח הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ שָׂדוֹת אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. מְעוּט שָׂדוֹת שְׁתַּיִם. אָמַר לוֹ כָּל שָׂדוֹת אֲפִלּוּ שָׁלֹשׁ וְאַרְבַּע חוּץ מִגַּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים. אָמַר לוֹ נְכָסִים אֲפִלּוּ גַּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים חוּץ מִבָּתִּים וַעֲבָדִים. וְאִם אָמַר לוֹ כָּל נְכָסַי אֲפִלּוּ עֲבָדִים וּבָתִּים וְכָל הַמִּטַּלְטְלִין הַיְדוּעִים לוֹ. וַאֲפִלּוּ תִּפְלִין שֶׁבְּרֹאשׁוֹ בִּכְלַל הַמָּכָר׃

יט הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ בַּיִת מִבָּתַּי וְשׁוֹר מִשְּׁוָרַי אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. נוֹתֵן לוֹ הַקָּטָן שֶׁבָּהֶן. מֵת אֶחָד מִן הַשְּׁוָרִים אוֹ שֶׁנָּפַל אֶחָד מִן הַבָּתִּים. מַרְאֶה לוֹ זֶה שֶׁמֵּת אוֹ שֶׁנָּפַל. שֶׁיַּד בַּעַל הַשָּׂטָר עַל הַתַּחְתּוֹנָה׃

כ הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ שָׂדֶה דְּבֵי חִיָּא אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. וְהָיוּ שְׁתֵּי שָׂדוֹת הַנִּקְרָאִים בְּשֵׁם זֶה. אֵינוֹ קוֹנֶה אֶלָּא הַפָּחוּת שֶׁבָּהֶן. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּהֶן׃

כא הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ שָׂדֶה רְאוּבֵן אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. וְכֵיוָן שֶׁבָּא הַלּוֹקֵחַ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ אָמַר לוֹ הַמּוֹכֵר אֵינָהּ זוֹ הַשָּׂדֶה שֶׁהָיְתָה שֶׁל רְאוּבֵן אֶלָּא כָּךְ הִיא קְרוּיָה וּלְעוֹלָם לֹא הָיְתָה לוֹ אֶלָּא זוֹ הִיא שֶׁהָיְתָה שֶׁל רְאוּבֵן וּלְקַחְתִּיהָ מִמֶּנּוּ וְהִיא שֶׁמְּכַרְתִּיהָ לְךָ. עַל הַמּוֹכֵר לְהָבִיא רְאָיָה. וְאִם לֹא הֵבִיא זוֹכֶה הַלּוֹקֵחַ בָּזוֹ שֶׁכָּל הָעָם קוֹרְאִים שֶׁל רְאוּבֵן. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה הַלֵּךְ אַחַר הַשֵּׁם שֶׁהוּא פָּשׁוּט בְּפִי הַכֹּל׃

כב הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ חֲצִי שָׂדֶה אֲנִי מוֹכֵר לְךָ שָׁמִין כַּמָּה שָׁוֶה כָּל הַשָּׂדֶה וְנוֹתֵן לוֹ מִן הַכָּחוּשׁ שֶׁבָּהּ מַה שֶּׁשָּׁוֶה חֲצִי הַדְּמִים שֶׁל כָּל הַשָּׂדֶה. וְכֵן אִם אָמַר לוֹ חֶצְיָהּ בַּדָּרוֹם אֲנִי מוֹכֵר לְךָ שָׁמִין דְּמֵי כֻּלָּהּ וְנוֹתֵן לוֹ בְּדָרוֹמָהּ כַּחֲצִי כָּל הַדְּמִים וּמְקַבֵּל עָלָיו הַלּוֹקֵחַ לַעֲשׂוֹת בְּחֶלְקוֹ מְקוֹם הַגָּדֵר. וּמֵאֲחוֹרֵי הַגָּדֵר סָמוּךְ לַגָּדֵר חָרִיץ קָטָן רָחָב שִׁלְשָׁה טְפָחִים. וְחוּצָה לוֹ חָרִיץ אֶחָד גָּדוֹל רָחָב שִׁשָּׁה טְפָחִים. וּבֵין שְׁנֵי הַחֲרִיצִין רָחָב טֶפַח. כָּל זֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּקָּפֵץ הַנִּמְיָה בָּהּ וְכַיּוֹצֵא בָּהּ׃

כג הָיְתָה לוֹ חֲצִי שָׂדֶה וְאָמַר לַחֲבֵרוֹ חֲצִי שֶׁיֵּשׁ לִי בַּשָּׂדֶה מָכַרְתִּי לְךָ. קָנָה הַחֲצִי כֻּלּוֹ. אָמַר לוֹ חֲצִי הַשָּׂדֶה שֶׁיֵּשׁ לִי לֹא קָנָה אֶלָּא רְבִיעַ. אָמַר לוֹ מֵצַר שָׂדֶה שֶׁמְּמֻנֶּה [נֶחְלֶקֶת אוֹ שֶׁמְּמֻנֶּה נִפְסֶקֶת אוֹ שֶׁמְּמֻנֶּה] נֶחֱצַת. אִם אָמַר לוֹ וְאִלּוּ מְצָרֶיהָ קָנָה חֶצְיָהּ. וְאִם לֹא מֵצַר לוֹ מְצָרֶיהָ לֹא קָנָה אֶלָּא בֵּית תִּשְׁעָה קַבִּין׃

פרק כב

א אֵין אָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם. בֵּין בְּמֶכֶר בֵּין בְּמַתָּנָה בֵּין בְּמַתָּנַת שְׂכִיב מֻרַע. כֵּיצַד. מַה שֶּׁתּוֹצִיא שָׂדֶה זוֹ מָכוּר לְךָ. מַה שֶּׁיּוֹצִיא אִילָן זֶה נָתוּן לְךָ. תְּנוּ מַה שֶּׁתֵּלֵד בְּהֵמָה זוֹ לְפִלּוֹנִי. לֹא קָנָה כְּלוּם. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

ב הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת דֶּקֶל לַחֲבֵרוֹ יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ אַף לְאַחַר שֶׁבָּאוּ הַפֵּרוֹת לָעוֹלָם. וְאִם שָׁמַט הַלּוֹקֵחַ וְאָכַל אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ. וְכָל הַחוֹזֵר בּוֹ מִשְּׁנֵיהֶם אֵין חַיָּב לְקַבֵּל מִי שֶׁפָּרַע׃

ג אֲבָל הַפּוֹסֵק עַל שַׁעַר שֶׁבַּשּׁוּק וְלֹא הָיָה אוֹתוֹ הַמִּין שֶׁפָּסַק עָלָיו בִּרְשׁוּת מוֹכֵר. חַיָּב לְקָנוֹת וְלִתֵּן לַלּוֹקֵחַ מַה שֶּׁפָּסַק. וְאִם חָזַר מְקַבֵּל מִי שֶׁפָּרַע׃

ד מִי שֶׁפָּסַק עַל שַׁעַר שֶׁבַּשּׁוּק שֶׁיִּתֵּן אַרְבָּעָה סְאִין בְּסֶלַע. אִם הָיוּ שִׁבָּלִים הֲרֵי זֶה קָנָה לְקַבֵּל מִי שֶׁפָּרַע. וְהוּא שֶׁיַּרְאֶה לוֹ בַּגֹּרֶן אוֹ שֶׁיֹּאמַר לוֹ בַּשּׁוּק הֲרֵינִי סוֹמֵךְ עָלֶיךָ. אֲבָל אִם לֹא נִרְאָה לוֹ בַּגֹּרֶן וְלֹא אָמַר לוֹ הֲרֵינִי סוֹמֵךְ עָלֶיךָ לֹא סָמְכָה דַּעְתּוֹ שֶׁל מוֹכֵר וְאֵינוֹ מְקַבֵּל מִי שֶׁפָּרַע. שֶׁהֲרֵי הוּא אוֹמֵר שֶׁמָּא פָּסַק עִם אַחֵר וְאֵין צָרִיךְ לְחִטִּים אֵלּוּ׃

ה דָּבָר שֶׁאֵין בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל מַקְנֶה אֵינוֹ נִקְנֶה. וַהֲרֵי הוּא כְּדָבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם. כֵּיצַד. מַה שֶּׁאֵירַשׁ מֵאָבָא מָכוּר לְךָ. מַה שֶּׁתַּעֲלֶה מִצּוֹדָתִי מִן הַיָּם נָתוּן לְךָ. שָׂדֶה זוֹ לִכְשֶׁאֶקָּחֶנָּה קְנוּיָה לְךָ. לֹא קָנָה כְּלוּם. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה׃

ו מִי שֶׁהָיָה מוֹרִישׁוֹ גּוֹסֵס וְנָטוּי לָמוּת וְרָצָה לִמְכֹּר מִנְכָּסָיו מֵעֵט כְּדֵי לְהוֹצִיא הַדָּמִים בְּצָרְכֵי קְבוּרָה. הוֹאִיל וְהַבֵּן עָנִי וְאִם יָמוּת עַד שֶׁיָּמוּת וְיִמְכֹּר יִשְׁתַּהֶא הַמֵּת וְיִתְבַּזֶּה. תִּקְנוּ חֲכָמִים שֶׁאִם מָכַר וְאָמַר מַה שֶּׁאִירַשׁ מֵאָבִי הַיּוֹם מָכוּר לְךָ מִמְכָּרוֹ קַיָּם. וְכֵן צַיָּד עָנִי שֶׁאֵין לוֹ מַה שֶּׁיֹּאכַל שֶׁאָמַר מַה שֶּׁתַּעֲלֶה מִן הַיָּם מְצוּדָתִי הַיּוֹם מָכוּר לְךָ. מִמְכָּרוֹ קַיָּם מִשּׁוּם כְּדֵי חַיָּיו:

ז הַבֵּן שֶׁמָּכַר בְּנִכְסֵי אָבִיו בְּחַיֵּי אָבִיו וּמֵת הַבֵּן בְּחַיֵּי הָאָב וְאַחַר כָּךְ מֵת הָאָב. בֶּן הַבֵּן מוֹצִיא מִיַּד הַלָּקוֹחוֹת. שֶׁהֲרֵי אָבִיו מָכַר דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא עֲדַיִן לְרִשׁוּתוֹ. וְנִמְצְאוּ הַנְּכָסִים בִּרְשׁוּת הָאָב וְזֶה יוֹרֵשׁ אֲבִי אָבִיו. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

ח מִי שֶׁנָּתַן קַרְקַע מַתָּנָה לַחֲבֵרוֹ וְנָתַן לוֹ עַל גַּבָּהּ מֵאָה דִינָרִין. אִם הָיוּ הַדִּינָרִין מְצוּיִין בִּרְשׁוּתוֹ כְּיָוֹן שֶׁזָּכָה בַּשָּׂדֶה זָכָה בַּדִּינָרִין. וְאִם אֵין לוֹ דִינָר אֵין מְחַיְּבִין אֶת הַנּוֹתֵן לִתֵּן לוֹ מֵאָה דִינָרִין עַד שֶׁיָּבִיא הַזּוֹכֶה רְאָיָה שֶׁהָיָה לָזֶה דִּינָרִין בְּעֵת הַמַּתָּנָה. וְהוּא הַדִּין לִשְׁאָר מִטַּלְטְלִין שֶׁמַּקְנֶה אָדָם אוֹתָם עַל קַרְקַע. אִם אֵינָם בִּרְשׁוּת הַמּוֹכֵר אוֹ הַנּוֹתֵן לֹא קָנָה. שֶׁאֵין אָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁאֵינוֹ בִּרְשׁוּתוֹ:

ט מִי שֶׁהָיָה לוֹ פִּקָּדוֹן בְּיַד אַחֵר חֲרֵי זֶה מַקְנֵהוּ בֵּין בִּמְכֵר בֵּין בְּמַתָּנָה. לְפִי שֶׁהַפִּקָּדוֹן בִּרְשׁוּת בְּעָלָיו הוּא וַהֲרֵי הוּא בְּחֶזְקַת שֶׁהוּא קַיָּם. וְאִם כָּפַר בּוֹ זֶה שֶׁהֻפְקַד אֶצְלוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְהַקְנוֹתוֹ. שֶׁזֶּה כְּמִי שֶׁאָבַד שֶׁאֵינוֹ בִּרְשׁוּתוֹ. אֲבָל הַמַּלְוֶה הוֹאִיל וּלְהוֹצָאָה נִתְּנָה אֵינָהּ בָּעוֹלָם וְאֵין אָדָם יָכוֹל לְהַקְנוֹתָהּ אֶלָּא בְּמַעֲמַד שְׁלָשְׁתָּן. וְהוּא דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ טַעַם כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְאִם הָיְתָה מִלְוֶה בִּשְׁטָר מַקְנֶה אֶת הַשְּׁטָר בִּכְתִיבָה וּמְסִירָה שֶׁהֲרֵי יֵשׁ כָּאן דָּבָר הַנִּמְסָר לְקִנּוּת שִׁעְבּוּד שֶׁבּוֹ:

י כְּשֵׁם שֶׁאֵין אָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם. כָּךְ אֵין אָדָם מַקְנֶה לְמִי שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ עֻבָּר הֲרֵי הוּא כְּמִי שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם. וְהַמְזַכֶּה לְעֻבָּר לֹא קָנָה. וְאִם הָיָה בְּנוֹ הוֹאִיל וְדַעְתּוֹ שֶׁל אָדָם קְרוֹבָה אֵצֶל בְּנוֹ קָנָה:

יא הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ נְכָסַי לַבָּנִים שֶׁתִּלְדִי מִמֶּנִּי חֲרֵי אֵלּוּ לֹא יִקְנוּ כְּלוּם. שֶׁכֵּיוָן שֶׁלֹּא נִתְעַבְּרָה בָּהֶן בְּשִׁעַת הַמַּתָּנָה עֲדַיִן לֹא בָּאוּ כְּדֵי לִהְיוֹת דַּעְתּוֹ קְרוֹבָה לָהֶם:

יב הַמַּקְנֶה לְמִין מִמִּינֵי חַיָּה לֹא הִקְנָה כְּלוּם. הִקְנָה קְצָת נְכָסָיו לִבְהֵמָה אוֹ לְמִי שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם וְחָזַר וְאָמַר לַחֲבֵרוֹ קְנֵה כִּבְהֵמָה זוֹ אוֹ כְּעֻבָּר זֶה לֹא קָנָה כְּלוּם. אָמַר לוֹ קְנֵה אַתְּ וּבְהֵמָה זוֹ אוֹ אַתְּ וְעֻבָּר זֶה קָנָה מֻחֲצָה:

יג אֵין אָדָם מַקְנֶה לֹא בְּמֶכֶר וְלֹא בְּמַתָּנָה אֶלָּא דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ אֲבָל דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ אֵינוֹ נִקְנֶה:

יד כֵּיצַד. אֵין אָדָם מַקְנֶה רֵיחַ הַתַּפּוּחַ הַזֶּה אוֹ טַעַם הַדְּבַשׁ הַזֶּה אוֹ עֵין הַבְּדֹלַח הַזֶּה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. לְפִיכָךְ הַמַּקְנֶה לַחֲבֵרוֹ אֲכִילַת פֵּרוֹת דֶּקֶל זֶה אוֹ דִּירַת בַּיִת זֶה לֹא קָנָה. עַד שֶׁיַּקְנֶה לוֹ גּוּף הַבַּיִת לָדוּר בּוֹ וְגוּף הָאִילָן לֶאֱכֹל פֵּרוֹתָיו כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר:

טו דִּין הַהֶקְדֵּשׁ וְדִין הָעֲנִיִּים וְדִין הַנְּדָרִים אֵינוֹ כְּדִין הַהֶדְיוֹט בְּקִנְיָתוֹ שֶׁאִלּוּ אָמַר אָדָם כָּל מַה שֶּׁתִּלַּד בְּהֶמְתִּי יִהְיֶה הֶקְדֵּשׁ לְבֶדֶק הַבַּיִת אוֹ יִהְיֶה אָסוּר עָלַי אוֹ אֶתְּנֶנּוּ לְצָדָקָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מִתְקַדֵּשׁ לְפִי שֶׁאֵינוֹ בָּעוֹלָם חֲרֵי זֶה חַיָּב לְקַיֵּם דְּבָרוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ל ג) "כְּכָל הַיֹּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה":

טז וְהוֹאִיל וְהַדָּבָר כֵּן אִם צִוָּה אָדָם כְּשֶׁהוּא שָׁכִיב מֵרַע וְאָמַר כָּל מַה שֶּׁיּוֹצִיא אִילָן זֶה לָעֲנִיִּים. אוֹ כָּל שְׂכַר בַּיִת זֶה לָעֲנִיִּים זָכוּ בָּהֶן הָעֲנִיִּים:

יז יֵשׁ גְּאוֹנִים שֶׁחוֹלְקִין עַל דָּבָר זֶה וְאוֹמְרִים שֶׁאֵין הָעֲנִיִּים זוֹכִין אֶלָּא בִּדְבָרִים שֶׁהֶדְיוֹט קוֹנֶה בָּהֶן. וּלְפִיכָךְ לֹא יִזְכּוּ בְּדָבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם. וְאֵין דַּעְתִּי נוֹטָה לִדְבָרִים אֵלּוּ. שֶׁאֵין אָדָם מְצַוֶּה לְהַקְנוֹת. וְהוּא מְצַוֶּה לְקַיֵּם דְּבָרָיו בִּצְדָקָה אוֹ בְּהֶקְדֵּשׁ כְּמוֹ שֶׁהוּא מְצַוֶּה לְקַיֵּם הַנֶּדֶר כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בַּעֲרָכִין:

פרק כג

א מַקְנֶה אָדָם הַגּוּף לְפֵרוֹתָיו בֵּין בִּמְכֵר בֵּין בְּמַתָּנָה בֵּין בְּמַתָּנַת שָׁכִיב מֵרַע. וְאֵין זֶה מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹלָם שֶׁהֲרֵי הַגּוּף מָצוּי וּמַקְנֶה לְפֵרוֹת. הָא לְמָה זֶה דּוֹמֶה לְשׁוֹכֵר בַּיִת אוֹ שָׂדֶה לַחֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא הִקְנָה לוֹ הַגּוּף אֶלָּא הֲנָאַת הַגּוּף:

ב כֵּיצַד. כְּגוֹן שֶׁמָּכַר אוֹ שֶׁנָּתַן שָׂדֶה לְפֵרוֹתֶיהָ בֵּין לִזְמַן קָצוּב בֵּין כָּל יְמֵי חַיָּיו שֶׁל מוֹכֵר אוֹ שֶׁל לוֹקֵחַ. וְהוּא הַדִּין לְמוֹכֵר וּלְנוֹתֵן אִילָן לְפֵרוֹתָיו. אוֹ רָחֵל לְגִזָּתָהּ. אוֹ בְּהֵמָה וְשִׁפְחָה לְוַלְדוֹתֵיהֶם. אוֹ עֶבֶד לְמַעֲשֵׂה יָדָיו. בַּכֹּל מִמְכָּרוֹ אוֹ מַתְּנוֹתָיו קַיָּמִין:

ג מָכַר עַבְדּוֹ לְקָנָס שֶׁאִם יֵגֵּא וְיָמוּת יִהְיֶה קָנָס שֶׁל לוֹקֵחַ. חֲרֵי זֶה סָפֵק לְפִיכָךְ לֹא קָנָה. וְאִם תָּפַשׂ הַקָּנָס אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ:

ד מָכַר אִילָן לָזֶה וּפֵרוֹתָיו לְאַחֵר לֹא שִׁיֵּר מְקוֹם הַפֵּרוֹת וְאֵין לָאַחֵר כְּלוּם. אֲבָל אִם מָכַר אִילָן וְשִׁיֵּר פֵּרוֹתָיו לְעַצְמוֹ חֲרֵי שִׁיֵּר מְקוֹם הַפֵּרוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא פֵּרֵשׁ לְגַבֵּי עַצְמוֹ בְּעֵין יָפָה מְשֻׁיָּר:

ה הַמּוֹכֵר גּוּף הַקַּרְקַע לִזְמַן קָצוּב חֲרֵי זֶה מְכִירָה. וּמִשְׁתַּמֵּשׁ הַלּוֹקֵחַ בַּגּוּף כְּחֶפְצוֹ וְאוֹכֵל הַפֵּרוֹת כָּל זְמַן הַמְּכִירָה וּבַסּוֹף תַּחְזֹר לִבְעָלֶיהָ:

ו וּמַה הֶּפְרֵשׁ יֵשׁ בֵּין הַמּוֹכֵר קַרְקַע לִזְמַן קָצוּב וּבֵין הַמַּקְנֶה אוֹתָהּ לְפֵרוֹתֶיהָ. שֶׁהַקּוֹנֶה לְפֵרוֹת אֵינוֹ יָכוֹל לְשַׁנּוֹת צוּרַת הַקַּרְקַע וְלֹא יִבְנֶה וְלֹא יַהֲרֹס. אֲבָל הַקּוֹנֶה לִזְמַן קָצוּב הוּא בּוֹנֶה וְהוֹרֵס וְעוֹשֶׂה בְּכָל זְמַנּוֹ הַקָּצוּב כְּמוֹ שֶׁעוֹשֶׂה הַקּוֹנֶה קִנְיָן עוֹלָם לְעוֹלָם:

ז וּמַה הֶּפְרֵשׁ יֵשׁ בֵּין הַמּוֹכֵר שָׂדֶה זוֹ לְפֵרוֹתֶיהָ וּבֵין הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת שָׂדֶה זוֹ לַחֲבֵרוֹ. שֶׁהַמּוֹכֵר פֵּרוֹת הַשָּׂדֶה אֵין לַלּוֹקֵחַ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשָׂדֶה זוֹ כְּלָל אֲפִלּוּ לְהַכְנֵס אֶלָּא בְּשָׁעַת הוֹצָאַת הַפֵּרוֹת וְיֵשׁ לְבַעַל הַשָּׂדֶה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ כְּחֶפְצוֹ. אֲבָל הַמּוֹכֵר שָׂדֶה לְפֵרוֹתֶיהָ אֵין בַּעַל הַשָּׂדֶה יָכוֹל לְהַכְנֵס בָּהּ אֶלָּא מִדַּעַת הַלּוֹקֵחַ וְיֵשׁ לַלּוֹקֵחַ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ כְּחֶפְצוֹ:

ח וּמַה הֶּפְרֵשׁ יֵשׁ בֵּין הַקּוֹנֶה שָׂדֶה זוֹ לְפֵרוֹתֶיהָ וּבֵין הַשּׁוֹכֵר שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ. שֶׁהַקּוֹנֶה שָׂדֶה לְפֵרוֹתֶיהָ יֵשׁ לוֹ לָנֶטַעַת אוֹ לִזְרֹעַ כָּל זְמַן שֶׁיִּרְצֶה אוֹ לְהוֹבִירָהּ. וְהַשּׁוֹכֵר אֵינוֹ כֵן כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּעִנְיַן שְׁכִירוּת. וְאֵין הַשּׁוֹכֵר רַשַּׁאי לְהַשְׁכִּיר אֲבָל הַקּוֹנֶה מַקְנֶה לַאֲחֵרִים כָּל מַה שֶּׁקָּנָה:

ט הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת שׁוֹבָךְ וּפֵרוֹת כַּוֶּרֶת לַחֲבֵרוֹ קָנָה וְאֵין זֶה מוֹכֵר דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם. לְפִי שֶׁאֵינוֹ מוֹכֵר יוֹנִים שֶׁיִּוָּלְדוּ אוֹ דְּבַשׁ שֶׁיָּבוֹא לַכַּוֶּרֶת. אֶלָּא הוּא מוֹכֵר שׁוֹבָךְ לְפֵרוֹתָיו אוֹ כַּוֶּרֶת לִדְבְשָׁהּ. שֶׁהֲרֵי הוּא כְּשׁוֹכֵר אַמַּת הַמַּיִם לַחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא נֶהֱנֶה בְּכָל מַה שֶּׁיָּצוּד בָּהּ. כָּךְ זֶה הִקְנָה שׁוֹבָךְ זֶה לְפֵרוֹתָיו כְּמוֹ שֶׁמּוֹכֵר אִילָן לְפֵרוֹתָיו. וְדִין כֻּלָּם כְּדִין הַשּׁוֹכֵר בַּיִת מֵחֲבֵרוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. שֶׁהוּא נֶהֱנֶה בְּכָל הֲנָיוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

י הַבִּיצִים וְהָאֶפְרוֹחִין עַצְמָן שֶׁיֵּשׁ בַּשּׁוֹבָךְ לֹא קָנָה אוֹתָם בַּעַל שׁוֹבָךְ כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פָּרְחוּ. וְדָבָר זֶה גְּזֵרַת חֲכָמִים הִיא וּמִשּׁוּם (דברים כב ו) "לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים" נָגְעוּ בָּהּ. לְפִיכָךְ הָרוֹצֶה לְהַקְנוֹת אֶפְרוֹחִים וּבֵיצִים אֵלּוּ לַחֲבֵרוֹ. מְטַפֵּחַ עַל הַשּׁוֹבָךְ שֶׁיִּפְרְחוּ הָאִמָּהוֹת וְיִגְבְּהוּ מֵעַל הָאָרֶץ וְאַחַר כָּךְ יַקְנֶה אוֹתָן לַחֲבֵרוֹ בְּקִנְיָן אוֹ עַל גַּבֵּי קַרְקַע אוֹ בִּשְׁאָר דְּבָרִים שֶׁהַמִּטַלְטְלִין נִקְנִין בָּהֶן:

יא הַלּוֹקֵחַ פֵּרוֹת שׁוֹבָךְ מֵחֲבֵרוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לִטֹּל כָּל הַגּוֹזָלוֹת שֶׁיִּוָּלְדוּ בּוֹ מֵעַתָּה מִפְּנֵי שֶׁהָאִמָּהוֹת בּוֹרְחוֹת נִמְצָא שֶׁהֶחֱרִיב כָּל הַשּׁוֹבָךְ אֶלָּא מַנִּיחַ מֵהֶן כְּדֵי לְיַשֵּׁב הַשּׁוֹבָךְ:

יב וְכַמָּה מַנִּיחַ. אִם הָיוּ בּוֹ אִמָּהוֹת וּבָנוֹת בְּעֵת מְכִירַת הַפֵּרוֹת. מַנִּיחַ בְּרֵכָה רִאשׁוֹנָה שֶׁיּוֹלִידוּ הָאִמָּהוֹת כְּדֵי שֶׁיִּצְטַוְּתוּ הָאִמָּהוֹת עִם הַבְּרֵכָה הָרִאשׁוֹנָה וְעִם הַבָּנוֹת שֶׁעִמָּהֶם. וּמַנִּיחַ מִמַּה שֶּׁיּוֹלִידוּ הַבָּנוֹת שְׁתֵּי בְּרֵכוֹת כְּדֵי שֶׁיְּצַטְּוּתוּ הַבָּנוֹת עִם שְׁתֵּי הַבְּרֵכוֹת שֶׁהוֹלִידוּ. וְכָל הַנּוֹלָד מֵאַחַר שְׁתֵּי בְּרֵכוֹת שֶׁל בָּנוֹת וְהַבְּרֵכָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל אִמָּהוֹת חֻרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ:

יג הַלּוֹקֵחַ פֵּרוֹת כַּוֶּרֶת מֵחֲבֵרוֹ נוֹטֵל שְׁלֹשָׁה נְחִילִים זֶה אַחַר זֶה מִכָּאן וְאֵילָךְ נוֹטֵל נְחִיל וּמֵנִיחַ נְחִיל כְּדֵי לְיַשֵּׁב אֶת הַכַּוֶּרֶת:

יד הַלּוֹקֵחַ חַלּוֹת דְּבַשׁ מֵחֲבֵרוֹ מַנִּיחַ בַּכַּוֶּרֶת שְׁתֵּי חַלּוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְרְחוּ הַדְּבוֹרִים וְיֵלְכוּ לָהֶן:

טו הַלּוֹקֵחַ זֵיתִים מֵחֲבֵרוֹ לָקַץ. מַנִּיחַ הָאִילָן סָמוּךְ לָאָרֶץ שְׁתֵּי גְּרוֹפִיּוֹת וְקוֹצֵץ. לָקַח בְּתוּלַת שִׁקְמָה מַגְבִּיהַּ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים וְקוֹצֵץ. סָדָן שֶׁל שִׁקְמָה שְׁנֵי טְפָחִים. וּבִשְׁאָר אִילָנוֹת טֶפַח וְקוֹצֵץ. בְּקָנִים וּבִגְפָנִים מִן הַפֶּקֶק וּלְמַעְלָה. בְּדֶקֶל וַאֲרָזִים חוֹפֵר וּמְשָׁרֵשׁ לְפִי שֶׁאֵין גִּזְעוֹ מַחְלִיף:

פרק כד

א הַמּוֹכֵר שְׁלֹשָׁה אִילָנוֹת בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ וַאֲפִלּוּ הָיוּ שָׁלֹשׁ נְטִיעוֹת קְטַנּוֹת אוֹ שְׁלֹשָׁה בְּדֵי אִילָן. חֻרֵי יֵשׁ לַלּוֹקֵחַ קַרְקַע הָרָאוּי לָהֶם. וַאֲפִלּוּ יָבְשׁוּ הָאִילָנוֹת אוֹ נִקְצְצוּ יֵשׁ לוֹ קַרְקַע הָרָאוּי לָהֶם וְקָנָה כָּל הָאִילָנוֹת שֶׁבֵּינֵיהֶם:

ב וְכַמָּה הִיא הַקַּרְקַע הָרָאוּי לָהֶם. תַּחְתֵּיהֶם וּבֵינֵיהֶם וְחוּצָה לָהֶם כִּמְלֹא הָאוֹרֶה וְסַלּוֹ. וְזֶה הַמָּקוֹם שֶׁהוּא מְלֹא הָאוֹרֶה וְסַלּוֹ אֵין אֶחָד מִשְּׁנֵיהֶם יָכוֹל לְזָרְעוֹ אֶלָּא מִדַּעַת חֲבֵרוֹ:

ג בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיוּ שְׁלֹשָׁה הָאִילָנוֹת עוֹמְדִין כְּמוֹ שְׁלֹשָׁה פִּטְפּוּטֵי כִּירָה שֶׁשּׁוֹפְתִין עֲלֵיהֶן אֶת הַקְּדֵרָה. שֶׁהֲרֵי הֵן שְׁנַיִם זֶה כְּנֶגֶד זֶה וְהַשְּׁלִישִׁי מְכַוֵּן בֵּינֵיהֶן וּמְרַחֵק מֵהֶן. וְהוּא שֶׁיִּהְיוּ בֵּין כָּל אִילָן וְאִילָן מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וְעַד שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה:

ד וּמֵהֵיכָן הוּא מוֹדֵד מִן הָעִקָּר הָרָחֹב שֶׁל אִילָנוֹת. אֲבָל אִם לֹא הָיוּ עוֹמְדִין כַּצּוּרָה הַזֹּאת. אוֹ שֶׁהָיוּ מְקֹרָבִים פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ מְרֻחָקִין יוֹתֵר מִשֵּׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה. אוֹ שֶׁלָּקַחַן זֶה אַחַר זֶה. אוֹ שֶׁמָּכַר לוֹ שְׁנַיִם בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ וְאֶחָד עַל הַמֵּצַר. אוֹ שְׁנַיִם בְּתוֹךְ שָׂלוֹ וְאֶחָד בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ. אוֹ שֶׁהִפְסִיק בּוֹר אוֹ אַמַּת הַמַּיִם אוֹ רְשׁוּת הָרַבִּים בֵּינֵיהֶם. חֻרֵי זֶה אֵין לוֹ קַרְקַע. לְפִיכָךְ לֹא קָנָה הָאִילָנוֹת שֶׁבֵּינֵיהֶם. וְאִם יָבֵשׁ הָאִילָן אוֹ נִקְצַץ יֵלֵךְ לוֹ:

ה כָּל מִי שֶׁקּוֹנֶה שִׁלְשָׁה אִילָנוֹת וְיֵשׁ לוֹ קַרְקַע. אִם הִגְדִּילוּ וְהוֹצִיאוּ חֹטֶר יָקֵץ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמַּעֵט הַדֶּרֶךְ עַל בַּעַל הַשָּׂדֶה. וְכָל הַשָּׂרִיגִין וְהָאֲמִירִים הַיּוֹצְאִים מֵהֶם וַאֲפִלּוּ מִן הַשָּׂרָשִׁים חֲרֵי הֵן שֶׁל בַּעַל הָאִילָנוֹת שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לוֹ קַרְקַע:

ו הַקּוֹנֶה שְׁנֵי אִילָנוֹת בְּתוֹךְ שָׂדֶה חֲבֵרוֹ אֵין לוֹ קַרְקַע. לְפִיכָךְ אִם מֵת הָאִילָן אוֹ נִקְצַץ אֵין לוֹ כְּלוּם. הִגְדִּילוּ שְׁנֵי הָאִילָנוֹת וְהוֹצִיאוּ שָׂרִיגִים וַאֲמִירִים יָקֵץ שֶׁמָּא יִצְמְחוּ בָּאָרֶץ וְיֹאמַר לַמּוֹכֵר שְׁלֹשָׁה אִילָנוֹת מָכַרְתָּ לִי וְיֵשׁ לִי קַרְקַע:

ז כָּל הָעֵצִים שֶׁקּוֹצֵץ בַּעַל שְׁנֵי הָאִילָנוֹת מֵהֶן. הָעוֹלֶה מִן הַגְּזָעִים וְהוּא הָרוֹאֶה פְּנֵי הַחַמָּה חֲרֵי הוּא שֶׁל בַּעַל הָאִילָנוֹת. וְהָעוֹלֶה מִן הַשָּׂרָשִׁים וְהוּא שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה פְּנֵי הַחַמָּה חֲרֵי הוּא שֶׁל בַּעַל הַשָּׂדֶה. וּבִדְקָלִים אֵין לְבַעַל הַדֶּקֶל מִן הָעוֹלֶה כְּלוּם לְפִי שֶׁאֵין לוֹ גֶּזַע:

ח הַמּוֹכֵר קַרְקַע וְשִׁיֵּר אִילָנוֹת חֲרֵי יֵשׁ לוֹ חֲצֵי הַקַּרְקַע כֻּלָּהּ שֶׁאִלּוּ לֹא שִׁיֵּר בַּקַּרְקַע חֲרֵי אוֹמֵר לוֹ הַלּוֹקֵחַ עֲקֹר אִילָנְךָ. וְכֵן אִם שִׁיֵּר שְׁנֵי הָאִילָנוֹת בִּלְבַד יֵשׁ לוֹ קַרְקַע הָרָאוּי לָהֶם. שֶׁאִלּוּ לֹא שִׁיֵּר הַקַּרְקַע הָיָה הַלּוֹקֵחַ אוֹמֵר לוֹ עֲקֹר אִילָנְךָ וְלֵךְ:

ט הַמּוֹכֵר אֶת הָאִילָנוֹת וְשִׁיֵּר אֶת הַקַּרְקַע. יֵשׁ לְבַעַל הָאִילָנוֹת קַרְקַע הָרָאוּי לָהֶם כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. מָכַר אֶת הַקַּרְקַע לְאֶחָד וְאֶת הָאִילָנוֹת לְאַחֵר וְהֶחֱזִיק זֶה בָּאִילָנוֹת וְהֶחֱזִיק זֶה בַּקַּרְקַע. זֶה קָנָה הָאִילָנוֹת עִם חֲצִי הַקַּרְקַע וְזֶה שֶׁהֶחֱזִיק בַּקַּרְקַע קָנָה חֲצִי הַקַּרְקַע בִּלְבַד:

י הָאַחִין שֶׁחָלְקוּ אֶחָד נָטַל פַּרְדֵּס וְאֶחָד נָטַל שָׂדֶה לָבָן. יֵשׁ לְבַעַל הַפַּרְדֵּס אַרְבַּע אַמּוֹת בְּתוֹךְ שְׂדֵה לָבָן סְמוּכוֹת לְסוֹף הָאִילָנוֹת שֶׁל פַּרְדֵּס שֶׁעַל מְנָת כֵּן חָלְקוּ. וְאֵין צָרִיךְ לְפָרֵשׁ דָּבָר זֶה מִפְּנֵי שֶׁהוּא דָּבָר יָדוּעַ:

יא הַמּוֹכֵר שָׂדֶה לַחֲבֵרוֹ וְהָיוּ בָהּ דְּקָלִים וְאָמַר לוֹ חוּץ מִדֶּקֶל פְּלוֹנִי. אִם דֶּקֶל טוֹב וּמְשֻׁבָּח הוּא אוֹתוֹ הַדֶּקֶל לְבַדּוֹ הוּא שֶׁשִּׁיֵּר וְהַשְּׁאָר לַלּוֹקֵחַ. וְאִם דֶּקֶל רַע הוּא שֶׁשִּׁיֵּר כָּל שֶׁכֵּן שֶׁשִּׁיֵּר הַשְּׁאָר] לֹא קָנָה מִן הַדְּקָלִים כְּלוּם:

יב מָכַר לוֹ שָׂדֶה וְאָמַר לוֹ חוּץ מִן הָאִילָנוֹת. אִם יֵשׁ בּוֹ דְּקָלִים בִּלְבַד שִׁיֵּר הַדְּקָלִים. וְאִם יֵשׁ בּוֹ גְּפָנִים בִּלְבַד שִׁיֵּר הַגְּפָנִים. וְכֵן שְׁאָר הָאִילָנוֹת. הָיוּ בָהּ גְּפָנִים וּדְקָלִים לֹא שִׁיֵּר אֶלָּא הַגְּפָנִים. אִילָנוֹת וּגְפָנִים לֹא שִׁיֵּר אֶלָּא אִילָנוֹת. וְכֵן אִילָנוֹת וּדְקָלִים שִׁיֵּר אִילָנוֹת שֶׁהַמּוֹכֵר בָּעֵין יָפָה הוּא מוֹכֵר. וְאִם הַדְּקָלִים שִׁיֵּר לֹא שִׁיֵּר אֶלָּא כָּל דֶּקֶל גָּבוֹהַּ שֶׁעוֹלִים לוֹ בַּחֶבֶל וְהַשְּׁאָר חֲרֵי הוּא שֶׁל לוֹקֵחַ. וְאִם שְׁאָר הָאִילָנוֹת הוּא שֶׁשִּׁיֵּר לֹא שִׁיֵּר בָּהֶם אֶלָּא כָּל שֶׁאֵין הָעֹל כּוֹבְשׁוֹ. וְכָל שֶׁהָעֹל כּוֹבְשׁוֹ חֲרֵי הוּא שֶׁל לוֹקֵחַ וּבִכְלַל הַשָּׂדֶה נֶחְשָׁב:

יג הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ קַרְקַע וּדְקָלִים אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. אֲפִלּוּ לֹא הָיוּ לוֹ דְּקָלִים אִם רָצָה לִקְנוֹת לוֹ שְׁנֵי דְּקָלִים חֲרֵי זֶה נִקְנָה הַמִּקָּח. וְאֵין הַלּוֹקֵחַ יָכוֹל לוֹמַר לוֹ אֵינִי לוֹקֵחַ אֶלָּא קַרְקַע שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דְּקָלִים. וְאִם אָמַר קַרְקַע בִּדְקָלִים אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. אִם הָיוּ בּוֹ שְׁנֵי דְּקָלִים קָנָה וְאִם לָאו מֻקָּח טָעוּת הוּא וְחוֹזֵר. וְאִם אָמַר לוֹ קַרְקַע שֶׁל דְּקָלִים אֲנִי מוֹכֵר לְךָ אֵין לוֹ דְּקָלִים. שֶׁאֵין בַּלָּשׁוֹן הַזֶּה אֶלָּא קַרְקַע הָרָאוּי לְדְקָלִים:

יד הַמּוֹכֵר פַּרְדֵּס לַחֲבֵרוֹ צָרִיךְ שֶׁיִּכְתֹּב לוֹ קִנְיָה לְךָ דְּקָלִים וּתְמָרִים וְהוּצִין. וְאַף עַל פִּי שֶׁקָּנָה כָּל אֵלּוּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא פֵּרֵשׁ אוֹתָם נוֹהֵג הַשָּׁטָר הֵם. וְכֵן הַמּוֹכֵר קַרְקַע לַחֲבֵרוֹ צָרִיךְ לִכְתֹּב לוֹ וְלֹא הִנַּחְתִּי לְפָנַי בְּמֶכֶר זֶה כְּלוּם כְּדֵי לְהִסְתַּלֵּק מִן הַדִּינִין וְהַטְּעָנוֹת:

טו הַמּוֹכֵר בַּיִת לַחֲבֵרוֹ אַף עַל פִּי שֶׁכָּתַב לוֹ וְהִקְנִיתִי לְךָ עָמְקוֹ וְרוּמוֹ צָרִיךְ לִכְתֹּב לוֹ קִנָּה לְךָ מֵהַקַּרְקַע הַתְּהוֹם עַד רוּם רָקִיעַ. שֶׁהָעֹמֶק וְהָרוּם אֵינוֹ נִקְנֶה בְּסָתָם. וְכֵיוָן שֶׁקָּנָה הָעֹמֶק וְהָרוּם קָנָה הָרוּם שֶׁהוּא הָאֲוִיר בִּלְבַד וְהָעֹמֶק שֶׁהוּא עֲבִי הָאָרֶץ. אֲבָל לֹא קָנָה הַבֵּינוֹנִית שֶׁבַּמַּעֲמַקִּים וְשֶׁבָּאֲוִיר. וְכֵיוָן שֶׁכָּתַב לוֹ מִקַּרְקַע הַתְּהוֹם עַד רוּם הָרָקִיעַ קָנָה הַבּוֹר וְהַדּוּת שֶׁבָּעָבִי הַקַּרְקַע וְהַמַּעֲזִיבוֹת וְהַמְּחִלּוֹת שֶׁבֵּין הַמַּעֲזִיבוֹת לְמַעְלָה:

טז הַמּוֹכֵר בַּיִת לַחֲבֵרוֹ עַל מְנָת שֶׁדִּיּוֹטָא עֶלְיוֹנָה שֶׁלִּי חֲרֵי זוֹ שֶׁלּוֹ. וְאִם רָצָה לְהוֹצִיא בָּהּ זִיזִין מוֹצִיא. וְאִם נָפְלָה חוֹזֵר וּבוֹנֶה אוֹתָהּ. וְאִם רָצָה לִבְנוֹת עַל גַּבָּהּ בּוֹנֶה כְּשֶׁהָיָה מִקֹּדֶם:

יז הַמּוֹכֵר קִבְרוֹ אוֹ דֶּרֶךְ קִבְרוֹ אוֹ מְקוֹם מַעֲמָדוֹ אוֹ בֵּית הֶסְפֵּדוֹ. בָּאִין בְּנֵי מִשְׁפָּחָה וְקוֹבְרִים שָׁם בְּעַל כָּרְחוֹ מִשּׁוּם פְּגַם מִשְׁפָּחָה. וְנוֹתְנִין דְּמֵי הַקֶּבֶר שֶׁקָּבְרוּ בּוֹ לַלּוֹקֵחַ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא פֵּרֵשׁ:

פרק כה

א הַמּוֹכֵר דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ תַּשְׁמִישִׁין לֹא מָכַר אֶת הַתַּשְׁמִישִׁין אֶלָּא אִם כֵּן פֵּרֵשׁ. כֵּיצַד. מָכַר אֶת הַבַּיִת לֹא מָכַר אֶת הַיְצִיעַ שֶׁסְּבִיבוֹת הַבַּיִת אַף עַל פִּי שֶׁהוּא פָּתוּחַ לְתוֹכוֹ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהָיָה רֹחַב הַיְצִיעַ אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ יֶתֶר. אֲבָל פָּחוֹת מִזֶּה חֲרֵי הוּא בִּכְלַל הַבַּיִת. וְכֵן הָעֲלִיָּה שֶׁעַל גַּבֵּי הַבַּיִת הַפְּתוּחָה לְתוֹכוֹ בָּאֲרֻבָּה בְּמַעֲזִיבַת הַבַּיִת חֲרֵי הוּא בִּכְלַל הַבַּיִת:

ב הַמּוֹכֵר אֶת הַבַּיִת לֹא מָכַר אֶת הַחֶדֶר שֶׁלָּפָנִים מִמֶּנּוּ. אַף עַל פִּי שֶׁמִּצַּר לוֹ מְצָרִים הַחִיצוֹנִים. וְלֹא אֶת הַגַּג בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַעֲקֶה עֲשָׂרָה טְפָחִים וְיֵשׁ בּוֹ רֹחַב אַרְבַּע אַמּוֹת. וְלֹא אֶת הַבּוֹר הֶחָפוּר בַּקַּרְקַע וְלֹא אֶת הַדּוּת הַבָּנוּי בַּבּוֹר אַף עַל פִּי שֶׁמָּכַר לוֹ הָעֹמֶק וְהָרוּם כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ׃

ג וְצָרִיךְ הַמּוֹכֵר לְקָנוֹת לוֹ דֶּרֶךְ מִן הַלּוּקַחַ כְּדֵי לְהַכְנֵס בְּבוֹר זֶה אוֹ לַדּוּת שֶׁשִּׁיֵּר. שֶׁכָּל הַמּוֹכֵר בְּעַיִן יָפָה מוֹכֵר. וְאִם אָמַר לוֹ מָכַרְתִּי לְךָ הַבַּיִת חוּץ מִן הַבּוֹר אוֹ הַדּוּת אֵין צָרִיךְ לְקָנוֹת לוֹ דֶּרֶךְ. וְכֵן הַמּוֹכֵר בּוֹר אוֹ דּוּת בִּלְבַד אֵין הַלּוֹקֵחַ צָרִיךְ לְקָנוֹת לוֹ דֶּרֶךְ אֶלָּא נִכְנָס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל מוֹכֵר עַד הַדּוּת וּמְמַלֵּא׃

ד שְׁנֵי בָּתִּים זֶה לְפָנִים מִזֶּה. מָכַר שְׁנֵיהֶם לִשְׁנַיִם אוֹ נָתַן שְׁנֵיהֶם לִשְׁנַיִם אֵין לָהֶם דֶּרֶךְ זֶה עַל זֶה. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם נָתַן הַחִיצוֹן וּמָכַר הַפְּנִימִי. אֲבָל אִם מָכַר הַחִיצוֹן וְנָתַן הַפְּנִימִי יֵשׁ לוֹ דֶּרֶךְ שֶׁכָּל הַנּוֹתֵן בְּעַיִן יָפָה נוֹתֵן יוֹתֵר מִן הַמּוֹכֵר׃

ה הַמּוֹכֵר אֶת הַבַּיִת מָכַר אֶת הַתָּנּוּר וְאֶת הַכִּירַיִם וְאֶת מַלְבְּנוֹת הַפְּתָחִים הַמְחֻבָּרִין בְּטִיט וְאֶת הַדֶּלֶת וְאֶת הַנָּגָר וְאֶת הַמַּנְעוּל אֲבָל לֹא הַמַּפְתֵּחַ. וּמָכַר אֶת הַמַּכְתֶּשֶׁת הַקְּבוּעָה אֲבָל לֹא אֶת הַמַּטַלְטֶלֶת. וּמָכַר אֶת הָאִיצְטְרוֹבִיל אֲבָל לֹא אֶת הַכְּלִי שֶׁהַקֻּמָּח יוֹרֵד לְתוֹכוֹ שֶׁהוּא כְּמוֹ כְּפִיפָה שֶׁל עֵץ. וְלֹא מָכַר אֶת מַלְבְּנוֹת כִּרְעֵי הַמִּטָּה וְלֹא אֶת מַלְבְּנוֹת הַחַלּוֹנוֹת אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מְחֻבָּרִין בְּטִיט מִפְּנֵי שֶׁהֵן לְנוֹי. וּבִזְמַן שֶׁאָמַר הוּא וְכָל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ חֲרֵי כֵלָּן מְכוּרִין׃

ו הַמּוֹכֵר אֶת הֶחָצֵר מָכַר בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת שֶׁבְּתוֹכָהּ. וְכָל הַבָּתִּים הַחִיצוֹנִים וְהַפְּנִימִים וּבָתִּים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן הַחֵל וְהַחֲנֻיּוֹת הַפְּתוּחוֹת לְתוֹכָהּ. אֲבָל שֶׁאֵינָן פְּתוּחוֹת לְתוֹכָהּ אֵינָם נִמְכָּרִים עִמָּהּ. הָיוּ פְּתוּחוֹת לְכָאן וּלְכָאן אִם רֹב תַּשְׁמִישָׁן לְתוֹכָהּ נִמְכָּרוֹת עִמָּהּ וְאִם לָאו אֵינָן נִמְכָּרוֹת עִמָּהּ. וְלֹא מָכַר אֶת הַמַּטַלְטְלִין שֶׁבְּתוֹכָהּ. וּבִזְמַן שֶׁאָמַר הֵיא וְכָל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ חֲרֵי כֵלָּם מְכוּרִין. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ לֹא מָכַר אֶת הַמֶּרְחָץ וְלֹא בֵּית הַבַּד שֶׁבְּתוֹכָהּ׃

ז הַמּוֹכֵר אֶת בֵּית הַבַּד מָכַר אֶת הָאֶבֶן הַגְּדוֹלָה הַבְּנוּיָה בָּאָרֶץ שֶׁטּוֹחֲנִים עָלֶיהָ זֵיתִים. וְאֶת הַכְּלֶנְסָאוֹת שֶׁל אֶרֶז שֶׁסּוֹמְכִין בָּהֶן בְּעֵת טְחִינַת הַזֵּיתִים. וְאֶת הַיְקָבִים וְאֶת הַכֵּלִים שֶׁנּוֹתְנִין בָּהֶן אֶת הַזֵּיתִים הַכְּתוּשִׁין וְהֵם הַמְפָרְכוֹת. אֲבָל לֹא מָכַר אֶת הָרֶחַיִם הָעֶלְיוֹנָה. וּבִזְמַן שֶׁאָמַר הוּא וְכָל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ חֲרֵי כֵלָּן מְכוּרִין. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ לֹא מָכַר אֶת הַכּוֹבְשִׁין שֶׁמְּכַבְּשִׁין בָּהֶן הַזֵּיתִים וְלֹא אֶת הַגַּלְגַּל וְלֹא אֶת הַקּוֹרָה וְלֹא אֶת הַשַּׁקִּין וְלֹא אֶת הַמַּרְצוּפִין׃

ח אָמַר לוֹ בֵּית הַבַּד וְכָל תַּשְׁמִישָׁיו אֲנִי מוֹכֵר לְךָ כֵּלָּן מְכוּרִין. הָיוּ חוּצָה לָהּ חֲנֻיּוֹת שֶׁשּׁוֹטְחִים בָּהֶן הַזֵּיתִים אוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. אִם מִצַּר לוֹ מְצָרִים הַחִיצוֹנִים שֶׁלָּהֶן קָנָה הַכֹּל. וְאִם לָאו לֹא קָנָה אֶלָּא מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ׃

ט הַמּוֹכֵר אֶת הַמֶּרְחָץ מָכַר אֶת בֵּית הַנְּסָרִים שֶׁיּוֹשְׁבִין עֲלֵיהֶן כְּשֶׁהֵן עֲרֵמִים. וְאֶת בֵּית הַיְקָמִים שֶׁנּוֹטְלִין בָּהֶן הַמַּיִם. וְאֶת בֵּית הַסַּפְסָלִין שֶׁיּוֹשְׁבִין עֲלֵיהֶן בַּחֲצַר הַמֶּרְחָץ כְּשֶׁהֵן לְבוּשִׁים. וְאֶת בֵּית הַוֵּילָאוֹת שֶׁמִּסְתַּפְּגִין בָּהֶן. אֲבָל לֹא מָכַר אֶת הַנְּסָרִים עַצְמָן וְאֶת הַיְקָמִים עַצְמָן וְלֹא אֶת הַסַּפְסָלִין עַצְמָן וְלֹא אֶת בֵּית הַוֵּילָאוֹת עַצְמָן. וּבִזְמַן שֶׁאָמַר לוֹ הוּא וְכָל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ חֲרֵי כֵלָּן מְכוּרִין. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ לֹא מָכַר הַבְּרֵכוֹת הַמְסַפְּקוֹת לוֹ מַיִם בֵּין בִּימוֹת הַחַמָּה בֵּין בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים. וְלֹא בֵּית כִּנּוּס הָעֵצִים. וְאִם אָמַר לוֹ מֶרְחָץ וְכָל תַּשְׁמִישָׁיו אֲנִי מוֹכֵר לְךָ חֲרֵי הֵן כֵּלָּן מְכוּרִין אַף עַל פִּי שֶׁהֵן חוּצָה לוֹ׃

פרק כו

א הַמּוֹכֵר אֶת הָעִיר מָכַר בָּתִּים וּבוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת וּמֶרְחָצָאוֹת וְשׁוֹבָכוֹת וּבֵית הַבַּדִּים וּבֵית הַשְּׁלָחִין שֶׁבָּהּ וְהַסְּמוּכִין לָהּ. וְאֶת הַחוֹרְשִׁין הַמֻּקָּפִין לָהּ וְאֶת הַשָּׂדוֹת הַיְדוּעוֹת לָהּ. וְאֶת הַבִּיבָרִין שֶׁל חַיָּה וְעוֹפוֹת וְדָגִים שֶׁפְּנֵיהֶם כְּנֶגְדָּהּ אַף עַל פִּי שֶׁהֵן רְחוֹקִים מִמֶּנָּה. אֲבָל לֹא מָכַר הַמִּטַּלְטְלִין שֶׁבְּתוֹכָהּ. וּבִזְמַן שֶׁאָמַר לוֹ הִיא וְכָל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ אֲנִי מוֹכֵר לְךָ חֲרֵי כֵלָּן מְכוּרִין. וּבֵין כָּךְ וּבֵין כָּךְ לֹא מָכַר לֹא אֶת שְׁיָרֶיהָ וְלֹא אֶת בְּנוֹתֶיהָ וְלֹא הַחוֹרְשִׁין הַמֻּקָּצִין מִמֶּנָּה. וְלֹא אֶת הַחֵלֶק שֶׁיֵּשׁ לָהּ בַּיָּם וְלֹא אֶת הַחֵלֶק שֶׁיֵּשׁ לָהּ בַּיַּבָּשָׁה. וְלֹא אֶת בֵּיבָרֵי חַיָּה וְעוֹפוֹת וְדָגִים שֶׁאֵין פְּנֵיהֶם כְּנֶגְדָּהּ׃

ב הַמּוֹכֵר אֶת הַשָּׂדֶה מָכַר אֶת הָאֲבָנִים הַסְּדוּרוֹת לַגָּדֵר וְאֶת הָאֲבָנִים שֶׁמְּנָחוֹת עַל הָעֲמָרִים מִפְּנֵי שֶׁהֵן לְצָרְכָּהּ. וּמָכַר אֶת הַקָּנִים הַחֲלָקִים הַמְּנָחִין תַּחַת הַגְּפָנִים כְּדֵי לְהַעֲמִיד אֶת הַכֶּרֶם מִפְּנֵי שֶׁהֵן לְצָרְכָּהּ. וּמָכַר אֶת הַתְּבוּאָה הַמְחֻבֶּרֶת לַקַּרְקַע אַף עַל פִּי שֶׁהִגִּיעַ לְהִקָּצֵר. וּמָכַר אֶת מְחִצַּת הַקָּנִים שֶׁהִיא פְּחוּתָה מִבֵּית רֹבַע אַף עַל פִּי שֶׁהַקָּנִים שָׁלָהּ עֲבִים וַחֲזָקִים. וּמָכַר אֶת הַשּׁוֹמֶרֶת הָעֲשׂוּיָה בְּטִיט אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ קְבוּעָה. וּמָכַר אֶת הֶחָרוּב שֶׁאֵינוֹ מֵרֻכָּב וְאֶת בְּתוּלַת הַשְּׁקָמָה אַף עַל פִּי שֶׁהֵן עֲבִים. וּמָכַר כָּל הַדְּקָלִים שֶׁבָּהּ. אֲבָל לֹא מָכַר אֶת הָאֲבָנִים שֶׁאֵינָן סְדוּרוֹת לַגָּדֵר. וְלֹא אֶת הָאֲבָנִים שֶׁאֵינָן מֻנָּחוֹת עַל גַּבֵּי הָעֲמָרִין אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מוּכָנוֹת לְכָךְ. וְלֹא אֶת הַקָּנִים שֶׁבַּכֶּרֶם שֶׁאֵינָן מֻנָּחִין תַּחַת הַגְּפָנִים אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מְשֻׁפִּין וַחֲלָקִים וּמוּכָנִים לְכָךְ. וְלֹא אֶת הַתְּבוּאָה הָעֲקוּרָה מִן הַקַּרְקַע אַף עַל פִּי שֶׁהִיא צְרִיכָה לַשָּׂדֶה. וּבִזְמַן שֶׁאָמַר לוֹ הִיא וְכָל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ חֲרֵי כֵלָּן מְכוּרִין׃

ג בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ לֹא מָכַר מְחִצַּת הַקָּנִים שֶׁהִיא בֵּית רֹבַע אַף עַל פִּי שֶׁהַקָּנִים שֶׁבָּהּ דַּקִּים וּקְטַנִּים. וְלֹא מָכַר עֲרוּגָה קְטַנָּה שֶׁל בְּשָׂמִים שֶׁיֵּשׁ לָהּ שֵׁם בִּפְנֵי עַצְמוֹ כְּגוֹן שֻׁקּוֹרִין לָהּ בֵּי וַרְדָּא שֶׁל פְּלוֹנִי. וְלֹא אֶת הַשּׁוֹמֶרָה בִּזְמַן שֶׁאֵינָהּ עֲשׂוּיָה בְּטִיט אַף עַל פִּי שֶׁהִיא קְבוּעָה בָּאָרֶץ. וְלֹא מָכַר אֶת הֶחָרוּב הַמְרֻכָּב. וְלֹא סַדָּן שֶׁל שִׁקְמָה וַאֲפִלּוּ הֵן דַּקִּים. וְלֹא מָכַר אֶת הַבּוֹר שֶׁבָּהּ וְלֹא אֶת הַגַּת וְלֹא אֶת הַשּׁוֹבָךְ בֵּין חֲרֵבִים בֵּין שְׁלֵמִים׃

ד וְצָרִיךְ הַמּוֹכֵר לִקְנוֹת לוֹ דֶּרֶךְ מִן הַלּוֹקֵחַ כְּדֵי שֶׁיֵּלֵךְ בָּהּ עַד אוֹתוֹ הַבּוֹר אוֹ אוֹתוֹ הַדּוּת אוֹ אוֹתוֹ הַגַּת אוֹ אוֹתוֹ הַשׁוֹבָךְ שֶׁנִּשְׁאֲרוּ לוֹ בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה. וְאִם פֵּרֵשׁ וְאָמַר חוּץ מֵאֵלּוּ אֵינוֹ צָרִיךְ לְקַח לוֹ [דֶּרֶךְ]:

ה בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמוֹכֵר, מִפְּנֵי שֶׁהָיָה לוֹ לַלּוֹקֵחַ לְפָרֵשׁ וְלֹא פֵּרֵשׁ אֵין לוֹ אֶת אֵלּוּ. אֲבָל הַנּוֹתֵן מַתָּנָה קָנָה אֶת כֻּלָּן בֵּין בַּבַּיִת בֵּין בֶּחָצֵר בֵּין בְּבֵית הַבַּד. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר הַנּוֹתֵן קַרְקַע בְּמַתָּנָה קָנָה הַמְקַבֵּל כָּל הַמְחֻבָּר לָהּ עַד שֶׁיְּפָרֵשׁ:

ו וְכֵן הָאַחִין שֶׁחָלְקוּ וְזָכָה אֶחָד מֵהֶן בַּשָּׂדֶה וְכָה בְּכֻלָּן. וְהַמַּחֲזִיק בְּנִכְסֵי הַגֵּר הֶחֱזִיק בַּשָּׂדֶה וְכָה בְּכֻלָּן. וְהַמַּקְדִּישׁ אֶת הַשָּׂדֶה הִקְדִּישׁ כֻּלָּן:

ז אַף בְּמוֹכֵר וְלוֹקֵחַ אֵין כָּל אֵלּוּ הַדְּבָרִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן מֵעִנְיָנִים אֲמוּרִים אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם מִנְהָג וְלֹא שָׁמוֹת יְדוּעִים לְכָל דָּבָר וְדָבָר בִּפְנֵי עַצְמוֹ. אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁהַמּוֹכֵר כָּךְ מָכַר כָּךְ חֲרֵי זֶה מְכוּר וְסוֹמְכִין עַל הַמִּנְהָג. וְכֵן מָקוֹם שֶׁאֵין קוֹרִין אֶלָּא בַּיִת לְבַיִת אוֹ שֶׁקּוֹרִין בַּיִת לְבַיִת וְכָל סְבִיבוֹתָיו וּלְכָל שֶׁעַל גַּבָּיו הוֹלְכִין אַחַר לְשׁוֹן אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם. וְכֵן הַדִּין בְּמוֹכֵר חָצֵר אוֹ שָׂדֶה אוֹ עִיר אוֹ מִטַּלְטְלִין בַּכֹּל הוֹלְכִין אַחַר הַשֵּׁמוֹת הָעֲרוּכוֹת בְּפִי הַכֹּל:

ח וְזֶה עִקַּר גָּדוֹל בְּכָל דִּבְרֵי מַשָּׂא וּמַתָּן הוֹלְכִין אַחַר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם וְאַחַר הַמִּנְהָג. אֲבָל מָקוֹם שֶׁאֵין יָדוּעַ בּוֹ מִנְהָג וְלֹא שֵׁמוֹת מְיֻחָדִין אֶלָּא יֵשׁ קוֹרִין כָּךְ וְיֵשׁ שֶׁקּוֹרִין כָּךְ עוֹשִׂים כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ חֲכָמִים בִּפְרָקִים אֵלּוּ:

פרק כז

א הַמּוֹכֵר אֶת הַסְּפִינָה מָכַר אֶת הַתֹּרֶן וְאֶת הַגַּפ וְאֶת הָעֲגָנִים שֶׁלָּהּ וְאֶת כָּל הַמְּשׁוֹטִין הַמְּנֻהִיגִין אוֹתָהּ. וְאֶת הַכֶּבֶשׁ וְהָאַסְכָּלָה שֶׁעוֹלִין בָּהֶן לַסְּפִינָה וְיוֹרְדִין עָלֶיהָ. וְאֶת בֵּית הַמַּיִם שֶׁבְּתוֹכָהּ. אֲבָל לֹא מָכַר אֶת הַבִּיצִית וְהִיא הַסְּפִינָה הַקְּטַנָּה שֶׁהוֹלְכִים בָּהּ עַל הַמַּיִם הַקְּרוֹבִים לַיַּבָּשָׁה. וְלֹא מָכַר הַדּוּגִית וְהִיא הַסְּפִינָה הַקְּטַנָּה שֶׁצָּדִין בָּהּ הַמַּלָּחִים אֶת הַדָּגִים. וְלֹא מָכַר אֶת הָעֲבָדִים הָעוֹשִׂין בָּהֶן. וְלֹא אֶת הַסְּחוֹרָה שֶׁבְּתוֹכָהּ. וּבִזְמַן שֶׁאָמַר לוֹ הִיא וְכָל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ אֲנִי מוֹכֵר חֲרֵי כֻּלָּן מְכוּרִין:

ב הַמּוֹכֵר אֶת הַקָּרוֹן לֹא מָכַר אֶת הַפְּרָדוֹת בִּזְמַן שֶׁאֵינָן קְשׁוּרוֹת עִמּוֹ. מָכַר אֶת הַפְּרָדוֹת לֹא מָכַר אֶת הַקָּרוֹן. מָכַר אֶת הַצֶּמֶד לֹא מָכַר אֶת הַבָּקָר. מָכַר אֶת הַבָּקָר לֹא מָכַר אֶת הַצֶּמֶד. וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁקּוֹרִין מִקְצָתָן לְצֶמֶד בָּקָר:

ג הַמּוֹכֵר אֶת הָעֹל מָכַר אֶת הַפָּרָה. מָכַר אֶת הַפָּרָה לֹא מָכַר אֶת הָעֹל. מָכַר אֶת הָעֲגָלָה מָכַר אֶת הַבָּקָר. מָכַר אֶת הַבָּקָר לֹא מָכַר אֶת הָעֲגָלָה. וְאֵין הַדָּמִים רְאָיָה בְּכָל אֵלּוּ הַדְּבָרִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן:

ד וְכֵן הַמּוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר מָכַר אֶת הַמִּרְדַּעַת וְאֶת הָאַכָּף אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן עָלָיו. אֲבָל לֹא מָכַר אֶת הַשַּׂק וְלֹא מֻרְכֶּבֶת הַנָּשִׁים וַאֲפִלּוּ הָיוּ עָלָיו בִּשְׁעַת הַמֶּכֶר:

ה וְאֵין הַדָּמִים רְאָיָה שֶׁאִם טָעָה בִּכְדֵי שֶׁהַדַּעַת טוֹעָה יֵשׁ לוֹ אוֹנָאָה אוֹ בְּטוּל מֶקַח כְּדִין כָּל הַמּוֹכֵר וְלוֹקֵחַ. וְאִם טָעָה בִּכְדֵי שֶׁאֵין הַדַּעַת טוֹעָה לֹא בָּטַל הַמֶּקַח. שֶׁזֶּה מַתָּנָה נָתַן לוֹ וְאֵין לוֹ אֶלָּא הַחֲמוֹר בִּלֹא שַׂקִּים. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה אֵין מְבִיאִין בּוֹ רְאָיָה מִן הַדָּמִים:

ו הַמּוֹכֵר אֶת הַשִּׁפְחָה מָכַר כֵּלִים שֶׁעָלֶיהָ אֲפִלּוּ הֵם מֵאָה. אֲבָל לֹא מָכַר הַשִּׁירִים וְלֹא הַנְּזָמִים וְלֹא הַטַּבָּעוֹת וְלֹא אֶת הַקְּטָלָאוֹת שֶׁבְּצַוָּארָהּ. וְאִם אָמַר לוֹ שִׁפְחָה וְכָל מַה שֶּׁעָלֶיהָ חֲרֵי כֻּלָּן מְכוּרִין אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ כֵּלִים שֶׁל מֵאָה מָנֶה:

ז הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ שִׁפְחָה מְעֻבֶּרֶת אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. פָּרָה מְעֻבֶּרֶת אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. מָכַר לוֹ אֶת הַוָּלָד. שִׁפְחָה מֵינִיקָה אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. פָּרָה מֵינִיקָה אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. לֹא מָכַר לוֹ אֶת הַוָּלָד. חֲמוֹרָה מֵינִיקָה אֲנִי מוֹכֵר לְךָ מָכַר לוֹ אֶת הַסְּיָח שֶׁאֵין אָדָם קוֹנֶה חֲמוֹרָה לַחֲלָבָהּ:

ח הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ רֹאשׁ עֶבֶד זֶה אוֹ רֹאשׁ חֲמוֹר זֶה אֲנִי מוֹכֵר לְךָ חֲרֵי זֶה מָכַר חֶצְיוֹ. וְכֵן הַדִּין בְּכָל אֵיבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה תְּלוּיָה בּוֹ. אָמַר לוֹ יַד עֶבֶד זֶה אוֹ יַד חֲמוֹר זֶה אֲנִי מוֹכֵר לְךָ מְשַׁמְּנִין בֵּינֵיהֶם. וְכֵן הַדִּין בְּכָל אֵיבָר שֶׁאֵין הַנְּשָׁמָה תְּלוּיָה בּוֹ. אָמַר לוֹ רֹאשׁ פָּרָה זוֹ אֲנִי מוֹכֵר לְךָ לֹא מָכַר אֶלָּא הָרֹאשׁ בִּלְבַד שֶׁחֲרֵי רֹאשָׁהּ נִמְכָּרֶת תָּמִיד בַּמִּטְבָּחַיִם:

ט מָכַר אֶת הָרֹאשׁ בִּבְהֵמָה גַּסָּה לֹא מָכַר אֶת הָרַגְלַיִם. מָכַר אֶת הָרַגְלַיִם לֹא מָכַר אֶת הָרֹאשׁ. מָכַר אֶת הַקֻּנָּה לֹא מָכַר אֶת הַכָּבֵד. מָכַר אֶת הַכָּבֵד לֹא מָכַר אֶת הַקֻּנָּה. אֲבָל בִּבְהֵמָה דַּקָּה מָכַר אֶת הָרֹאשׁ מָכַר אֶת הָרַגְלַיִם. מָכַר אֶת הָרַגְלַיִם לֹא מָכַר אֶת הָרֹאשׁ. מָכַר אֶת הַקֻּנָּה מָכַר אֶת הַכָּבֵד. מָכַר אֶת הַכָּבֵד לֹא מָכַר אֶת הַקֻּנָּה:

י הַמּוֹכֵר אֶת הַבּוֹר לֹא מָכַר אֶת מֵימָיו. מָכַר אֶת הָאַשְׁפָּה מָכַר אֶת זִבְלָהּ. מָכַר כַּוָּרֶת מָכַר דְּבוֹרִים. מָכַר שׁוֹבָךְ מָכַר אֶת הַיּוֹנִים:

יא אַל יָלוּז מֵעֵינֶיךָ הָעִקָּר הַגָּדוֹל בִּדְבָרִים אֵלּוּ שֶׁהוּא מִנְהַג הַמְּדִינָה וְהַשֵּׁמוֹת הַיְדוּעִים בְּיִחוּד לְכָל דָּבָר וְדָבָר. וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין מִנְהָג וְלֹא שֵׁם שֶׁהַכֹּל אוֹמְרִים לוֹ בְּיִחוּד וְלֹא שִׁתּוּף הוֹלְכִין אַחַר אֵלּוּ הַכְּלָלוֹת שֶׁבְּאַרְנוּ חֲכָמִים כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ׃

פרק כח

א הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ בֵּית כּוֹר עָפָר אֲנִי מוֹכֵר לְךָ וְהָיוּ בְּתוֹךְ הַשָּׂדוֹת גֶּאָיוֹת קְטַנּוֹת עֲמֻקִּים עֲשָׂרָה טְפָחִים אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהֶן מַיִם אוֹ סְלָעִים גְּבוֹהִים עֲשָׂרָה טְפָחִים אֵין נִמְדָּדִין בִּכְלַל הַבֵּית כּוֹר בְּלֹא דָּמִים. הָיוּ פָּחוֹת מִכָּאן נִמְדָּדִין עִמָּהּ׃

ב בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶן אֶלָּא בֵּית אַרְבָּעָה קַבִּין וְהָיוּ הָאַרְבָּעָה קַבִּין מַכְלְעִין בְּתוֹךְ חֲמֵשֶׁת קַבִּין וּמַכְלְעִין בְּתוֹךְ רֻבָּהּ שֶׁל שָׂדֶה. אֲבָל הָיְתָה יֶתֶר עַל אַרְבָּעָה קַבִּין אוֹ שֶׁהָיוּ מְפַזְּרִין הָרִבֵּה אוֹ אֵינָן מַכְלְעִין. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהֶן עֲשָׂרָה אֵינָן נִמְדָּדִין עִמָּהּ. הָיוּ נִכְלָעִין רֻבָּן בְּמִעוּטָהּ אוֹ מִעוּטָן בְּרֻבָּהּ. אוֹ שֶׁהָיוּ מֻחְלָקִין כְּמוֹ חוּט שָׂוֶה אוֹ כְּמוֹ עִגּוּל אוֹ כְּמוֹ מְשֻׁלָּשׁ אוֹ שֶׁהָיוּ בַּצְּדָדִין אוֹ שֶׁהָיוּ דֶּרֶךְ עֲקַלָּתוֹן. כָּל אֵלּוּ סָפֵק וְהַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. וְכֵן אִם הָיוּ עָפָר מִלְמַעְלָה וְסֶלַע מִלְמַטָּה אוֹ סֶלַע מִלְמַעְלָה וְעָפָר מִלְמַטָּה הֲרֵי זֶה סָפֵק׃

ג הָיָה בָּהּ סֶלַע יְחִידִי אֲפִלּוּ בֵּית רֹבַע לְכוֹר אֵין נִמְדָּד עִמָּהּ. וְאִם הָיָה סָמוּךְ לַמֵּצַר אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא אֵין זֶה נִמְדָּד עִמָּהּ. הִפְסִיק עָפָר בֵּין סֶלַע לַמֵּצַר הֲרֵי זֶה סָפֵק׃

ד אָמַר לוֹ כְּבֵית כּוֹר עָפָר אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. אֲפִלּוּ הָיוּ בָּהּ גֶּאָיוֹת עֲמֻקוֹת עֲשָׂרָה טְפָחִים אוֹ יוֹתֵר אוֹ סְלָעִים גְּבוֹהִים עֲשָׂרָה טְפָחִים אוֹ יוֹתֵר הֲרֵי אֵלּוּ נִמְדָּדִין עִמָּהּ׃

ה הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ בֵּית כּוֹר עָפָר אֲנִי מוֹכֵר לְךָ מִדָּה בְּחֻבָּל. אִם פִּחֵת כָּל שֶׁהוּא מְנַכֶּה לוֹ מִן הַדָּמִים וְאִם הוֹתִיר כָּל שֶׁהוּא יַחְזִיר לוֹ׃

ו אָמַר בֵּית כּוֹר עָפָר אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. הֲרֵי זֶה כְּמִי שֶׁפֵּרֵשׁ וְאָמַר בֵּית כּוֹר עָפָר בֵּין חָסֵר בֵּין יָתֵר. וְאִם פִּחֵת מִן הַמִּדָּה אֶחָד מֵאַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים שֶׁהוּא רֹבַע לְכָל סְאָה אוֹ הוֹתִיר כָּךְ רֹבַע לְכָל סְאָה הִגִּיעוּ. יֶתֶר עַל כֵּן יַחְשֹׁב עִמּוֹ עַל כָּל הָרְבָעִים כֻּלָּן שֶׁחָסְרוּ אוֹ הוֹסִיפוּ. וְכָל שֶׁפִּחֵת מִבֵּית כּוֹר יְנַכֶּה לוֹ מִן הַדָּמִים וְכָל שֶׁהוֹסִיף עַל בֵּית כּוֹר יַחְזִיר לוֹ׃

ז וּמַה הוּא מַחְזִיר לוֹ. אִם הָיְתָה הַתּוֹסֶפֶת פְּחוּתָה מִתִּשְׁעָה קַבִּין מַחְזִיר לוֹ דָּמִים כִּשְׁעַת הַמְּכִירָה לַיְפוֹת כֹּחַ הַמּוֹכֵר. וְאִם הָיְתָה הַתּוֹסֶפֶת סְמוּכָה לְשָׂדֶה אַחֶרֶת שֶׁל מוֹכֵר מַחְזִיר לוֹ אוֹתָהּ הַתּוֹסֶפֶת קַרְקַע שֶׁהֲרֵי סוֹמֵךְ אוֹתָהּ לִשְׂאָר שְׂדוֹתָיו וְאֵינוֹ מַפְסִיד כְּלוּם. הָיְתָה הַתּוֹסֶפֶת יְתֵרָה עַל תִּשְׁעָה קַבִּין נוֹתְנִין רֹבַע לְכָל סְאָה וּסְאָה. וְהַנִּשְׁאָר יֶתֶר עַל הָרְבָעִים אִם יֵשׁ בּוֹ תִּשְׁעָה קַבִּין נוֹתֵן לוֹ כָּל הָרְבָעִים כֻּלָּן עִם הַיֶּתֶר מִן הַקַּרְקַע וְנוֹתְנוֹ לוֹ כְּשָׂעָה שֶׁלְּקָחָהּ מִמֶּנּוּ׃

ח בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהִיא בְּזוֹל בְּשָׁעַת מִכְרָהּ וְהוֹקִירָה בְּשָׁעַת הַחְזָרַת הַיֶּתֶר. אֲבָל אִם הָיְתָה בְּיֹקֶר וְהוּזְלָה. אוֹמְרִין לַלּוֹקֵחַ אִם רָצִיתָ לִתֵּן לוֹ דְּמֵי הַתּוֹסֶפֶת כֻּלָּהּ תֵּן לוֹ דָּמִים כְּפִי הַמִּמְכָּר וְאִם רָצִיתָ לִתֵּן לוֹ קַרְקַע תֵּן לוֹ כְּמוֹ שֶׁשָּׁוֶה עַכְשָׁו׃

ט וְדִין חֲצִי קַב בְּגִנָּה כְּדִין תִּשְׁעָה קַבִּין בְּשָׂדֶה. שֶׁאִם הוֹתִירָה בְּגִנָּה פָּחוֹת מֵחֲצִי קַב עַל הָרְבָעִים אֵינוֹ מַחְזִיר לוֹ אֶלָּא דָּמִים. הוֹתִיר חֲצִי קַב מַחְזִיר לוֹ אֶת כָּל הָרְבָעִים עִם הַיֶּתֶר בְּדָמִים אוֹ קַרְקַע כְּשָׁעַת הַזּוֹל שֶׁל עֵת הַחֲזָרָה׃

י מָכַר שָׂדֶה וְנַעֲשֵׂית גִּנָּה בְּיַד לוֹקֵחַ. אוֹ גִּנָּה וְנַעֲשֵׂית שָׂדֶה. הֲרֵי זֶה סָפֵק אִם מְחַשֵּׁב לוֹ כְּדִין שֶׁהָיְתָה בְּעֵת הַמֶּכֶר אוֹ כְּדִין שֶׁהִיא עַתָּה׃

יא הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ בֵּית כּוֹר עָפָר אֲנִי מוֹכֵר לְךָ מִדָּה בְּחֻבָּל בֵּין חָסֵר בֵּין יָתֵר. אוֹ שֶׁאָמַר בֵּית כּוֹר אֲנִי מוֹכֵר לְךָ בֵּין חָסֵר בֵּין יָתֵר מִדָּה בְּחֻבָּל. הַלֵּךְ אַחַר הַפָּחוּת שֶׁבַּלְּשׁוֹנוֹת וְאֵין לוֹ אֶלָּא כְּדִין אִם חָסֵר אִם יָתֵר׃

יב מָכַר לוֹ בֵּית כּוֹר וְאָמַר לוֹ בַּסִּימָנִין וּבְמִצָּרִים. פִּחֵת שְׁתּוּת אוֹ הוֹתִיר שְׁתּוּת הִגִּיעוּ. פִּחֵת יֶתֶר עַל שְׁתּוּת יְנַכֶּה לוֹ מִן הַדָּמִים. הוֹסִיף לוֹ יֶתֶר עַל שְׁתּוּת יִתֵּן לוֹ דָּמִים אוֹ קַרְקַע הַכֹּל לְפִי הַשִּׁיוּר. אִם הַנִּשְׁאָר בַּשָּׂדֶה פָּחוֹת מִתִּשְׁעָה קַבִּין וּבַגִּנָּה פָּחוֹת מֵחֲצִי קַב וְלֹא הָיָה סָמוּךְ לַשָּׂדֶה הַמּוֹכֵר מַחְזִיר לוֹ הַדָּמִים׃

יג הַמּוֹכֵר לַחֲבֵרוֹ שָׂדֶה שֶׁהַלּוֹקֵחַ יוֹדֵעַ אוֹתָהּ וְאֶת מְצָרֶיהָ וּכְבָר הֵרְגַּל בָּהּ. אֲפִלּוּ אָמַר לוֹ יֵשׁ בְּמִשִּׁיחָתָהּ מְאתַיִם וְנִמְצֵאת בָּהּ מֵאָה וַחֲמִשִּׁים הִגִּיעָתוּ שֶׁהֲרֵי יְדָעָהּ וְקִבֵּל עָלָיו. וְזֶה שֶׁהִזְכִּיר לוֹ הַחֲשִׁיבוּת, כְּלוֹמַר שֶׁהִיא יָפָה כְּמוֹ שָׂדֶה אַחֶרֶת שֶׁיֵּשׁ בְּמִשִּׁיחָתָהּ מָאתַיִם׃

יד הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ בֵּית כּוֹר פְּלוֹנִי אֲנִי מוֹכֵר לְךָ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בְּמִשְׁיחָתוֹ אֶלָּא לֶתֶךְ הִגִּיעוֹ. שֶׁלֹּא מָכַר לוֹ אֶלָּא מָקוֹם הַנִּקְרָא בֵּית כּוֹר. לְפִיכָךְ צָרִיךְ הַמּוֹכֵר לְהָבִיא רְאָיָה שֶׁהוּא נִקְרָא בֵּית כּוֹר. וְכֵן הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ כֶּרֶם שֶׁלִּי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי אֲנִי מוֹכֵר לְךָ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בּוֹ גְּפָנִים הִגִּיעוֹ וְהוּא שֶׁיִּהְיוּ קוֹרִין אוֹתוֹ כֶּרֶם. וְכֵן הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ פַּרְדֵּס זֶה אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. אַפִּלּוּ אֵין בּוֹ רִמּוֹנִים הִגִּיעוֹ וְהוּא שֶׁיִּקָּרֵא פַּרְדֵּס. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּהֶן:

טו וְכֵן כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם מִנְהָג כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מִנְהָג הֲלָךְ אַחַר הַמִּנְהָג וְאַחַר לְשׁוֹן רֹב אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם הַיְדוּעִים לָהֶן:

פרק כט

א שִׁלְשָׁה אֵין מִקָּחָן מִקָּח וְאֵין מִמְכָּרָן מִמְכָּר דִּין תּוֹרָה. הַחֵרֵשׁ הַשּׁוֹטֶה וְהַקָּטָן. אֲבָל חֲכָמִים תִּקְּנוּ שֶׁיִּהְיֶה הַחֵרֵשׁ וְהַקָּטָן נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן וּמַעֲשָׂיו קַיָּמִין מִשּׁוּם כְּדֵי חַיָּיו:

ב הַחֵרֵשׁ כֵּיצַד נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן. חֵרֵשׁ שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וְלֹא מְדַבֵּר אוֹ מְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ כְּלוּם. מוֹכֵר וְלוֹקֵחַ הַמִּסְתַּלְטְלִין בִּרְמִיזָה. אֲבָל לֹא בְּקַרְקַע. וְאַף בְּמִסְתַּלְטְלִין לֹא יִתְקַיְּמוּ מַעֲשָׂיו עַד שֶׁבּוֹדְקִין אוֹתוֹ בְּדִיקוֹת רַבּוֹת וּמִתְיַשְּׁבִין בַּדָּבָר:

ג אִלֵּם שֶׁשּׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר אוֹ מִי שֶׁנִּשְׁתַּתֵּק מִקָּחוֹ מִקָּח וּמִמְכָּרוֹ מִמְכָּר וּמַתָּנוֹתָיו קַיָּמוֹת בַּכֹּל. בֵּין בְּמִסְתַּלְטְלִין בֵּין בְּקַרְקַע. וְהוּא שֶׁיִּבְדֹּק כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּבוֹדְקִין לְגֵטִין אוֹ יִכְתֹּב בִּכְתַב יָדוֹ:

ד הַשּׁוֹטֶה אֵין מִקָּחוֹ מִקָּח וְאֵין מִמְכָּרוֹ מִמְכָּר וְאֵין מַתָּנוֹתָיו קַיָּמוֹת. וּבֵית דִּין מְעַמְּדִים אַפּוֹטְרוֹפּוֹס לְשׁוֹטִים כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּעַמִּידִין לְקַטַּנִּים:

ה מִי שֶׁהוּא עֵת שׁוֹטֶה וְעֵת שָׁפוּי כְּגוֹן אֵלּוּ הַנִּכְפִּין. בְּעֵת שֶׁהוּא שָׁפוּי כָּל מַעֲשָׂיו קַיָּמִין וְזוֹכֶה לְעַצְמוֹ וְלַאֲחֵרִים כְּכָל בֶּן דַּעַת. וּצְרִיכִין הָעֵדִים לַחְקֹר הַדָּבָר הֵיטֵב שֶׁמָּא בְּסוֹף שְׁטוּתוֹ אוֹ בְּתְחִלַּת שְׁטוּתוֹ עָשָׂה מַה שֶּׁעָשָׂה:

ו קָטָן עַד שֵׁשׁ שָׁנִים אֵין הַקְנָיָתוֹ לַאֲחֵרִים כְּלוּם. וּמִשֵּׁשׁ שָׁנִים עַד שֶׁיַּגְדִּיל אִם יוֹדֵעַ בְּטִיב מַשָּׂא וּמַתָּן מִקָּחוֹ מִקָּח וּמִמְכָּרוֹ מִמְכָּר וּמַתָּנָתוֹ קַיֶּמֶת. בֵּין בְּדָבָר מֻרְכָּב בֵּין בְּדָבָר מוּעָט בֵּין בְּמַתְּנַת בָּרִיא בֵּין בְּמַתְּנַת שְׂכִיב מֻרַע. וְדָבָר זֶה מִדִּבְרֵי חֲכָמִים כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יְבַטֵּל וְלֹא יִמָּצֵא מִי שֶׁיִּמְכֹּר לוֹ וְלֹא יִקַּח מִמֶּנּוּ. וְהַכֹּל בְּמִסְתַּלְטְלִין אֲבָל בַּקַּרְקַע אֵינוֹ מוֹכֵר וְלֹא נוֹתֵן עַד שֶׁיַּגְדִּיל:

ז בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּקָטָן שֶׁאֵין לוֹ אַפּוֹטְרוֹפּוֹס. אֲבָל אִם הָיָה לוֹ אַפּוֹטְרוֹפּוֹס אֵין מַעֲשָׂיו כְּלוּם אֲפִלּוּ בְּמִסְתַּלְטְלִין אֶלָּא מַדַּעַת הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס. שֶׁאִם רָצָה לְקַיֵּם מִקָּחוֹ וּמִמְכָּרוֹ וּמַתָּנָתוֹ בְּמִסְתַּלְטְלִין קַיָּם:

ח בּוֹדְקִין אֶת הַקָּטָן אִם יוֹדֵעַ בְּטִיב מַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ אֵינוֹ יוֹדֵעַ. לְפִי שֶׁיֵּשׁ קָטָן חָכָם וְנָבוֹן שֶׁהוּא יוֹדֵעַ וְהוּא בֶּן שֶׁבַע. וְיֵשׁ אַחֵר שֶׁאֲפִילּוּ בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה אֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּטִיב מַשָּׂא וּמַתָּן. קָטָן הַיּוֹדֵעַ בְּטִיב מַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁאֵין לוֹ אַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁנָּשָׂא וְנָתַן בְּמִסְתַּלְטְלִין וְטָעָה דִּינוֹ כְּדִין הַגָּדוֹל. פָּחוֹת מִשְּׁתוּת מְחִילָה. שְׁתוּת מַחְזִיר הַהוֹנָיָה. יֶתֶר עַל שְׁתוּת בָּטֵל מִקָּח כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וַאֲנִי אוֹמֵר שֶׁאֵין מִקָּח הַקָּטָן וּמִמְכָּרָיו בְּמִסְתַּלְטְלִין קַיָּמִין אֶלָּא בְּשִׁמְשַׁךְ אוֹ הִמְשִׁיךְ. אֲבָל אִם נָתַן מָעוֹת עַל הַמִּקָּח וְחָזַר בּוֹ אֵינוֹ מְקַבֵּל מִי שֶׁפָּרַע וַאֲחֵרִים שֶׁחָזְרוּ בּוֹ מְקַבְּלִין מִי שֶׁפָּרַע:

ט וְכֵן אִם קָנוּ מִיַּד הַקָּטָן אוֹ הִשְׁכִּיר מְקוֹם הַמִּסְתַּלְטְלִין וְחָזַר בּוֹ לֹא קָנָה הַלּוֹקֵחַ שֶׁאֵין מוֹצִיאִין מִיַּד הַקָּטָן בְּדִין וְאֵין קִנְיָן מִיַּד הַקָּטָן כְּלוּם. שֶׁהַקִּנְיָן בִּשְׁטָר וְאֵין הָעֵדִים חוֹתְמִין אֶלָּא עַל שְׁטָר שֶׁל אָדָם גָּדוֹל:

י וְכֵן קָטָן שֶׁקָּנָה מִסְתַּלְטְלִין וְקָנוּ מִיָּדוֹ וְשָׁכַר מֵהֶם הַמָּקוֹם לֹא קָנָה עַד שֶׁיִּמְשֹׁךְ. לְפִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה בִּדְרָכִים שֶׁזּוֹכִין בָּהֶן הַגְּדוֹלִים. רְאָיָה לַדָּבָר שֶׁאֵין חָצֵר שֶׁל קָטָן וְלֹא אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלּוֹ קוֹנִין לוֹ מִפְּנֵי שֶׁנִּתְרַבּוּ מִדִּין שְׁלִיחוּת וְלֹא מִדִּין יָדוֹ כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר וְלֹא יִהְיֶה הַקִּנְיָן אוֹ שְׁכִירוּת הַמָּקוֹם גָּדוֹל מֻחְצָרוֹ. אֲבָל הַקִּטַּנָּה שֶׁנִּתְרַבְּתָה חֲצֵרָהּ מִיָּדָהּ תִּקְנֶה הַמִּסְתַּלְטְלִין מֵאֲחֵרִים אִם קָנוּ מִיָּדָהּ אוֹ בִּשְׁכִירוּת מָקוֹם:

יא יֵרֵאָה לִי שֶׁקָּטָן שֶׁקָּנָה קַרְקַע וְנָתַן דָּמִים וְהֶחֱזִיק בַּקַּרְקַע תַּעֲמֹד בְּיָדוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מִמְכָּרוֹ בַּקַּרְקַע כְּלוּם שֶׁהַקָּטָן כְּמִי שֶׁאֵינוֹ בְּפָנָיו הוּא וְזָכִין לְאָדָם שֶׁלֹּא בְּפָנָיו וְאֵין חָבִין לוֹ אֶלָּא בְּפָנָיו:

יב קָטָן שֶׁהִגְדִּיל וְהֵבִיא הַזָּכָר שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת אַחַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְהַבַּת אַחַר שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּטִיב מַשָּׂא וּמַתָּן מִקָּחוֹ מִקָּח וּמִמְכָּרוֹ מִמְכָּר וּמַתָּנוֹתָיו מַתָּנָה בְּמִסְתַּלְטְלִין. אֲבָל בְּקַרְקַע אֵין מַעֲשָׂיו קַיָּמִין עַד שֶׁיִּהְיֶה יוֹדֵעַ בְּטִיב מַשָּׂא וּמַתָּן אַחַר שֶׁהִגְדִּיל:

יג בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּקַרְקַע שֶׁלּוֹ. אֲבָל קַרְקַע שֶׁיָּרַשׁ מֵאֲבוֹתָיו אוֹ מִשְּׁאָר מוֹרִישָׁיו אֵין מִמְכָּרוֹ מִמְכָּר עַד שֶׁיִּהְיֶה בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה אַף עַל פִּי שֶׁהֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת וְיוֹדֵעַ בְּטִיב מַשָּׂא וּמַתָּן. שֶׁמָּא יִמְכֹּר בְּזוֹל מִפְּנֵי שֶׁדַּעְתּוֹ נוֹטָה אַחַר הַמָּעוֹת וַעֲדַיִן לֹא נִתְיַשְּׁבָה דַּעְתּוֹ בְּדַרְכֵי הָעוֹלָם:

יד מַתְּנָתוֹ כְּשֶׁהוּא פָּחוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים בֵּין מַתְּנַת בָּרִיא בֵּין מַתְּנַת שָׂכִיב מֵרַע חֲרֵי זוֹ קַיֶּמֶת. שֶׁאִלּוּ לֹא הִגִּיעַ לוֹ חֲנָיָה גְּדוֹלָה לֹא נָתַן. וְהוּא דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מָצוּי תָּמִיד. וְאָמְרוּ חֲכָמִים תִּתְקַיֵּם מַתְּנָתוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין:

טו בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁהוּא מוֹכֵר קַרְקַע אָבִיו כְּשֶׁהֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת אוֹ כְּשֶׁנּוֹלְדוּ לוֹ סִימָנֵי סָרִיס. אֲבָל אִם לֹא הֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת וְלֹא נַעֲשָׂה סָרִיס. קָטָן הוּא וְאֵין מִמְכָּרוֹ מִמְכָּר בְּקַרְקַע עַד שֶׁיַּגְדִּיל לְרֹב שְׁנוֹתָיו:

טז מִי שֶׁמָּכַר בֵּין בִּנְכָסָיו בֵּין בִּנְכְסֵי אָבִיו וּמֵת וּבָאוּ קְרוֹבָיו וְעָרְעֲרוּ שֶׁהָיָה קָטָן בְּשָׁעַת הַמֶּכֶר וּבִקְּשׁוּ לְבָדְקוֹ אֵין שׁוֹמְעִין לָהֶם לְנַוְּלוֹ. וְעוֹד שֶׁהַסִּימָנִים מִשְׁתַּנִּין בְּמִיתָה. וַחֲזָקָה הִיא שֶׁאֵין הָעֵדִים חוֹתְמִין עַל הַשְּׁטָר אֶלָּא אִם כֵּן יָדְעוּ בְּוַדַּאי שֶׁהַמּוֹכֵר גָּדוֹל:

יז פָּחוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שֶׁמָּכַר קַרְקַע אָבִיו חוֹזֵר וּמוֹצִיא מִיַּד הַלּוֹקֵחַ בֵּין קֹדֶם עֶשְׂרִים בֵּין אַחַר עֶשְׂרִים. וּמוֹצִיא מִן הַלּוֹקֵחַ כָּל הַפֵּרוֹת שֶׁאָכַל. וְאִם הוֹצִיא הוֹצָאוֹת אוֹ שֶׁנָּטַע וְזָרַע שָׂמִין לוֹ וּמַחֲזִיר אֶת הַשָּׁאָר. כַּדִּין הַזֶּה הוֹרוּ רַבּוֹתַי. וַאֲנִי אוֹמֵר שֶׁאֲפִלּוּ קָטָן שֶׁמָּכַר קַרְקַע מִנִּכְסֵי אָבִיו וּכְשֶׁנַּעֲשָׂה בֶּן עֶשְׂרִים לֹא מִחָה אֵינוֹ יָכוֹל לַחְזֹר. שֶׁכֵּיוָן שֶׁלָּקַח הַמָּעוֹת וְנִשְׁתַּמֵּשׁ הַלּוֹקֵחַ בְּקַרְקַע זוֹ לְפָנָיו כְּשֶׁהוּא בֶּן עֶשְׂרִים וְלֹא מִחָה נִתְקַיְּמָה בִּידֵי הַלּוֹקֵחַ שֶׁהֲרֵי רָצָה בְּמִמְכָּרוֹ:

יח הַשִּׁפּוֹר מִקָּחוֹ מִקָּח וּמִמְכָּרוֹ מִמְכָּר וּמַתְּנוֹתָיו קַיָּמִין. וְאִם הִגִּיעַ לְשִׁכְרוּתוֹ שֶׁל לוֹט וְהוּא הַשִּׁפּוֹר שֶׁעוֹשֶׂה וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מָה עוֹשֶׂה אֵין מַעֲשָׂיו כְּלוּם וַהֲרֵי הוּא כְּשׁוֹטֶה אוֹ כְּקָטָן פָּחוֹת מִבֶּן שֵׁשׁ:

פרק ל

א הַמּוֹכֵר שֶׁמָּכַר קַרְקַע אוֹ מִטַּלְטְלִין וְזָכָה בָּהֶן הַלּוֹקֵחַ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ יַד הַלּוֹקֵחַ עַל הָעֶלְיוֹנָה. וְאִם רָצָה לוֹקֵחַ אֵין הַמּוֹכֵר יָכוֹל לַחְזֹר בּוֹ וְאִם לֹא רָצָה תַּחְזֹר לִבְעָלֶיהָ. לְפִיכָךְ כּוֹתְבִין שְׁטָר לַמּוֹכֵר אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַלּוֹקֵחַ עִמּוֹ. וּלְעוֹלָם הַלּוֹקֵחַ נוֹתֵן שְׂכַר הַסּוֹפֵר וַאֲפִלּוּ מָכַר שָׂדֵהוּ מִפְּנֵי רָעָתָהּ:

ב וְכֵן הָעֶבֶד שֶׁקָּנָה אוֹ מָכַר אוֹ נָתַן מַתָּנָה אוֹ נִתְּנָה לוֹ. יַד הָאָדוֹן עַל הָעֶלְיוֹנָה. אִם רָצָה לְקַיֵּם מַעֲשָׂיו הֲרֵי אֵלּוּ קַיָּמִין וְאִם לֹא רָצָה בָּטְלוּ כָּל מַעֲשָׂיו. וּבְדָבָרִים בִּלְבַד הוּא שֶׁמְּקַיֵּם הָאָדוֹן אוֹ מְבַטֵּל וְאֵינוֹ צָרִיךְ לִקְנוֹת מִמֶּנּוּ כְּלוּם:

ג וְכֵן הָאִשָּׁה שֶׁמָּכְרָה אוֹ נָתְנָה מַתָּנָה. בֵּין בִּנְכְסֵי בַּעְלָהּ בֵּין בִּנְכְסֵי צֹאן בַּרְזֶל שֶׁהִכְנִיסָה לוֹ. בֵּין בִּדְבָרִים שֶׁיִּחֵד לָהּ בִּכְתֻבָּתָהּ בֵּין בִּנְכְסֵי מְלוֹג. בֵּין בְּקַרְקָעוֹת בֵּין בְּמִטַּלְטְלִין. וְכֵן אִם לָקְחָה אוֹ נִתְּנָה [לָהּ מַתָּנָה] יַד הַבַּעַל עַל הָעֶלְיוֹנָה וְאִם רָצָה לְקַיֵּם יְקַיֵּם אִם רָצָה לְבַטֵּל יְבַטֵּל הַכֹּל. אֲבָל הַבַּעַל שֶׁמָּכַר אוֹ נָתַן בֵּין קַרְקַע שֶׁהִכְנִיסָה לוֹ אִשְׁתּוֹ בִּכְתֻבָּתָהּ אוֹ קַרְקַע שֶׁהִכְנִיס לָהּ שׁוּם מִשֶּׁלּוֹ. בֵּין קַרְקַע שֶׁיִּחֵד לָהּ בִּכְתֻבָּתָהּ. אַף עַל פִּי שֶׁקָּנוּ מִיַּד הָאִשָּׁה אַחַר שֶׁקִּיְּמָה מַעֲשָׂיו הֲרֵי כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה בָּטֵל מִפְּנֵי שֶׁהִיא אוֹמֶרֶת נַחַת רוּחַ עָשִׂיתִי לְבַעְלִי:

ד מָכַר אוֹ נָתַן נִכְסֵי מְלוֹג בֵּין בְּקַרְקָעוֹת בֵּין בְּמִטַּלְטְלִין יַד הָאִשָּׁה עַל הָעֶלְיוֹנָה. רָצְתָה לְבַטֵּל מְבַטְּלָה וְאִם קִיְּמָה מַעֲשָׂיהָ קָנוּ הַלָּקוֹחוֹת:

ה בַּעַל שֶׁמָּכַר מִטַּלְטְלִין שֶׁל נִכְסֵי צֹאן בַּרְזֶל אוֹ מִטַּלְטְלִין שֶׁנָּתְנָה לוֹ מִשֶּׁלּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי אִם עָבַר וּמָכַר אוֹ נָתַן קָנוּ הַלָּקוֹחוֹת וְאֵין הָאִשָּׁה יְכוֹלָה לְהוֹצִיא מִיָּדָם. וְכֵן יֵשׁ לוֹ לַבַּעַל לִמְכֹּר כָּל נְכָסָיו אַף עַל פִּי שֶׁהֵן תַּחַת יַד שִׁעְבּוּד הַכְּתוּבָּה. וְאִם תָּבוֹא לִטְרֹף טוֹרְפָת אֶלָּא אִם כֵּן כָּתְבָה לַלּוֹקֵחַ תְּחִלָּה וְקָנוּ מִיָּדָהּ:

ו הָאִשָּׁה שֶׁמָּכְרָה אוֹ נָתְנָה נִכְסֵי צֹאן בַּרְזֶל לְבַעְלָהּ לֹא קָנָה. וְיֵשׁ לָהּ לַחְזֹר וּלְהוֹצִיא מִיָּדוֹ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת אִישׁוּת. בֵּית דִּין שֶׁמָּכְרוּ אוֹ לָקְחוּ בְּנִכְסֵי יְתוֹמִים בֵּין בְּקַרְקַע בֵּין בְּמִטַּלְטְלִין. וְכֵן הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹסִין בֵּין שֶׁמִּנּוּ אוֹתָם בֵּית דִּין בֵּין שֶׁמִּנָּה אוֹתָן אֲבִי יְתוֹמִים. מִקָּחָן מִקָּח וּמִמְכָּרָן מִמְכָּר אֲבָל מַתְּנָתָם אֵינָהּ כְּלוּם שֶׁאֵין אָדָם נוֹתֵן דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ:

ז הַמּוֹכֵר אוֹ הַנּוֹתֵן בְּשַׁבָּת וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בַּיּוֹם טוֹב אַף עַל פִּי שֶׁמַּכִּין אוֹתוֹ מַעֲשָׂיו קַיָּמִין. וְכֵן כָּל מִי שֶׁקָּנוּ מִיָּדוֹ בְּשַׁבָּת הַקָּנְיָן קַיָּם וְכוֹתְבִין לְאַחַר הַשַּׁבָּת וְנוֹתְנִין: סְלִיקוּ לְהוּ הִלְכוֹת מְכִירָה בְּס״ד